

HEB E
ZSEBKÖNYV
MDCCCXXVI.

Kiadta

ICAZ SÁMUEL.

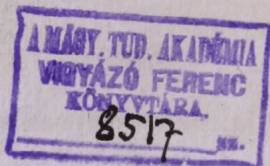
Birkenstein után

Léva.

Blaschke metsz.

Nyomtatta Bécsben Grund Leopold.

307.632

BARON KÁROLY ESZTERHÁZY.

Z S E B K Ö N Y V.

1 8 2 6.

1826

EMLÉKEZTETÉS A' KÉPEKRE NÉZVE.

Báró Koháry István.

Egyik derék tagja, a' Király' és Hon' szent ügyének védelésében, mind béke' idején mind hadban, eleitől fogva tündöklő Koháry Nemzetségnek. Arca teljes méltóságos komolysággal, sajátjával a' Famíliának, kitüntetvén a' nagy embert és bajnokot, kinek vitéz karja gyakor rettentése vala a' Hont akkor-tájban szerte nyugtalanított török hadnak; 's elevenen emlékeztet egyszersmind az utána élt Gróf Istvánra; az Ország' Birájára 's Eger' ostrománál jobbját vesztett hősré, kiről a' közmondást Wagner, Phraseologiájában a' Gravitas szó alatt imígy jegyzé-fel: »Cato vir erat maximae gravitatis. Cato emberségesen maga-viselő, és nagy tekintetű ember vala a' Romaiaknál, valamint nálunk a' Koháry István.« Jelen kép hív másolatja annak, melly eme' körülírást viseli: »Stephanus Koháry L. B. S. C. Rq. M. Praesidy Szecheniensis Svp. Capitaneus. 1651.«, 's alján ezen szavakat: »Non deest generoso in pectore virtus.« A' nagy bajnok, győzedelmeskedve a' Törökön 1644ben esett-el Lévánál, mellynek akkori állását a' Vignette mutatja.

Lucretia.

A' dölyfös Tarquiniusoknak Ardea ellen viselt hada' alkalmával a' tomboló vendéglések sem maradának-el a' római táborban. Sextusz Tarquiniusnál valának éppen a' hősek, a' mint dévaj beszéd közben a' szó ön nőjire is reá került, 's ki-ki a' magáét magasztalta természetesen leginkább. Mennyivel múltá-feljül mindenikét Lucretia, megítélése végett, férje Collatinusz arra készteté Sextuszt, menne vele azonnal Collatiába, hol véletlen lepetvén-meg az asszony, magaviselete felől biztosan meggyőzethetnének. Lóra ültek tüstént; 's késő éjjel belépének Lucretia' szobájába, kit asszonyi munkával foglaltoskodva találának szolgaleányai között. Lucretia megigazodott; de rénye és szépsége, tisztelet helyt, vad lángot ébresztett-fel Sextuszban a' buja vágyúban. A' férjfiak ezzel visszatérének a' táborba; de Sextuszt néhány nap mulva titkon Collatiába vivé helve. Nyájas udvarisággal fogadtatott ottan; hanem éjjel midőn minden mély álomban lenne, egy gyilkossal belopódzott Lucretiához, 's az alvót vétkes czéljának megvallásával rettentette-fel. Az asszony utálatlaltal hárította-el magától a' vallomást, 's hajt-

LIBRARY

LIBRARY

Cantharus pict.

Berkenste mdel.

LWCR ETTA.

hatalatlan marada minden esdeklésekre, 's tüsténti meggyilkoltatással lett fenyegetésekre. Hanem midőn a' nyomorult esküvéssel erősítené, hogy mind az ő, mind házának becsületét meg fogná bélyegezni, holt teste mellé egy megfojtott rabszolgát fektetvén, 's azt állítván hogy mind kettőjüket házasságtörés közben ölé-meg, 's mikor ezen fenyegetését erővel is sulyosítaná, ekkor az asszonytól búsan repült-el Géniusza. — Alig távozott-el Sextusz, Lucretia gyors-követeket küldé Romába és Ardeába atyja és férje után, magához kívánván őket azon izenettel, hogy iszonyú dolog történt a' háznál. Megjelenének ezek, mindenik egy-egy barátját vivén magával. Lucretia elbeszélé nékiek az esetet, 's esküjüket vevé az iszonyúságnak megbosszulására; azzal gyilkot vonván, ált'döfte szívét, mondván: »ha ment vagyok is a' büntől, a' büntetéstől nem akarok ment lenni.« Az iszonyú tettnek következeit: a' birodalomnak egybedőlését, a' Conszulk'országlását, láthatni Rómának történeteiben.

Cantarini, Bolognai iskolabeli művész, itt azon perczet ábrázolja, mikor Tarquinius, Lucretiát, ezen szavakkal: »meg kell halnod, ha egy hangot szóllsz« álmából felrettentí. Lucretia szép és nemes alak; Sextusz ellenben egészen a' közönséges buja, kinék arezát nemtelen kívánság élteti. Az egészen sok erő, ugyan annyi lágysággal párosúlva, ömlik-el.

Az anyai szeretet.

Az emberiségnek ezen legtisztább, leghatalmasb 's legszebb köteléke, kevés de igen fontos vonásokkal adatik itten elő. Az anya egy bokor' árnyában ül, körülvéve három szülöttjétől. Édes látás szemlélni, miként gondoskodik egyszerre mind a' háromról: a' csecsemő álomban merülten pihen ölen, a' leggyámoltalanabb legközelebb szívéhez; a' második, anyjának jobb karjával védőleg ölelve, mellette ül 's feltörekszik, hogy édeleghessen vele; míg a' harmadik megette áll, 's csókokat halmozván reá, fejét hátra vonja. Bal kezével a' symbolicus granátalmát tartja. Az anyának mozdulata 's magatartása minden tagjában mutatja ama' gondosságot, mellyel kedveseinek mindenikét lágyan 's szelíden ápolja, míg a' kisdetek gondatlan nyugosznak, avagy kellemes gyámoltalansággal másznak rajta. Az egész Guidói mód' van felfogva, különösen az anya' vonásai felségesek és nemesek, 's a' redőzet is mesteri.

Az eredeti kép Franceschini Marc Antonioé, ugyancsak a' Bolognai iskolából. A' tájat Quaini,

ALL AMY LITTLE

F. Francoschini del. Ant. J. scul.

Konradach meiss.

ALL. MARY LIBRERIE.

a' sógora, könnyeden 's futólag festette ugyan, ha-
nem az egészhez úgy alkalmaztatva, hogy az min-
denkor kellemes látmány marad.

Vénusz és Adónisz.

Adónisz, Myrrha' fija, az erdei Nymphák által neveltetvén, szenvedelmes vadásszá lőn. A' szép ifjú szemébe tünt Aphroditének, 's magát is megsérté ezt Ámornak mindenható fegyvere. Elhagyá a' menny' vidám téreit: mert neki a' mennynél több leve Adónisz. Az ifjú egy babérfa' árnyában pilantá-meg az Istennét egy csermely' szélén. Bámulása az eddigelé nem látott bájak felett, tartóztatja lépteit; de lelkes tekintettel fogadja őt az Istenasszony.

A' művész itten csálhatatlanúl a' találkozás' első perczét képezte. Az ifjú' álmélkodása; az Istennének sovárgó tekintete, ki a' tartózkodás 's magaáltadás között láttatik ingadozni, olly nyilván előtűntetik az irányzatot, hogy Ámornak, vagy a' látszó szívsebnek, melyre Ámor mutat, bízvást el lehetett volna maradni. Az egészben a' legmagosb gondolat a' legnemesebb együgyűséggel egyesül. Vénusz valódi olympósi termet; magatartása tanúja istenségének, 's egyszersmind a' szerelmesek' hódolásának; szeme tele azon keccsel, melyet a' görög Vénusz - főiben Winkelmann az alsó szemhéjnak ke-

Curran & Mitchell, Port.

VENUS & ADONIS

Adó...
velő...
jú...
té...
meny...
leve...
lanta...
múlása...
tatja...
tenasszony.

A...
perc...
nek...
adás...
tetik...
szív...
tett...
dolat...
Vé...
istens...
lásán...
Vénu...

Carracci Hamill's sculp.

Hofmann M. meiss.

VENUS ET ADONIS

Caracas, 11. május, 1901. évi.
Ez a levelem az előző levél
után maradt és teljes egészében.
A levelem A. Károlyi úr részére.
Tegye kedve a levelemnek.
Ez a levelem az előző levél.
Caracas, 11. május, 1901. évi.

véssé felvonulásában talál. Ámor' festésében Correggio lebegett a' művész' lelke körül: — igen kíván tetszeni. A' környék ügyesen választatott. Az egész merész és lelkes dolgozás.

Ez a' festés ismét a' Bolognai iskolából került Carracci Hanibál' kezei közül.

Ganymed' elragadtatása.

Ganymed, Phrygiai fejedelemsfi, köz vélemény szerint Trosz' és Kallirrhoe' magzatja, Ovid bizonyításánál fogva legszebb vala minden halandók között. Jupiter Ida hegyén látá az ifjút nyáját legeltetni, 's kecses termete annyira megtetszék nékie, hogy eltökéllené 'öt' a' halhatatlanok közé felfogadni. Sas-sa által azért Olympószba ragadtatá, 's minthogy Hébe éppen elvesztette a' pohárnoki hívatalt, ezt Ganymednek adta - által. A' történetek' nyomdokai után szólva, Ganymedet, Tantalosz Lidia' Királya (mások szerint Minosz Kreta' fejedelme) rablotta-el, 's atyjától lett elszakasztatásából származott fájdalomában meghalván az ifjú, tetemei Jupiter' templomába takarítottak. Ebből képezte annakutána a' Helleneknek költői phantasiájok Jupiter által történt elragadtatását.

Correggio, másként Allegri Antonio, Lombárdiai iskolabeli művész festette az eredeti képet, melyben a' kegy-teljes tartás még a' sasra is kiterjed, kéjelegni látszatván az a' kedves fiúval, míg őt vigyázva tartja, 's ez bizodalmasan símúl feléje.

Báró Hoháry Istvánt 's a' Vignettet kivéve, a' többi képek mind a' cs. k. Gyűjteményből valók.

Correggio fecit.

Blanchke mebr.

CANONED' E PRACNOTITICI

P I R O S K A.

»**L**ovat ide, már a' nap igen fent van» kiálta-le a' vasrostélyos tornáczról Román, egy lengyel Vajdafi. Hangos szavára a' palota' márvány udvarán a' pajkos paripákkal megjelent a' hív Kozák, és a' vádász tegzet által-nyújtja nyugtalan Urának, ki megfúván a' harsány kürtöt, felkanyarodik ágaskodó lovára. Már visszhangzanak a' boltos setét kapuból a' délczeg loyak' aczélpatkós körmei; már a' kőfalakon kívül hallatnak a' gyors kopók' csaholásai; a' gothus szűk ablakon kinéző büszke Vajda már elveszti szemei elől az erdők felé nyargaló fiját, kinek szerelemvágytól ég fiatal orczája. Sebes vágtatva elért ez a' völgybeli keresztig, hol árnyéket vet az útra a' fenyves erdő.

Itt leugrott Román tájékozó lováról, 's általadta azt a' Kozáknak. Tovább indult gyalog az erdő' sűrűjébe; végre a' Bug' partján elterült agg tölgy' bokrai alá ért. — Innét látta ő egy pár holdak előtt a' túlsó parton feltűrődzve a' vízben vásznat sujkolni a' szép Piroskát (egy, a' Hazájából, mint a' környék tartá, bizonyos országlás változáskor az új Királytól vétkesnek talált, számkivetett, itt elszegényedve letelepedett magyar Úr' leányát). Piroska' elhírült szépsége több

tüzes vadászokat az erdőbe bájola; de a' nyájas Bugparti magyar Delinke' (így nevezték - el a' leányt a' környék' fiataljai) szelíd szíve, az arany kort ígérő csábítások mellett is, ártatlan maradott. Ezüsthajú atyja volt néki mindene, míg Románt meg nem ismerte. — A' vadüzéstől felhevült Vajdafi, egy tölgy alatt leheveredve, látta először a' könnyűruházatú Szépet, és benne találta egyszerre mennyegét megnyílni; a' szerelem hatalmas ságára itt lobbantotta - fel fiatal szívében az első, még eddig nem ismért érzeményt a' Szép - nem iránt; 's vágyjának ellent nem állhatván, által - evedzett vele egy halász a' vízen. Szívesen fogadta nyájas köszöntését a' leány, 's ártatlan enyelgéseik között szíveik egymást megértvén, egygylettek. — Magyar nyílt szívűséggel fogadta az Öreg a' leányával hozzá közelkedő Románt, és éjelre szálást örömmel adott néki. Másnap kedvetlenül hagyta - el az alacsony házat az ifjú, szomorúan vált - meg viszont tőle a' szűz. Románnak gyakoribb látogatását meg kellett igérni, és csak így nyert enyhülést Piroška. A' szeretetnek ezen csendes nyugalmaiban gyakran megjelent azután Román, és Kedvese' bájkarjai közt illetődve hallgatta az Őszt, a' ki reszkető szavával viszontagságait mind előbeszéllé. Könnyes szemekkel imádkoztak ekkor mind a' hárman, hogy a' mennynek Ura szüntetné végre büntetéseket.

A' vadonból kizuhanó Bugnak szélről felzavart hullámjai tartóztatták egykor kis időre a' fiatal hőst; de ő nem gondolt a' veszéllyel, egy csónakba szökött, és az evezni félő halásznak kiragadta kezéből a' dallót; a' partra visszaugrott halász keresztet vetett magára, a' Vajdafi pedig erős karokkal szerencsésen általevezett. Piroska egy bokorban ült; Románt illy szélvészben által hajózni nem is reménylhetette. »Kedves Delinkém, hát miért nem a' Bugparton?» gyengéden dorgálva kérde, a' leány' hőszinű vállait csókoló ifjú, kinek váratlan érkezten elrévült Piroskája csak csókkal tudott felelni. — Milly boldogok lettek a' két szerelmesek, azt csak a' fiatal kornak lángéveiben a' szerelem' isteni lételének érzője tudhatja. Egymást általkarolva siettek az Öreghez; hol dobogó szívvel várta a' bészetétedést.

Csendes nyugalomban feküdt a' természet; csak a' szerelem' szemei valának ébren. Szóltan térdelt-le a' boldog pár az áldást ájtatosan elimádkozó atya előtt; ki megcsókolván mind kettőnek homlokát, őket útnak bocsátá. A' felhőkben rejtezett hold által gyengén világosított ösvényen siettek-elé egy erdő' rengetegjében; hol egy elrejtett remeteség' szent kápolnijában, a' hatalmas Istenség' legártatlanabb oltárjánál egy őszszakállú tisztes Pópa' térdein gyűrűt váltottak az egymás' örökös hívségére esküdtek.

De egyszerre befeketüle az ég, veszéllyel fenyegető felhők boríták - bé a' látkört; az éjszaki szél zúgott a' hajladozott fenyők' koronájiba ütközve; a' hold' fényje egészen elenyészett; legkissebb világ sem csillámlott az éjben; széllel tölt-meg az egész üres tér; félelmesen dörgött a' távolban a' még villámtalan elkomorodott menny. Illy éjben siete haza az örömtől és a' félelemtől egyenlőn háborgattatott pár. De egész fényben ragyogott újra boldogságok a' menyegzővel, mellyre az ősz Magyar adá áldását az Isten' embere után. A' viszont kény' keblében tölt-el az első éj; boldogúl ébredtek-fel egymás karjai között. Hálát adván az ég Urának, nyugodtan vált-meg így Piroska, eltávozni kéntelenített férjétől; ki öröm-lelkességgel evezett-ált a' már lecsendesedett Bugon; vígan sietett a' reája várakozó Kozákhoz, 's nyargalt-viszsa a' várba.

Gyakrabban elhagyta ezentúl Román a' Vajda' büszke falait, 's a' hív Kozáktól egyedül kísértetve sietett szép hitvese' ölébe. Itt, az ő kedveltjei' kis körében talált ő gyógyulást félelmes fájdalmai ellen; itt a' felséges szerelem' kellemes özőnében elfelejtette az ő hív szíve atyjának kevélységét; itt csillámlott csak egyedül előtte a' szerencse' képe; az angyali öröm itt nevetett reája; és így a' bűt eloszlató kedvek közt, örök tavaszban repülének - el véle sok napok.

Románnak gyakorta vőlléte; otthon-tartózkodásában magános csendessége; a' környék' vígadozásaiiban részt nem vétele gyanút ébresztett a' Vajda' szívében: kémeket rendelt fija lépéseinek, és holtartózkodásainak kifürkészésére; a' hív Kozák is kérdőre vonatott, de mind hijában.

»Hát csak ugyan Uraságod' fija lehetett olly szerencsés a' Bugparti Delinke' hajlandóságait megnyerni?« kérdé a' Vajdától egykor a' szomszéd Úr' fija, a' ki boszankodott megvettetése miatt a' jó Piroskára. »Az én fiam?« csudálkozva kérdé a' feltüzesedett Vajda. »Igen is« felele amaz, »a' szénégetők azt tartják, hogy meg is esküdtek már.«

A' Vajdának egyszerre megnyílnak gyanakodó szemei; ezután fiját többször akarta feleletre kényszeríteni; de az ifjú' érzékenységeit kímélvén, jobb jobb alkalmakra várt.

Román észrevette a' gyanút; szent titka' lehetséges felfedezete tétovázatba hozta; majd atyja' lábaihoz akart borúlni, 's mindeneket megvallani, de reszketett kevély haragjától; majd pedig húgai által akart atyja' szívéhez közelíteni, de ezek is nagyratartók lévén, véle egyeneltlenségben voltak. Illy formán tehát egyedül az isteni rendelésre, és az időre kellett a' szegény Románnak mindeneket bízni.

Már a' megért moh között ropogtak az ősz' de-
rétől lehullott tölgyfalevelek, de a' szerelem' virága
még nem hervada. Egy remény csillámlott még szá-
mokra; ők még is bíztak a' jövőendőben, bíztak a'
Vajda' emberi érzéseiben, a' kinek ámbár mindég
kevélység hunyorgott is homlokán, de a' természet
olly szívet adott néki, a' mellyben szeretet lángolt
fijához, kit ő valóban szeretett, a' kinek ő élet után
jó nevelést is adott.

A' Vajda' atyai kevélységét még két ékes leányai
nagyobbították. Mind kettőnek menyegzője egy-
szerre tartatott; melly kettős innepet az atya, Román-
nak egy szomszéd Sztarosztá' leányával való pároso-
dásával akart nevelni, de az ifjú kérelemmel ellent-
ált az atyai kívánságnak.

A' kettős menyegzőben Román nemes eltökélettel
borúlt az atya' lábaihoz — titkát egészen megvallá,
áldását kéré, és a' felboszankodott Vajda' haragját
mindenkép' engesztelni akarta. De hijában! a' kevély
mérgesen tekinte-le fijára, komoran inte a' draban-
toknak; és a' vért szomjúhozók megértették a' kár-
hozatos intést. Reménytelenül kelt-fel Román a' meg-
alázott térdelésből, a' jelenvalóság a' jövőendővel egy-
szerre elenyészett előle, és hitvesét a' Mindenható'
gondviselésére bízta. A' menyegző' vígságai meghá-

borodtak, a' vendégek oszolni kezdettek, és Román vigasztalhatlan marada.

Halotti lepel borította a' téli sírban heverő természetet; a' lehellet megfagyott az utazó' bajszán; az egész erdő csontházként ropogott. Illy rettenetes időben hangzott a' vár' tornyában a' repedt óra-harang, jele a' Vajda irtóztató akaratja' végbevitelének. Román a' palotának legfelsőbb emeletébe zárattott azalatt, míg a' drabantok lóra kapának, és sebes nyargalva elértek a' befagyott Bugon által Piroska' erdei lakásához. — Az otromba csoport bérohant a' szobába, 's megragadja az egy hangos kiáltással elájult szép asszonyt. — Az öreg Magyar' meggyengült ereit az ijedség egy gutaütéssel örökre elaltatta. — A' drabantok a' folyóhoz siettek az asszonnyal, és gyorsan a' jeget fejszékkel felvágták. »Rajta legények! nyisátok-meg a' menyegzői ágyat,« fogcsikorgatva kiáltá a' drabantok' gonosz feje. Mellyre az ájulásából felébredt Piroska, kezét tördelve, haját tépve, segedelemezt kiáltozott. — De a' durvák kigúnyolták a' gyámoltalant, ki jégtől metszett térden csúszott vezérjek elébe. Könnyével olvaszthatta ugyan a' jeget, de az emberiséget nem ismerő butát könyörületességre nem bírhatta. »Nyisátok-meg a' feredőt, hogy mossam-meg magát a' menyasszony a' vig lakodalomra,« kiáltá a' kegyetlen. »Oh kegyelem! emberek, kegyelem! ju-

talmatokat várhatjátok az égtől; ha engem nem akartok is kímélni, szánakozzatok a' szívem alatt már élő lelken, a' kinek Román a' Vajdafi adott léltelt, oh ne gyilkoljatok egyszerre két testet,“ így sírátkozza szegény. — Már meghökkent a' durva csoport, könnybe borultak sok komor szemek, midőn az irtóztató drabant-vezér feldurranva emberei ellen támadt. „Ti gyávák! ezen asszonyrak a' vízbe kell fúladni — ez a' parancsolat, 's a' ki ezt legkisebbé is ellenzeni merészelné, megérzi lándzsám' mérges sulját. — Gyere Románnak te gyönyörű kedvese, hűtsd a' jegek között szerelmed' tüzeit.“ Ezt mondván, az asszonyt belöki a' megnyitott jég közé. A' sikoltó Piroska még egyszer az egek felé felnyújtja karjait, és a' jégre kapaszkodva fentartja magát, de a' drabant-vezér, a' kevély Vajda iszonyú parancsolatjának gyalázatos végrehajtója, keresztül szúrja szerelmes szívét.

Vérrel piroslott a' jeges víz — kortyogva süllyedt el a' test, 's azt a' hullámok korogva a' jég alá sodorták. — Ördögi nevetéssel tapsola a' durva csoport, és gúnykaczagva nyargalt a' vár felé.

„Megtörtént Uram! a' mit parancsoltál,“ így jelenté a' végbevitt kegyetlenséget a' drabant-vezér. — „Hogy az ördög szólna-ki belőled!“ homlokára ütött magának a' megbúslakodott Vajda; mert a' bezárt

Román kétségbeesésében a' magos ablakból magát le-
lökte, és ízre - porra zúzva terült - el alant.

A' télnék minden fagyos éjjelén lélek-nyögések
hallatnak még mostan is a' Bug' partján; a' halászok
gyakran látják a' csendes hold' világánál nyárban is
a' vízből felnyúló Piroska' véres karjait; soha bé
nem fagyhat ottan egészen, legnagyobb hidegben is,
a' halottszagú posványá vált Bug.

Hadnagy KISS KÁROLY.

VISSZA - EMLÉKEZÉS NAPLEMENTEKOR.

Lement a' nap. Purpur sugárai
 Csak a' hegyek' fején ragyognak még.
 A' hűs Etéziák' lehellete
 Ámbrás szagot tenyészt mindenfelé.
 Halotti csend van. A' harang'
 Szaván süveg vetve imádkozik
 Az elfáradt mives, 's nyugodni megy.
 Az est' édes örömét Elíza
 A' hiv leány kedvesével osztja - meg.

Felejtve a' bűt egy nemes barát'
 Ölén nyugodni naplementekor,
 Meglelkesülve nézni az éj'
 Vastag homályát, a' jövőndőt;
 Ez, a' mi, rab - bilincseinkből
 Feloldoz, Istenek közé repít,
 Nectárt itat velünk, Olympra
 Mutatja mint jut a' derék fel.

Óh boldog élet! így emelkedett
 Ezüst sugárral gyakorta
 A' hold felettem; így osztak - el
 A' fellegek' setét homályi 's így
 Mosolyga ránk az ég, az est repült,
 Aludtuk éltünk' rózsa álmait —
 Ütött az óra, 's elszakadtunk.
 Eltűnt az álom, a' remény' helyét
 A' bús Cypressus, 's a' magány ölte - el.

A' szirt' fokáról így ragadja a'
 Habok közé a' szél a' gyenge lepkét.
 Így vesz - el, előbb, sem a' Zephir tavasszal
 A' rózsa fák felé repítené.

HORVÁTH JÁNOS.

I V Ó D A L.

Csordultig teljen a' pohár
 'S fenekig hajtsuk azt fel,
 Az öröm nyílt karokkal vár,
 Ha Bacchusszal telünk - el.
 Élünk hát szent áldásával
 Tokaj' arany nectárjával.

Tüzétől, hah, miként szökdell
 A' szittyavér erünkben,
 'S a' vídámság mint árad - el
 Búhoz szokott szívünkben.
 Hogy bünk, 's keservink szünjenek,
 A' serlegek ürüljenek.

Ma, holnap tart csak életünk,
 Szemünk' majd éj borítja,
 'S a' géniusz szövétnekünk
 Borongva lefordítja;
 Azért ígyünk vidám kedvel
 Mig a' hideg föld el nem nyel.

Barátim, friss virágokkal
 Koszorúzzuk kelyhünket,
 'S újabb örömhajtásokkal
 Élessük vig kényünket:
 A' honni Szépek éljenek
 'S nekünk myrtuszt neveljenek!

Éljen kedves magyar hazánk
 Hol minden jót találunk,
 'S ki olly sok áldást áraszt ránk
 Éljen dicső Királyunk,
 Éljen fenn szent szabadságunk
 'S tartson holtig barátságunk.

Primóczi SZENT-MIKLÓSSY ALOVZ,

PALOTA ÉS KISHÁZ.

E' kicsi' életben mit kívánsz nagy palotákat;
 Könnyebb kisházból sírba lehajtni fejed'.

L I D I E Z.

Melly sokszor jösz-elő, Lidikém! álmomban előmbe;
 'S ismét álmomban tűnsz ölelésim elől:
 Elhagytál ébren, 's álmomban is engemet elhágysz;
 Már ha nem ébren; légy angyalom álmom alatt.

VITROVICS MIHÁLY.

A' LEFEGYVERKEZTETETT ÁMOR.

Olymposz' minden Istenei, még a' kecses Istennék is megbosszankodának Ámorra, kinek számtalan csínjei miatt nagy zűrzavarba hozatott vala az istenlak. Jupiter majd hattyúvá, vagy arany esővé változván, majd sűrű felhőbe rejtőzván, rendre látogatá kedveseit, Erósz' incselkedése miatt.

Vénusz szeretett Adóniszának istenítését ki nem eszközölhetvén, nyájörlyánykává lőn annak lángkarjai között, kis fija' tanácsából.

»Tovább nem tűrhetem« mondá a' kevély Júnó, »e' csintalan gyermek' pajkosságait, mellyek ha még soká tartandnak, bizonyosan fel fog honnunkban a' jó rend bomlani. Istenségünk' méltósága kívánja, hogy a' gonosztevő érzékenyül megfenyítessék.«

»Noha, szólla Mávorsz (ha anyjának hihetek), e' kis gazember, az én fiam, őtet tovább még sem védhetem: mert elcsábítja vitézimet, kik örömet cserélik fel borostyánimat myrtuszkoszorújival. Mellyért ő Olymposzban többé nem maradhat.«

Legottan hathatós panaszokra fakada-ki az aranyhajú Phoebusz: hogy Tellusz' fiai mindég csak szép

arczokat csókolgatni, alabástrom kezeket szorongatni, 's hókeblekre kacsingatni kedvellnek; de a' lilimarczok' kecsseinek, hókeblek' kellemeinek, 's mézcsókok' bájérzetinek nem szentelnek dalokat, és Istenségének felette ritkán gyujtanak tömjént. »Csupán azok,« folytatá érzékenyen, kik már nem csókolnak, szép kezeket nem szorítanak, és a' kikre egy lyányka sem repítkegymosolyt, szompolyognak Hypocrénéhez. Mind ennyi rossznak Amor oka, lakoljon-meg bűnéért!«

»Kerülik, monda Bakchusz bosszankodtan, a' kies Nimphek arany gerezdekkel ékes oltáromat. Csak rút redős Megaerák, és többnyire agg férjfiak áldoznak a' búzó Istennek. A' föld' ifjai virágkoszorúzza poharamat megvetvén, a' szerelem miatt ittasok. Ezért a' vakmerő gyermek' méltó jutalma száműzés legyen.«

A' vak Plútusz Erósz ellen így kezdé panaszát: »közös állapotom Evánéval, kik egy hajón evezünk! A' Cupídó' zászlójához esküdt ifjú, hogy egy lyánykától néhány csókot kaphasson, legbecsesebb kincseimet gondatlan' pazarlja. Nem tisztelnek a' fiatalok, 's inkább Ámornak szeretnek bókolni: és csak akkor, ha ez őket elhagyta, vagy megfagyaltta véreket az élet' hideg tele, fohászkodnak Plútuszhoz. Tekintetem' csökkenését egyedül Erósznak kell köszönöm, azért haladéktalanul takarodjék - ki Olympból.«

Hébe, a' kellemes pohárnokné, ezüst hangjával

e'ként vádoló Cupídót: »Eggykor, a' mint Zeüsnek nektárt sieték vinni, hirtelen' a' gonosz gyermek tegzét lábaim' elébe veté, 's abban megakadván, elesém, 's térdem kemény csapást szenvedé. Nem érdemli e meg, hogy a' kis ármányos ezért Olymposzból kiűzessék?!«

»Ki fogna jobban örvideni, kiálta Mómusz, a' Gúnyisten, Ámor' kiűzetésén, mint magam? Valóban megúnám már bolondságin halálra nevetni, 's a' sok gáncsolásban torkom is elrekedt. Helyes Júnó' észrevétele: ugyanis szerelmes sohajtások', olvadozó nyögdecselések', és haldokló kéjtekineteknél egyebet nem látni Olymposzban. A' közjó tehát azt kívánja, hogy Erósz onnan kitiltassék.«

Jupiter' bölcs leánya, Pallász komoly hangon így szólla atyjához: »Vége uralkodásomnak; birodalmom öszverogyik 's porba dűl! mert már nemcsak a' fiatalok, hanem a' meggörbült vénék is Cupídó' szövéténeke' lobjai után futosnak; 's gyakran, kik zászlómhoz esküvének, táboromból áltszökdösnek hozzá, 's az árúlok! neki lesznek híveikké. Oh Atyám, vigasztald-meg leányodat, 's parancsold - ki e' gonosztevőt Olympból.«

Végre a' jámbor Hymen az Istenek' gyűlésében így vádoló kis öccsét: »a' legszebb rózsákat, a' legkedvesebb - illatú virágokat Ámor testvérem szakítja-

le, gyönyörű Anyánk' számára fűzéreket fonni; 's minden, mit nekem hátrahagy, merő tövis, csupa bojtorján, vagy hervadt virágok. Fájlalva, de méltán kívánhatom, hogy rossz öcsém kikergettessék Olymposzból.«

Hangos jaj töre-ki most Kythére' feszült kebléből, 's mély fájdalommal telve hull a' villámsujtó Isten' lábaihoz. Két gyönyörű istenkönny reszketett szemében, 's gyöngycseppekben perege zajló hullámkeblére. Mellynek duzzadását látván az Istenek' Atyja, tüstént elérte, hogy a' Varázsistenné fíjának kegyelmet könnyörög. 'S dörgé thrónjáról: »Ámornak mennyben kell maradnia, de fegyverei vétessenek-el.« Legottan az Alistenek sietve sietének örvendetes parancsát teljesíteni.

Könnyár omla mostan a' remegő Istenanya' szeméből, 's szeretett gyermekét ölébe ragadá. Mellyik merészelte volna illetni azt, kit a' Kegyistennének bájkarjai általölelve tartának? Szívrepesztő hangon esdekle viszont a' kegyes Anya, 's könnyáradó szép szemeivel az Isteneket rendre irgalomra indítá. Mindenható tekintete meglágyítá Zeüsz, a' Parancsdörgőt is. 'S utoljára az Istenek' tanácsa ezt rendelé: hogy a' veszélyszerző gyermek fegyvereiből a' legkedvesebbet megtarthassa.

Szépek! találjátok - el, mit választ a' kised bűnös; Nyilait? nem. — Ivét? nem is. — Szövétnekét? ezt sem. — Szemkötőjét! — Értitek, mi rejtezik itten? — O, mi lenne a' szerelem' örömeiből, ha a' szem mindég tisztán látna?! —

MIJÁTOVICH JÁNOS AURÉL.

EL RÓMÁBÓL NÁPOLYBA.

(Kis töredék Kéziratban lévő Olasz Országúti Utazásból.)

Ki már egyszer a' mocsárokból *), kocsira ismét, és az Appia úton épült derék útra. Ez körül - belől huszon öt olasz mértföldnyire, az az, csaknem Terracina-ig, olly egyenesen megy, mint a' nyíl. Eleven dícsérője és nevét halhatatlanítója csináltatójának, VI-dik Pius Pápának: mert Pius' lineájának (Linea Pia) hivatik. Az egész út feljebb van emelve a' föld' színénél; mintegy négy vagy öt öl szélességű; kétfelől egy-egy sor magas jegenye fák rajta; azok alatt a' gyalogoknak járás; sőt a' kocsiknak is hol az egyik, hol a' másik oldalon szüntelen árnyékban való mehetés. A' fákon túl, mellyek mintegy négy ölnyre lévén egymástól, és az ágaik is magasán kezdődvén, a' kilátást nagyon el nem veszik, van mind a' kétfelől árok. Legmagasabb a' közepe, és a' két árok felé mind inkább - inkább alacsonyodik. Alól kövek vagynak,

*) Tudni illik a' Pontíni mocsárokból, mellyeket e' jelenvaló előtt írék - le.

feljül pedig igen apró kövecs, a' mellyen való édesded-lágy mozgása a' kocsinak, és apró sisergése a' kerekeknek csaknem álmodt ítélnék a' szemekre, mellyek az elejénte igen kedves egyformaságra végre csak ugyan rá is unnak, 's, ha meleg van, beesnek. Soká nyitva tartja azonban őket az abban való gyönyörködés, hogy a' kétfelől lévő sorfák mennél meszszebb, annál inkább egymáshoz közeledni 's végre nagy meszsze egészen öszvemenni, egy sornak lenni és az utat elfedni látzanak: de a' mint a' koci tovább-tovább halad, lassan-lassan ismét széljel nyilnak, 's az utat feltárják először mint czérnaszál, azután mint ujjom, arasztom, egy száldeszka, rőf, öl 's végre több öl szélességűt. Jó mindent tanulni édes jó Barátnak. Ez engem azért is gyönyörködtetett, mivel' a' látástudományra, és az annak tanulásakor volt jó napjaimra emlékeztetett. Egy szóval ennél szebb, jobb és eltéveszthetetlenebb utat sehol sem láttam. Óh bár csak azért ilyen volna a' Menny-Országé is, hogy azt minden embertársunk, mint más életre utazó, megszerethetné, és azután közölök soha csak egyetlenegy is el ne téveszthetné!! Nemcsak mocsárok mellett visz azonban ez; hanem rétek, mellyek az útnál be vagynak korlátolva, szántó földek, mellyeken ekkor balra végeshosszát nem látta az ember a' buján nőtt kukoriczának, és legelők mellett, mellyek

gulyákkal 's ménesekkel voltak tele. Ugyan-is csak az embernek, ennek a' minden teremtés' ellenségének ellensége ez az itt lévő egészségtelen levegő; az oktalan állatnak pedig nem. — Három mértföldnyire Torre de' tre Ponti-hoz sok régi emlékjelt, úgy mint, oszlopokat, mértföldmutatókat 's másokat ástak-ki, mellyek hajdan az Appia útát ékesítették *). A' víz két nagy csatornába foly sok kisebb árkon, melly utolsók közül balra egy csak hamar az út mellé csavarodik és a' lovakkal meszsze verset fut és — győz.

*) Ezek a' mértföldmutatók az úttazókra nézve nem kis jótétemények voltak: minthogy azokból felszámálhatván, mennyire legyenek még azon helytől, a' hova szándékoznak, menéseknek gyors- vagy lassúságát a' szerént alkalmaztathatták. Nem példa nélkül való ez Hazánkban is, nevezetesen Trencsin Vármegyében; azzal a' különbséggel mindazáltal, hogy itt ölebben van előadva a' távolság. Még hasznosabbnak tartom azonban azt a' szokást, a' melly volt Somogy Vármegyében (most úgy van e, nem tudom) és van, a' mint hallom, a' Bánátban, hogy t. i. az utak' elválásainál a' mennyi felé megy az út, deszkából egy karóba ugyan annyi emberkar forma van csinálva, mellyek közül mindenik egy-egy útra mutat 's rá van írva nagy olvasható betűkkel, hogy az az út hova visz. Innen annak, a' ki olvasni tud, eltévedni nem lehet. Mind a' kettő, de kivált ez az utolsó nagyon megérdemlené, hogy (az országútakat kivéven, mellyekről olly könnyen csak nem tévedhet el az ember) az egész Hazában mindenütt közönségessé lenne. Úgy az'tán nem menne a' járatlan útas sokszor Jerusálem helyett Jérikóba.

Ugyan ezt cselekszi továbbra jobb felől egy másik is. Ezeknek szép tiszta vizek és siető folyások a' forrásokban bóbiskoló útast önnön példájokkal feleleveníthetnék: még is mindnyájan szunnyadánk, mikor nekem magoktól egyszerre felnyílnak szemeim, és bennek, a' vízen bugyborékoló, öt anyányi kacsafi ült. Végig lobbant, mint a' villám, ereimen az öröm 's felszikkasztá álmos lelkemet. »Hej! mégis csak tudnék és szeretnék vadász lenni,« így szóltam Barátom és egy sohajtással hálát adtam: mert nem egészen szerencsétlen még az az ember, a' ki legalább egy indulattal bír, mellyből tiszta és ártatlan örömök csergedezhetnek akármi okon és képpen ászódó életére. De más örömökkel is váratott én reám a' kegyes Gondviselés ezen az úton, a' mellyen én magamra veszélynél egyebet nem vártam. Egy hajsza elég, hogy örüljünk, ha az olyanra emlékeztet, a' mit szeretünk. Ime itt egy pásztor éppen úgy, mint a' Somogyban, kobakban hordozza magával a' vizet: amott bunkós bottal hajigálja a', de nem zsíros, Kanász a' rőfögő, fekete, nagy konyafülű nyáját. Itt, mint Gömör, Nógrád 's más Vármegyéinkben, kosarak állnak a' földeken azoknak trágyáztatások végett: amott egy sereg, még csak ki sem csávált, hanem szőrös bocskorú, Olasz csoszog, de nem a' Somogyi könnyűséggel. Itt bömböl, kapál 's rikácsolja a' kis kormos kósza bika, még pe-

dig, óh édes öröm! magyarul, a' Samú-t. Nem kelle vala e azért édes Barátom egy tudós Hazánk' fijának a' szarvas marhának ezen nyelvére is valamelly figyelemmel lenni akkor, mikor azt állítá, hogy: a' Magyar Országí nagy sűgár szarvú, szálas testű fejer szarvas marha kétség' kívül olasz fajta *), holott ímé még ez az olasz is magyarul szóll? Amott nyerít, viczkáندozik 's végre fejét szűgyébe vágja, farkához rűg 's neki iramodik a' kis izmos, tömött, fűrge parlagi paripa a' száraz, imitt-amott virágos és kövér legelőn. Minden szelet elhagy, csak azt nem, mely a' serényjével játszik. Fut, de a' posványnak; pocsog 's bepocsékolja magát és a' közelvalóit. »Ne arra negyedfűs!« még ki sem kiálthattám, hogy már czombig sűjjedt, alig tudott minden erejével kiugrani, és sántítva 's megrántott lábát és derekát húzva oda vissza biczegni, a' hol az előtt jól volt dolga, és a' honnan ő ide nyargalva jött. Be sok gondolatlan Ifjat láték én Barátom ebben a' dobogós lábú fijatalban, kik a' jó nevelésnek száraz, de azért hellyel-hellyel virágos, és mindenütt kövér mezejét (mert mind testekben mind lelkekben jól és egészségesen táplálta őket) elhagyván, vagy a' tunya mun-

*) Lásd: Természet - História és Mesterségtudomány, készítette Kisszántói Pethe Ferencz. I. Resz I. Kötet, Bétsben 1815, a' 448ik lapon.

kátlanságnak álló 's büszhödt mocsárjának, vagy a' kártya, más játék, bordély 's több illy erkölcsi veszedelmes posványoknak rohannak; magokra, Szüléikre, Nevelőikre 's közelvalóikra mocskot, gyalázatot hoznak; lesüjyednek, és csak megrokkanásokkal szabadúlhatnak - ki. De azért a' következés még is megmarad gyermekeikben: mert az atyáknak vétkeiket meglátogatja az Úr harmad és negyed ízig a' fijakban. Ezek lebegtek már nekem feljebb lelkem előtt, mikor azt kiáltám: Ne arra! És ha kiáltásom nem fog használni: igyekezetem a' jó reménység' fokánál fog hajótörést szenvedni. — Mind ezek a' jelek, mint édes Hazámra emlékeztetők, bár melly csekélyek voltak légyen is, kimondhatatlan örömmel tölték - be szívemet. Egészen otthon valék. És haszinte az a' látás, melly szerint mind azok, kiket előtalálánk, szennyes, szurtos, rongyos, mint az ágról szakadtak, és sáppadt egészségtelen képűek voltak, mint ha a' halál elől másztak volna, szomorú és kedvetlen volt is, nem tudá az örömet legkisebbé is megzavarni; nem hatott az a' szívig, mellynek útját az öröm egészen elállotta; a' szemben maradt az.

A' Bocca di Fiume-i híd, melly márványból egy nagy csatornán készült, igen szép. A' négy korcsma közül, mellyeknek némellyike egyszer'smind Pos-

taház is, az utólsónál láték két hídat csináltatni. Elbámultam a' nagy készülteken. Dombokat formáltak az öszvehordott kövek, mellyek közül mindenik koczka formára volt kifaragva, és maga egy szekér terhet tett. Így kell Barátom az idő' fogai kitördelésére építeni. — Előttünk a' tengerig nyílt a' vidék, hol csak, a' már Albano-hoz is látható, San Felice' hegyén szállhat-le pihenni az addig kifáradt szem. Jobbra a' látás határt nem esmér: de balra hol több, hol kevesebb olasz mértföldnyire hegyekbe tűzódik, mellyeken a' már említett Sermoneta, hajdan Sulmona, Sezze, hajdan Setinum, Case Nuove, és Piperno, régen Pipernum, nevű helységek vagynak. Setinum' borait Martialis dícséri *: a' mai Sezze-ben inkább olaj, fige, narancs és áloe tenyészik. Piperno-ban a' nárczisok és liliumok vadán nőnek: de a' gyilkosok is bokrosan teremnek. Közel ehhez van egy dugó kérgű vagy parafa erdő, mellynek mindég zöld levele a' szilvafáéhoz, gyümölcse pedig a' csermakkhoz hasonló, és éppen úgy sertések' eledele. Linné ezt a' fát *Quercus suber* név alatt a' cserfák közzé számlálja. A' kérge, mellyből lesznek a' dugók, igen vastag, 's ha

* Lásd: L. 10. Ep. 74. Non Hybla, non me spicifer capit Nilus,
Nec quae paludes delicata Pontinas
Ex arce clivi spectat uva Setini.

lehántatik, egy két esztendő alatt megint egészen megnő. — Ezen hegyek végre terméketlenül az út mellé húzódnak, és alattok egy tiszta folyón apró malmok forognak, mellyek közül egynek itt jártom előtt harmad nappal kelle vala a' benne lakó és leöldöstetendő háznépnek rakásfául, vagy máglyául, szolgálni. Mint a' vérszopó pók a' gyilkos hálójában vergődő prédára: úgy ereszkedék ide le esti szürkületkor a' hegyekből tizen négy zsvány olly dühös szándékkal, hogy minden élőt leöljön és azután a' házat rá gyujtsa. De a' Gondviselés könyörülő szemekkel nézvén onnan feljül a' czélba vett nyomorúltakra, harmad nappal elébb tudokra adatja nekik a' gyilkos szándékot, és védelmet koldúztat 's nyeret velek T e r r a c i n a - ban. Tizenkét vadász megtöltött fegyverrel elrejtván magát az udvarban lévő ház, ól 's egyéb ilyen mellé, előugrott annak idejében, 's nyakra-főre vissza futamtatá a' nem vélt elárultatás' látásán megrettent fekete gonosztévőket, a' kik mindazáltal azon nagy megháborodásokban is két halálra sebesített társokat, ne hogy azokról vagy megesmertessenek, vagy ha még nyelveket bírnák, tőlök kivaliattassanak, bevett szokások szerint magokkal, kő 's bokor megül kő 's bokor megé futva és onnan vissza lövöldözve, elhurczolni el nem felejték. Melly szerint a' rettegó molnárnak

csak az a' félelem' pótja sem lehetett, hogy legalább e' kettőnek szemébe mondhatta volna: ti forraltatok én ellenem gonoszságot; de az Úr azt jóra fordította. Oka mindazáltal a' jelen (mert ki tudja különben meddig?) való megszabadulásán a' háládatos öröme nem kevesebb volt, mint nekünk, kik a' szép folyó és fákkal szegett egyenes úton a' kellemes bemenetelű Terracina-ba hálásra minden szerencsétlenség nélkül beértünk, és a' Grande Albergo-ba, hol jó pénzért jól lehet élni, beszállánk, — én a' harmadik emeletbe egy, a' tengerre nyíló ablakú, tiszta szobába. Már maga a' Városba való bemenetel kideríté lelkemet: de melly kevés melly ködcsepp volt ez azon örömhöz képest, mellyben nem úszám, nem Barátom (úgy talán keveset mondanék) hanem szinte fuldoklám. Életemben tengert most láték legelőször: mert a' Velence körül és benne lévő nem az. A' hold tele volt, és majd hosszú oszlopot meszelt a' csendes, csak locsogó vizekre; majd ismét a' lézzengő felhők közt lehullott sугári hol ezüst szerűt, hol üstökös csillagot, hol más effélét állítanak-elő. Milliom apró hullámrántz kergette egymást ablakom alá, 's ott, síma útja' végén, mindenik, mint én egyszer darabos éltémén fogok, ellocscsant; de úgy, hogy azért még is a' tengerbe, a' hova végre minden vizeknek éppen úgy

haza kell menniek, mint nekünk Barátom és minden lelkeknek az Örökkévalóságba, ismét vissza folyt. A' velek jödögélt jóltévően híves és egészséges esti szellők mejjemből apródonként a' Pontíni dögletes levegőt kivívták és lelkemet, mint a' harmat a' plántát, felélesztették. A' halászcsonakok meszszi-re úgy feketéltek, mint a' tiszta Balatonon a' szárcsák, és a' benne lobogott tűz nem egyéb volt egy pípa szikránál, vagy legfeljebb is Szent János bogárcájánál. Mikor mind ezekben mélyen gyönyörködném: főrödjünk-meg, illy nedves gondolat bugygyant fejemben. Egy ugrással alatt valék, rá beszéllém a' Máltai úti társamat, 's egy óra negyed múlva mind ketten a' vízben és holdvilágban lobizkolánk. Óh micsoda fürdés Barátom! A' víz kristály, az úzás hullámhinta, és a' megújulás, a' poros és izzadságos út után, mennyei. — A' takarékos vacsora után a' tiszta ágy és az álom elnyele. Halva valék nyolcz óráig, azzal a' különbséggel, hogy azt érzém, melly édes jó legyen halt' módjára aludni.

Impositum saxis late candentibus Anxur*, így írja-le Terracinat Horatzius**, melly

* Meszsze fejező sziklákon építettett Anxur.

** Lásd az Vdik gúnyjának 26dik versét. Méltó ezt az egész gúnyt megolvasni, mellyben Horátzius Rómából Brundusiumba volt utazását írja-le: mert ha eddig nem mindenütt

hajdan Anxur-nak hívatott, és Jupiternek ez a neve is: Anxurus tőle vétetett: minthogy benne egy nevezetes temploma volt. Ez a Volscus-ok városa a' hegynek a' végén ott állott, a' hol ma a' Gothusok' hatalmas Királyának, Theodoricusnak, palotája' töredéki látzanak. A' hegyet méltán nevezhette Horátzius candens-nek, fejezlőnek: mert még ma is nem egészen zöld, hanem kösziklás, sok helyen fejeres és kopasz; pedig annyi idő oltá már csak beboríthatta volna a' kövön is megtermő móból elrothadás által válni szokott föld, és az azután azon növä gyp. Formája hasonló a' hosszú szénakazaléhoz, még abban is, hogy a' tenger felé való vége éppen olyan függő egyenességben vágódik-el, mint azé. Itt egy torony forma darab tőle elválva magánosan áll, és rajta, mint valamelly fecskéfészek, úgy látnak egy kis ház. Hány tündér várat épít Barátom a' képzelés kevésbé ígézö helyre, mint a' millyen ezé a' kis vityillóé. Előtte a' határtalan tenger's ő magát abban a' kiterjesztetett erősségnek nagy tükrében nézegetheti egész nap: éjjel ellenben felette egy csillagos ég, alatta pedig másik abban a' tükörben, és ő a' kettő közt középen, mint a' Mahu-

jöttünk is az Appia úton, mellyen ő ment, innen Terracina-tól kezdvén csaknem Capua-ig mi is éppen azt az utat fogjuk tenni, a' mellyet ő, hihetöképpen gyalog, tett.

med' koporsója az ég és föld közt, úgy áll. Keresztül viszi szemei előtt a' tenger minden játékait, jelenéseit, formáit, és sok úszó - mászó 's repülő állatjait; valamint a' lábainál futó országút is a' földnek minden nemzeteit, minden nemzeteit mondom: mert ugyan micsoda nemzetbeli nem utazik az Olasz földön? Ezt kívánnád nekem Barátom, hallom illy meszszire is, ha hazánkban volna, és Ágnest, a' jó lelket, hogy ő érte az istenek beszélhatnának hozzám, és ő engem 's magát Philemon és Baucis pár öregekké tenne. — A' hegynek tőlünk láthatott jobb oldalán a' pusztá ég alatt gazdagon, bokrosan és fél rőf hoszszúságú levelekkel nő az Indiai fige (cactus ficus Indicus) és az áloe.

Ha a' várasnak alatt lévő csinos részéből ítél az ember: sokkal több kielégítőt vár a' hegy oldalban fekvő várasban magában, a' hová egy kirakott meredek útsza visz-fel a' piaczig, mint a' mit talál. Ez alkalmasint csak maga a' VIdik Pius Pápától építetett szép kilátású kastély. A' fő templom' ábrázatja 's tornácza hogy régi, az első tekintet mutatja, 's azt mondják, hogy Apolló' temploma lett volna. Ebben a' tornáczban van egy nagy székrény vagy lombár forma, kőből, mellyen ezen felírás olvastatik: »Vaso, in cui da' gentili furono tormentati e scannati molti Cristiani inuanzi l' idolo di Apollo.

Contat. Istor. di Terrac. Poi collocato da' Fedeli in quest' atrio ad uso di fonte per lavarsi e mani e volto prima d' entrar in chiesa. S. Paolin. Epist. XII. a Severo. «*) A' papolószék és a' Husvétii gyertyát tartó jó nagy darab színes kövekkel vagynak kirakva. — A' kegyes Antoninus Császártól építtetett derék kikötőhelynek még ma is lehet látni a' nyomait a' fővényből kiálló töredékekben. Ugyan-is annyira betemettetett ez a' kikötő, hogy ma nagyobb részent víz sincs benne. Lehet még itt Terracinában a' régi híres Appia útból is egy jól megmaradt darabot látni, melly öt szegletű kövekből van rakva. Az illy öt vagy több szegletű kövekből épült mivek erősebbek 's tartósabbak, mint a' négyszegletűekből készültek: de ellenben a' négyszegletűekkel való építés szaporább is könnyebb is, és a' maiak, kik igen szeretik mindennek csak a' könnyű végét fogni, talán éppen azért is építenek mindég csak illyeket.

Mennél tovább Barátom dél, felé: annál több

*) Az az: olyan edény, a' mellyben a' Pogányoktól kínoztatott 's megöletett sok Keresztyén az Apollo' bálványja előtt, a' mint azt Terracina' históriája bizonyítja. Azután a' hívőktől ezen tornácba tétetett, hogy szolgálja a' kezeknek és az ábrázatnak megmosására, minekelőtte a' templomba bemennének. Sz. Paolin. XIIIdik levele Severushoz.

mocsok mind a' testi, mind az erkölcsi világban. Amaz kevés; ez, fájdalom, még kevesebb kifogással igaz. Már Helenus jövődölő kerülteti Eneással Nápoly' Országát, ezt mondván:

Effuge: cuncta malis habitantur moenia Grajis. *)

Lehet e vallyon egy-egy nagyobb roszt lelkeség, mint ha maga a' vendégfogadás, ki egyenesen az útasokból él, és azokból gazdagodott-meg, többszöri kérdés után is: szükséges e az útaszó leveleket Terracinában megmutatni, azt tagadja; sőt, ámbár hat esztendei ott lakása alatt lehetetlen, hogy annak szükséges voltát meg ne tudta volna, vendégeit arról mintegy lebeszéli, 's elámítja, holott neki kellene azoknak tanács-adójoknak 's pártfogójoknak lenni? Jó kedvel fészkelődénk azért kocsinkba, 's vígan csevegénk, míg jobbra a' sík tenger, és az abba benyúló Cir-cello' hegye, mellyen hajdan a' bűvös Circe-től neveztetett Circeum' várasa feküdt; **) balra pedig a' kösziklás és csak bokrokkal tűzdelt nagyobb hegy közt a' határszélre, vagy Torre dei Confini-hez pergettek kerekeink. „I passaporti“ (az útaszó leveleket), szóll egy veres hajtókájú, németes szabású, setét kék ruhás katona. Oda nyújtjuk, be-

*) Kerüld: minden várasokat rossz Görögök laknak. Lásd Virgiliusnál.

**) Lásd erről Virgilius' Eneissének VI. könyvét.

viszi, kihozza, parancsolja: fordúljunk vissza, és Terracinában az azokra ügyelő Tisztól magát íras-
suk alájok. Kinek esett ez nehezebben, mint nekem,
ki még a' vendégfogadóban két más rossz embertől
is, sőt a' vámházban is tudakozódtam éránta. De
erő nélkül hijában való a' nehezen esés. Tizenkét
katona áll őrt a' kapun egy altiszt' vigyázása alatt.
Mit volt azért mit tenni, mint jó fizetésért egyet
közülök lóra kaptatni 's visszaküldeni a' leveleket.
Az alatt én a' kapun kívül (mert a' határon kapun
kell keresztül menni) balra egynehány lépésnyire a'
határszélt jelentő igen kis kápolna forma épület' ol-
dalan ezeket olvasám: Philip. II Cath. regnan-
te per Af. Alcalae Dux Pro-Rege. — Ho-
spes hic sunt fines Regni Neap. Si amicus
advenis pacata omnia invenies et malis
moribus pulsus bonas leges. MDLXVIII.
Melly csak azt mondja, hogy II. Lipót alatt metze-
zett ide: „Jövevény itt van Nápoly Országának a'
határszéle. Ha úgy jössz, mint barát: mindent bé-
keségesnek fogsz találni, és, a' rossz erkölcsök kiű-
zettetvén, jó törvényeket.“ Örültem ezen biztatás-
nak: mert ekkor mindent, a' mi Fejedelem' neve
alatt metzve, írva, mondva, nyomtatva volt, szent-
nek és változhatatlannak tartottam. Innen egy lé-
péssel belépék a' sűrűbe, 's csak azt vevém észre,

hogy apró és fejér virágú mirtusbokrok között sétálék. Varázsolhatnám csak ezeket édes honunkba! valamennyi hajadonunknak koszorúra valót adnék belőlök. Egyet, egyet sem hagynék pártábanmaradni. Hány marad abban Barátom, (ha magát többnyire csak jószágáért vevő idegennek el nem adja) csak azért, mivel némellyek külső Országiakat vesznek feleségül. Egy házasúlandót sem tudok gondolni, a' ki lelegendő atyai kötelessége szerént ne szeretné és ne kíváuná, hogy neki kitetsző 's ha lehet, nagy ember gyermekei legyenek. Ritkábban történnének talán 'hát ezek a' házasságok, ha elébb a' történet-írások megnézettetnének. Ugyan-is ezek világosan tanítják, hogy a' valóságos nagy emberek csaknem mindég egy nemzetbeli atyák- 's anyáktól származtak. A' Görög híres embereknek görög, a' Rómaiaknak római atyáik 's anyyaik voltak. Mi lehet ennek az oka; annak keresésébe bele nem ereszkedhetem: mert az útamtól is messze elvitt volna, és köszönetet sem arattam volna érte mindenektől. A' szülés nem; hanem a' nevelés. Remeket az atyának akármelly idegen nemzetbeli anya is szülhet: de azt nagy emberre nevelni, úgy látzik, csak a' nemzetbeli anya teheti. Vi'sgáld-meg ezt Barátom, de minden részrehajlás nélkül, és reménylem, meg fogsz győződni arról, hogy ezt a' gondolatot bennem inkább az

igazság, mint a' mirtuserdő, szülte. Vi'sgáld-meg, mondom: mert ez olly tünemény a' történetek' országában, melly nem neheztelést (azért, hogy azt talán nem Német, vagy Franczia látta-meg), hanem valósággal fontos megvi'sgálást érdemel. Ugyan-is ha ez igaz: akkor a' Nemzetek' elaljasodásának az illy házasságok fognak egy fő-fő oka lenni. E' négyre azonban még is szükségesnek látom, hogy figyelemtesselek. Először, hogy az ollyan idegen anyákat, a' kik a' Nemzet' nyelvét, szokásait, erkölcsét és characterét megtanulják, felveszik, és azokat gyermekeikkel közölhetik, ollyá tartsuk, mint ha született magyar anyák volnának: de ellenben meg' az ollyan magyar születésű anyákat, a' kik elidegen-nemzetesedtek, semmivel sem tarthatjuk hasznosab-baknak a' gyermekek' nevelésére nézve, mint ha ere-ikben egy csepp magyar vér sem folyna. Másod-szor, hogy az, a' mit az idegen anyákra nézve állítottam, nem következik, hogy az idegen atyákra nézve egészen úgy legyen: mert nem csak az, hogy az atyáknak, kik rendszerént kevesebbet vagy-nak gyermekeikkel, a' nevelésbe, és így a' formá-lásba is, sokkal kevesebb befolyások van, mint az anyáknak; hanem még maga a' gyermeki gyenge természet is, melly leginkább szokott mindent ma-gába venni, és soká megtartani, nem kedvelheti-

meg olly könnyen az atyai keménységet, kemény hangot 's hidegebb bánást, mint az ő hozzá hasonló anyai szelidséget, lágy, olvadó hangot, és szeretettel 's meleg szívvel teljes ápolgatást. Ehhez símul hát ő 's ettől vesz magába legtöbbet. Harmadszor, hogy az ide nem tartozik, a' mit Bauer mond, hogy t. i. »az embernyomok' (generatiók) tökéletessége veszt, ha a' házasodhatás igen keskeny határok közzé (egy-két nemzetségre) szoríttatik: mint-hogy nem elegyedvén más Népekkel, Frank' kifejezése szerént, mindég ugyan azon magot ugyan azon földbe vetik: mert a' Magyar Nemzet nem keskeny határ 's haszonnal lehetünk-el idegenek nélkül, és én különben is állításomat nem a' nemzésen, hanem a' nevelésen építettem. A' honnan negyedszer, az illy felemás szüléktől származott gyermekeknél helyre ütheti a' dolgot az, ha azok az atyai házat jókor elhagyják, iskolai neveltetéseket azon kívül veszik, vagy legalább Nemzetbeli jó Nevelőkre bízattatnak. Ugyan-is, ha az idegen anyákkal így van a' dolog: mennyivel károsabban van az akkor az idegen Nevelőkkel. Ez utolsót, hálá! már veszik is észre Nagyjaink, 's majd egyszer talán fogják az elsőt is, mint ehhez hasonlót. — Míg ezekbe 's effélékbe merülve andalognék, és észre nem véve mind két kezemet haszontalanul tele tördelném mir-

tus-galyacskákkal: az az alatt abroncs-útjának fél magasságára felhágott napnak sugárai, mint megannyi fülánkok, tüzesen kezdenek szűrni, 's bekergettek hívesre, az altiszt' szobájába. A' mint ez engem kenyérrel, sajttal, és borral vendégelne, melly ritka dolog az Olasznál, és az alatt panaszkodnék, melly igen nem legyen a' katonaság megelégedve a' magasztos Kormányozóival, kiktől, állítá, népünknek Rómában létekor több három száznál kért, de egy sem nyert, engedelmet arra, hogy nálunk vehessen szolgálatot, melly néki magának is legforróbb kívánsága volna: egyszer csak kopog az Appia út; itt a' levelek, 's menénk Nápoly' Országába, én ezen igen hasznos új úti társsal szaporodva: Már itt ne hidj az Olasznak.

Az Olasz föld, melly a' Római határban díszét veszítve búsul, itt megint emelkedik szokott szépségéhez, és ismét kertté, paradicsommá, lesz. Jobbra szántó földek, megyéiken lugosokkal prémeztetve, és helyel-helyel sugár czédrusoktól ékesítettve: balra a' hegy' oldalán, a' meddig csak élhet rajta a' plánta (mert azon feljül kopasz) szürkül az olajerdő. — Minden olasz mértföldnyire egy egy szalmás kunyhó, mellyben heverész borostyánján a' Nápolyi olasz hadat lecsepűzött Magyarorságnak tizenkét vitéze, Nemzetemnek annyi dísze, nekem

olasz úti társaim előtt kérkedésim, önekik pedig bámúlások.*) Mindeniket megszóllítám: mert mindenik örült, hogy nem bajtársától még a' tengeren is túl édes annya' nyelvén kérdeztetik, és én is örültem, hogy azon felelnek. Édes a' magyar hang, hidd-el Bárátom, hölgyeink' rózsa ajkaik közül, hős a' bajszos szájából. Az úton álló gyáva gonosztévő, ki csak a' fegyvertelent és a' kevesebb számút meri kis-lelkűleg 's ebposzául megtámadni, ha ezekre csak a' hegy' tetejéből, a' gőzkörnek egészen más országából, talál is letekinteni, ijedtében verejtékezik. Bátran szunnyadhat azért az útas, és éjtszaka alhatik: mert mihelyt besetédik, a' veszedelmes helye-

*) Ugyan-is ezek mikor látták, hogy az ör, vállán lévő puskájával a' legnagyobb melegségben is, fényes délbén, a' kunyhó előtt fel 's alá sétál, nem gyöztek rajta, mint előttök szokatlanon, csudálkozni. Egész fedeles kocsinkból minden örnél kidugdosták a' fejeiket, hogy lássák, ha ott úgy van e a' dolog; 's úgy találván mindenütt, egyik jobban kezdte állítani, mint a' másik, hogy nem csuda, ha ilyenek az ő árnyékot kereső katonáikat megverik. Ez a' csudálkozás csak hamar becsülést és szeretetet szült benne. Ők szinte jobban vígyáztak előre, mint én, hogy az ör mellett valahogy, azt észre nem véve, el ne menjünk. 'S mihelyt meglátták: mindjárt kértek, hogy beszéljek velek magyarul; mellyet mikor cselekedtem: szemek', szájok' mosolygásiból láttam, hogy ők abban nem kevesebb gyönyörűségeket találják, mint mi együtt beszélők.

ken egyik őről a' másikig két fegyveres vitéztől kísértetik, és ha valami történnék, ezeknek lövésekre a' két szomszéd őr' tagjai nyomba öszve futnak. Ezt a' mi népünknek jó rendelését gondolom, gondolod Barátom, hogy az úton álló sok fosztogató és gyilkos tette szükségessé: 's úgy van.

Portello - hoz érünk, melly nem egyéb egy kapunál és mellette valamelly csonka torony forma épületnél; vagy a' Nápoly' Országába való bemene- telre nézve éppen az, a' mi Torre de' Confini a' Római Birodalomból való kijövetelre nézve volt. Itt áll a' Nápolyi mind megvehető vámszedők közül az első, mellynek nyaggatásától a' m a n c i a - n (borra va- lón) kívül más aligha ment-meg. Be hamar elfelej- ték, mit ígérnek a' határszálen a' barát jövevénynek! A' Florentziai úti társunk Máriának Carlo Dolce- től festett igen gyönyörű mejképét vivén magával, hogy Nápolyban reménysége szerint drágábban elad- hatná, mint másutt, azzal magát nemcsak sok költ- ségbe (mint mondá, Florentziától fogva Nápolyig hetven forintnyiba jó pénzben), hanem még magával együtt minket is sok boszúságba kevert, kivált itt Portello - ban, a' hol a' miatt teljességgel be nem akartak bocsátani. A' kérés nem használván, az ér- zékeny és méltó kifakadásra végre katonát ültettek a' kocsink' bakjára, 's úgy ki a' szomorúság, ki a' ké-

telkedés, ki pedig a' boszúság miatt egy szót sem szóllván, sőt még az út-menti gyönyörű tájra is szinte semmi szemet sem vetvén, beérénk a' szidó váras mocskosságú Fondi-ba, hol a' valóságos há-tárvám van, és a' hol mi is legkissebb darab ruhánkig kémélletlenül megkutattatánk. A' katona neki egyengetvén, és a' beszéléshez apró köhentgetésekkel készítgetvén magát, időre (tempora) mért lábai-val nagy meredten, mint ha az által, hogy egy festett képet fogott-el, valamelly érdempénzre tette-volna méltóvá mancia-k' ostromlásában szőrösödött mej-jét, lépegete a' vámtisztekhez 's jelenté a' Corps delicti-t, az Ország ellen való rettenetes vétket, a' Mária' képét. Utánna menénk mi is mindnyájan, kiki a' kocsiban volt nehéz indulatját vivén magával. De ezen kívül nekem még más terhem is volt, az azon való gondolkozás t. i. mit kellene cselekednünk, hogy innen vagy mind, vagy a' szegény Florentziai társunk is vissza ne küldetnék. Egészen el voltam merülve, mikor ismét egyszerre eszmélni kezdék 's csak azt ve-vém észre, hogy a' nyelvem jár és hangzik. Figyel-mezek: hát szüntelen ezt hajtja: Uram! bolon-dítsd-meg az Achitófel' tanácsát. Micsoda istenség adta bele ezt a' gondolatot, nem tudom: de jövőndölés, beteljesedő jövőndölés volt, mert a' bak-kancsosan kevély katonát csak hamar egy okos vám-

tiszt így hordá: »Ő Felségének, a' Királynak, parancsolatja csak arról van, hogy a' szép-mesterségek' »mivei ki ne bocsáttassanak. E' szerént a' mikor azokat az Országában meg akarja tartani: ugyan akkor »szerencsésnek érzi magát, ha azokat külső Országiakkal is nevelheti. Kendnek 'hát otthon lehetett-volna »maradni, és a' vámszedőnek illy bakot ütni nem »kellett-volna.« Gyermekei volt az örömünk, hogy ez a' Gordius-csomó magától illy jól oldódzott-meg; az enyim Barátom valósággal olyan, mint mikor egyszer, tán négy esztendő koromban, tavasszal, házunk mellett, a' verőfényen ülve, és egy felől a' tyúkok káriczálva, más felől pedig mi (emlékezel még rá, tudom) a' szomszéd gyermekekkel ekképpen: fecskét látok, fonalat bontok, 's arra a' legelső fecskét megláttuk, melly az istállónkra szállt, és ott, mi elhallgatván, fecsegni 's tereferélni kezdett — talán a' hosszú, hihetőképpen Olasz Országban végig hozott, útjáról. De a' kiállottakért csupán csak magával is czzel az örömmel fizettettünk, és a' Florentziai ember, ha szinte vele igazságtalanul, sőt a' törvény' értelmével egészen ellenkező módon bántak is, csak azt a' két forintot is, mellyet Portello-ban ennek a' katonának kellett fizetnie, vissza nem kapta. Illyenek az'tán ezek a' jó törvények, hogy az Isten látogassa-meg őket. Hiszen ha már ők arról nem tehettek

is, hogy azok a' Portello-iak velünk akár tudatlanságból, akár gonosz lelkűségből úgy bántak: legalább azt, a' mit ezen szegény mester-ember úti társunktól igazságtalanul elvettek, adták - volna vissza Fondi-ban igazságosan, mikor még azt az a' katoná addig el sem is költötte. De bizony csak oda veszett az, 's ő szegény eleget szomorkodott rajta feleségével együtt. Kiki vigasztalta 'hát őket közülünk kötelessége és a' maga módja szerint. A' Máltai kereskedő és a' kocsis, mint Olaszok, azzal, hogy a' Portellói vámost minden ivadékostúl szidták, mocskolták és mindenféle ocsmány nevet adtak neki. — Ha a' baj nem bokrosan, vagy legalább párosan járna: úgy ezzel kiszabadúltunk - volna minden bajból. De nem úgy van Barátom: mert tüstént másba esénk. A' kocsis ugyan - is, a' kinek kötelessége lett - volna, még mi reánk is vígyázni, és a' szokás szerint tőlünk elindulásunk előtt megtudakozni, ha fel vagyunk e mind azokkal a' dolgokkal készülve, a' mellyek az úton szükségesek lesznek, elfelejtvén Rómában egészséges voltáról bizonyáglevelet venni, melly ekkor az egész Olasz földön uralkodott ragadó nyavalya' megakadályoztathatása végett szorosan megkívántatott, tovább Fondi-nál nem bocsátatott. Mit csinál 'hát a' ravasz? Tetteti, hogy vissza megy Rómába; fogad egy embert, a' ki az ő lovain bekocsizzon bennünket

Nápolyba; azonban által szökik a' kapun, és, mikor az úton mennénk, a' kukoriczák közül egyszer csak előnkbe bukkan nagy elbámulásunkra, nevet, vissza küldi a' fogadott kocsist, felül, és tovább hajt Nápolyig. De míg ő erre a' bajból mentő okos gondolatra jött, mellyre, egészséges lévén, az attól való félelem miatt, hogy valakire valamelly nyavalyát elragasztana, jó lelki esmérettel jöhetett: tőlünk csak ugyan egy délutánnunk és fél délelőttünk elveszett. Ez alatt engem olly kedvetlenség, bádjadtság és kábulás lepett itt meg, hogy a' kocsiban plajbászszal tett jegyzéseimet papirosra írni általán fogva elégtelen valék. Meghökkenem: de az esti friss levegő ismét mindent jóvá tett. Más nap még nagyobb erőben tért-vissza hívatlan 's rémítő vendégem. Kezdék gyötrődni, hogy megbetegszem, mellynél az egész útamban semmitől jobban nem féltém. Szóttalan és gondba merült valék, melly végre szemébe tűnvén a' Máltai úti társunknak, kérdezi: mi bajom? hallja állapotomat; szól: *aria cattiva* (rosz levegő), 's azzal a' zseb-jéből egy kis hoszszúkás üveget előránt valamelly szeszszel tele, mellyet Rómában a' Kaputzinusok készítnék és csak ő nálok lehet meg nem hamisítva kapni. Alig szippanték én abból fel egy jó dózis szagot, hogy mindjárt kezdének szakadozni a' kötelek, mellyekkel az a' dögleletes ellenség kelkemet a' már

csak alig mozoghatásig lepókhálózta. Tenyeremre töl-
tök belőle, megmosom mind kétféle szemeimet és
homlokomat, sőt az orromba is szívok; 's ímé szárny-
ra kerekedik lelkem, 's repes a' régi és az azon
való, hogy a' hálóból kiszabadúlt, új örömeiben.
Nem szükség említenem Barátom, hogy ha valaha a'
tapasztalni kíváncsóság ezen útát mérné elődbe pályá-
ul, zsebedet illy hoszsúvás lélekszerzővel meg-
terhelni Te is el ne mulasd. Mert tagadhatatlan,
hogy az álló tavak miatt, mellyek közül egy a' ten-
ger felé négy olasz mértföld kerületű és igen nagy
árgolnákkal bővölködő, a' levegő nyáron igen egész-
ségtelen. — Csak elballaghattam volna 'hát Barátom,
úgy e, egy dél után-, és fél dél előtnyi idő alatt
abba az ide nem messze lévő barlangba, a' melly-
ben Tacitus szerint Sejanus Tiberius-nak
az életét mentette-meg? Igen-is el: de sem ezt
a' gonosz Császárt, sem az olyan barlangot, melly
ilyet az űző Nemesis elől eldughat, nem tartám
csak egy lépésre is méltónak. Rosz embert a' föld-
nek csak halála után kell eldugni, hogy párájával
a' levegőt, mellyre érdemetlen volt, dögleletessé ne
tegye. A' helyett járkálék az Appia úton, mellynek
alsó része a' fő útszában ma is úgy van, mint ré-
gen volt. Megnéztem a' váras' kő kerítését és an-
nak Rómánál régibbnek tartatott alját, Aquino Ta-

más' szobáját, és az Annunziata templomban a' városnak Barbarossa által volt pusztításának festett előadását. Ez a' történet olyan forma szeretett volna lenni, mint a' millyen Párisé volt Helenával: de nem sült-el: mert Venus arany almával, vagy, a' melly mind egy, pénzzel, nem volt itt úgy megvéve, mint a' hogy Páristól volt. A' dolog így történt: Colonna Bálintnak, a' Fondi Grófnak, volt egy igen szép felesége, Gonzaga Juliánna, kinek szépségét nem csak az Olasz földön hordta széljel, hanem még a' tengeren is által vitte Török Országba a' szárnyas hír, 's felindította az által jobban, mint a' Basa - dohány, a' bújá Szultán' véré. Az Algíri Dey tehát, Hariaden Barbarossa, magára vállalván, hogy az új világnak ezen Helenáját a' császári karok közzé fogja szolgáltatni, hajóra ült, éjtszaka a' szárazra kiszállt, a' városhoz ment 's rá akart rohanni. A' szép Juliánna azonban az alatt egy Lovag' segítségével egy ingben szerencsésen elfutott. Ezen a' Dey dühös méregbe jött, és azt egy cseppig az arról legkissebbet sem tehetett szegény ártatlan városra öntötte - ki. Trójává tette Fondit, melly mind e' mai napig is fel nem tudta magát egészen venni. Juliánnáról azt beszél-lik, hogy a' szemérmetességről volt fonák megfogásból, vagy képzelésből, a' szabadítóját, mivel' t. i. az

ötet egy ingben látta, titkon megölette. Nem különben ennél Barátom, az azon becsületről való képzetet is, mellynek megsértését, azt gondolják a' gondolkozni nem tudék, hogy csak vérrel, kettős viadallal, lehet megorvosolni. A' megsértés néha csak képzelt, mint itt is a' szemérmetességé, többnyire pedig csak tudatlanságból 's vígyázatlanságból esett igen könnyen megbocsáttatható hiba, vagy legfeljebb is csak gorombaság, de soha sem bűn: a' kettős viadal ellenben, mint nyilván való gyilkosság (mert csak szerencse, ha vérbe, noha már ez is gyilkosság, nem pedig életbe kerül) a' legnagyobb bűn. 'S ezzel akarják már a' hibát jóvá tenni, — bűnnel a' hibát!, és a' becsületet helyre hozni; holott semmi jobban meg nem becsteleníti az embert, mint a' bűn. Hát ez a' legnagyobb bűn fogná az'tán helyre állíthatni a' becsületet? Felfordult gondolat mind ez, mind Juliánnáé. De mások meg' más okkal vádolják ezt a', ha a' gyilkosság igaz, rút lelkű aszszonyt, azzal t. i. hogy ő azt azért cselekedte volna, ne hogy az említett Lovag azon szerencsét kifecse— — — — —. Csitt! aszszonymnál vagyunk, Hébe hallgat bennünket; kémélnünk kell a' fejér személyi gyengéd érzést. Máskor 'hát erről Barátom, és akkor is barát fülekhez.

A' tájék leírhatatlanul gyönyörű. Czitromerdőben sétál itt az egészségtelen levegő miatt sorvadó czitrom színű Olasz: gú'solt tor'safás Szent János kenyere' fáján, belől a' leveleken, újni vastagságú ágakon fityegnek amott árnyékban a' huszárkardhüvely forma kenyeri az említett Szentnek. Itt a' hamvaszöld olajfák, a' millyen nagyságúakat még sehol sem láttam: amott arany almáikkal a' narancsfák ígéznek, mellyek télen nyáron, bár mindég a' nyílt ég alatt álljanak is: tavasz' zöldjével mosolyognak. Itt mirtus, ott jázmin, amott másztixfa, melly a' szép másztixmégzát izzadja, gyönyörködtetik az ezeket eddig csak papiros könyvekben, most pedig magának a' nagy természetnek nyitva lévő nagy könyvében látó Magyar útas szemeket. Kert, hegy, völgy, rét, tó, tenger, erdő, mező elég, hogy ezt a' részt ángol kertté tegyék, mellyben hogy minden, de minden - minden, édes Barátom, meglegyen; ímé itt van a' hegyen egy postányira a' ronda ltri' falúja (hajdan M a m u r r a) — sertés ólnak.

Egy hegyről lefelé a' szép ritkás erdőben vígan pergének kerekeink a' mint a' deszka, olly jó úton, midőn egy recses, és mi mind a' hárman egyszerre a' feljebb említett aszszonyi állat úti társunkon fekvénk. Lebajlódván róla, és a' kocsiból ki, láttuk, mi még csak meglehetősen hideg vérrel, hogy az ő fe-

lőle volt hátulsó tengely töben ketté tört: de bezeg a' kocsis nem tudta, mit csináljon: a' haját tépte, mindég körül-körül kerülgette a' kocsiját 's lovait, és szüntelen óbégatta: Sant Anna ajuta (Szent Anna segíts). A' ki egyszeri körülmenését látta: az azután, ha rá nem nézett is, tudhatta mindég, hogy hol megy: mert a' mint a' kártól lassan-lassan távozott; úgy az óbégatása is lassúdott, halkalodott; és a' mint ahhoz ismét közeledett, úgy szaporábbodott, erősebbedett; mikor pedig éppen a' törésnél volt: úgy úgy elordította a' Szent Annát, hogy arra a' lovai is, mellyeken eddig a' jól oda nyomogatott oston kívül még semmit sem látam fogni, meg- megindultak. Mondám 'hát néki: »a' haja helyett jobb volna, ha valamely fát tépne, mellyet a' tengely alá nyújthatnánk 's úgy a' kocsit a' közelebb való helységbe behúzathatnók.« De legkissebbet sem használt jó tanácsom; hanem a' mint első ijedtében kerengésbe esett; úgy, sem nem látván, sem nem hallván, folyton folyva csak kerengett és óbégatott. Az úti társaimmal kellene 'hát, gondolám, valamit csinálni. Körül nézek; 'hát egy sincs a' kocsi körül, hanem az út mellett egy Szent János' kenyere' fája alatt az árnyékban. A' Máltai kereskedő ült, hátat fordítva a' bajnak; a' házaspár pedig egymás mellett feküdt, és talán már aludt

is: mert régi házasok voltak. Itt sincs 'hát, látám, segítség. Nézek előre-hátra az úton, ha nem jőne e valaki, a' ki talán könyörülne és segítene rajtunk. Jövőt-menőt nem vevék észre, hanem ezeknél jobbakat, t. i. a' hegy' tetején egy szép olajfa alatt hat derék magyar katonát éppen ebédelni. Semmi baj sincs, mondtam a' kocsisnak, 's azzal én is ott hagyám. Menék Földimhez, kik hallván anyanyelven való kérésemet, egyszeribe felugrálának, megtörlék díszes bajuszokat, kunyhójokból a' legszebb karót nagy bajjal kihúzák, szekerünkhöz vivék, késeikkel (mert ennek az élhettlen kocsisnak olyan hosszú útra még csak szekerczéje sem volt) megfagagák, két ágú élőfa közt a' szükséghez képest eltörék, és a' kocsit egy fél óra alatt az Olaszoknak nem kis bámulásokra lábra állíták, 's mi meheténk, de nem a' kocsiban, hanem vele gyalog. Én a' kocsi' árnyékában ballagék, a' kocsis pedig a' lovai mellett, örülve, hogy mehetett. Egyszer eszébe jut, hogy ő azt kinek köszönheti. Hozzám jő (mert az Olasz nem embertelen) 's megköszöni, mosolyogva vetvén utánna, hogy én önála jobban tudtam, mi csoda szenteket kelljen segítségül hívni. — Fényes délben, nagy hévségben, nagy izzadtan beérünk a' nem messze volt Mola di Gaeta' kis városába, melly a' Gaetai tengerből mellett a' régi Formiae'

omladékin épült. Ennél szebb tájékunk még nem volt *), és termékenyebb is aligha: de azért Barátom alma itt még sem terem a' fűzfán. Ez csak a' mi Kanahán honunkban van. Óh édes hazám! be sok háláadatlant táplálsz, kik érted egész éltetekben csak egy öltést sem tesznek! Ha idegen Országokon járnak: jobb szemmel néznek mindent; ha benned vagynak: ballal, 's mindenikötökről félszegül és igazságtalanul ítélnék. Czitrom után esenkednek, melly magában még csak nem is enni való: kormos almádat pedig megvetik, melly testnek ínynek jó. — *Formiae'* borai hajdan éppen olyan híresek voltak, mint a' *Falernus*-hegyiek. A' *Caecubum* nevű híres bor is, melly Horátziusnál többször előfordúl 's a' nevét máig megtartotta, itt termett a' mai *Sperlonga* nevű hegyen.**)) Ezen híres bortermő tájról hozattak már nagyobb részént hazánkba is Nagy Lajos Királyunk alatt, ki

*) *Martialis* L. X. Ep. 3o. egy egész hosszú Epigrammát tölt meg dicséretével:

O temperatae dulce *Formiae* luttus, 's a' t.

**)) Lásd: Horátzius Iső Könyvének zodik Odáját:

Caecubum et praelo domitam Caleno

Tu bibes uvam; mea nec Falernae

Temperant vites neque Formiani

Pocula colles.

mintegy három esztendeig bírta Nápoly' Országát, azok a' szőlőveszszők, mellyekkel a' Tokaji hegy beültettetett. Ezt a' Furmin nevű szőlőfajta is bizonyítja. Hány lehetett ezek közül Cicero-nak a' mezei jószágából is! — Minekelötte ebbe a' Mola-ba érne az ember: lát jobbra egy nagy torony forma régi épületet, mellyet közönségesen ezen most említett Cicero-nak a' temetőjének tartanak. Hogy én addig, míg a' tört tengelyünket csinálták, legelsőben is ennek tevém tiszteletemet, gondolhatod Barátom abból, mivel, a' mint tudod, én azt a' nagy eszű és szép és jó lelkű embert minden más Romainál mindég feljebb becsültem és szerettem. Bárcsak velem lettél volna, hogy ott volt állapotomat leírhatnád: mert én nem tudom, mi történt rajtam. Soha talán édeesebb és jóltévőbb öröm nem feszítette mejjemet, és még is mindég fohászkodhatnám volt. Czitrom 's narancs erdőben itt valék legelőször életemben. Millyen tiszta és nagy örömnek kellett volna ebből annak elfogadására mindég nyitva állt szívemre ömleni: azonban mit sem érzék belőle. »Itt sétált ő, ott gondolkozott, amott beszélt, ült,« mindég csak ilyen gondolatok repkedtek fejemben, mellyeket a' lehetetlenségeknek teremője, a' képzelődés, tündér hatalmával csak hamar jelenvalóvá tett. — Láttam az egész képét; láttam még a' c i c e r t

(borsót) is rajta; igen jól van találva Rómában a' mejjképe. Csak egy szempillantásig még, mindjárt megszóllítottam volna. De a' fák közt kezdett bujdoklani, félre 's hátra tekintetni, egy lektikához menni, és abban hűséges szolgáitól szapora lépésekkel ki a' kert' hátulja felé a' tengerre vitettetni. Ekkor egy robaj. Megrettenek. Gyilkosok futnak utánna: de Popillius is velek van, kit élete' veszedelméből mentett-ki. Felvidúlok. Hallom azonban, hogy a' győzhetetlen Római nemzeten annyiszor győzött nyelvének utolsó hangja azt parancsolja: tegyék-le. Látom ('s jég fut-el) méltóságosan kinyújtani a' hálá-adatlan vas' prédájára tiszteletes fejét, melly, míg lelketlenül segítségére futok, porba zuhan, 's vele rám egész hegyfájdalom szakad, melly örömet szét locsantja, 's minden csepp véremben egy-egy halált lüktettet. Hóhérok, még a' kezeit is elvagdaltják. — Illyen az öröm' természete Barátom; víg játékon kezdi, szomorún végzi. Miért kellett már azt most is illy végnek megzavarni? Miért? Azért, mert az említett épület mellett állok, mellyről azt mondják, hogy a' szolgaságból felszabadított háláadatos embere által *) neki éppen azon

*) Ez talán Tiro volt, kit melly igen szeretett legyen, meg lehet látni Epist. ad Diversos Lib. XVI. mellynek mind a' 27 levelét Tiro-hoz írta.

a' helyen építtetett, a' hol megölettetett. E' szent vérrel fecskendezett helytől megiszonyodám 's kifuték belőle, minekutánna ott egy órányi kis idő alatt belső részemben mennyet is poklot is érzék. — A' vendégfogadó felé volt ödöngésem közben egyszer csak öszvemenének egymás mellé magoktól a' kezeim 's úgy együtt ajakaimhoz, hol már őket esdeklő szívem és nyelvem készen várták. Így folyamodtak az'tán ők mind a' négyen együtt e' boldogúlt nagy és nemes lelkűhöz, hogy palástját ejtené rám, és a' képmen való lencsémét változtatná cicer-ré. De azért Barátom csak lencse maradt az én lencsém, és én mind e' mái napig nem borsó, - gömbölyű, hanem csak lencse, - lapos gondolatokat szülhetek. — Kotzebue egy más kertben találta-fel e' nagy beszéllőt, a' hol nem ölettetett-meg; hanem a' fürdőben csobiczolt, az Officia-iból egy Caputot írt, 's t. e. Írnak gondolván nagy sebemre ezen kertet, ezt is meglátogatám. Ez is citromkert, és benne a' tengerbe jó meszsze benyúló csúcson egy meredek kösziklán egy kis házacska áll. Az egész kert tele van 'régiség' omladékkal, úgy mint: boltozatok - kőfalak - 's mély bolthajtásokkal, mellyeken bokrok nőnek. A' fürdő jobban megmaradt; a' beléjek levivő kőlépcsők el nem rontattak, hanem csak az időtől megmorzsoltattak. Még a' csatorna is,

mellyen a' víz folyt, lázik. Itt a' helynek gyönyörű fekvésén, melly jobbra a' hullámok közül felemelkedett Gaeta' várát, balra a' füstölgő Vezúvot, elől pedig Ischia' szigetét és a' végetlen tengert szemléli, egy kicsinyt megvidúltam: de azért még is annyit ásítottam, hogy az az ásítózásnak talán egy egész Köztársaságra (a' San Marino - ira) való elragasztására is elég lett - volna.

Mellyik volt már valósággal ezen Bölcsnek Formiae-i vagy Formia-i mezei jószágá (praedium Formianum) arról vetekedni legtöbb okok volna a' két kert birtokosainak, kik annak megbizonyításával kertjeknek új hírt, hervadhatatlan díszet és becset adhatnának. Az első többen tartják, és sokkal hihetőbb is. — Én áldom az isteni bölcs végezést, hogy az a' mi tengelyünket kettődön-ketté, avvagy olly igen eltörte, hogy annak megcsinálása éppen annyi időbe került, mint a' mennyi nekem szükséges volt ezen helyeknek megnézésére, és még azon kívül egy kis rövid ebédelésemre, mellyhez különben is szinte minden ételkívánásomat elvesztém. Hej! Barátom jó, a' kitől kitelik, a' késő emberiség' számára is élni: mert az őtet haló földjében is áldani fogja. Isten minket mind kettőnket úgy segéljen!

Elindulánk. Kevéssel az előtt, hogy az ember a' Garigliano' folyó vizéhez, melly majdan Liris-

nek hívatott, érne, szembe tűnő omladékit látja a' régi Minturnae' várasának. Itt látnak nemcsak egy, több mértföldnyi hosszúságra nyúló bolthajtásokra épült, vízvezető; hanem még egy nagy kerek épület is, melly hihetőkép Játékszín volt. Ezeken kívül az egész táj töredékekkel mint egy be van vetve, mellyek közt, hogy senki sincs, a' ki valamit kutatna 's hihetőkép nevezetes dolgokra, talán még eddig esmeretlenekre is, akadna, és azok által az esmeretek' országát gazdagítná, sajnálni lehet. Egy magánosan álló kapu felett, melly alatt visz az út a' Garigliano-hoz, olvastatik egy sírfelírás, melly Q. Junius Severianus - nak tétetett, a' ki hajdan Minturnae-ban Decurio volt. Általmenvén hajón e' kis vízen, eltér az útas az Appia útról, melly a' tenger mellett visz Capua-ba. Ennek a' víznek partja dicsekszik Horatius Cocles' bátor tetteinek tökéletes párjával. A' vitéz Bayard, a' félelem és mocsok nélkül való Lovag, itt, mint valaha amaz a' Tiberis-nél, egy egész ellenséges sereget tartóztatott egyedül maga fel. Az elsőt az oskolás gyermek is tudja; a' másikat a' tudósok közül sem mindenik: mert ez nem Livius-ra talált. Ímé mennyire nem lehetnek - el a' Hősök remek író nélkül. E' nélkül legvitézebb tettek is, mint a' puskapor, elvillan, elpat-tan 's végig dörögven a' föld' hátát, az idejebeli em-

berekkel együtt elhal. Az írók, egyedül az írók azok, és a' képfaragók 's festők, kik azt a' késő ezereknek is által-amazok harsogtatják, ezek némán adják. Kezet 'hát kard a' pennával, véső - és ecsettel. Mess tetteket a' cselekedetekbe, 's ezek fogják az'tán azokat az örök időbe.

Továb menvén, szemünkbe tűnék *Sessa'*, hajdan *Suessa'* vagy *Sinuessa'*, kis várasánál a' *Falerno'*, régen *Falernus'* hegye, mellynek borai, mint feljebb is említém, igen híresek voltak. A' tiszta hold' téjszín világánál a' tágabb, de azért még is halmos, mezők közt megállánk végre éjjeli tizenkét órakor a' kies dombon lévő és dombokat néző *Sant Agata-i* vendégfogadónál. Minden aludt. Vacsoráról, vagy egy ital borról szó sem lehetett. Ezeknél jobban is kívánta a' sok ülésben meg-fájdúlt derekam az álmod és a' fekvést: de nem találtam csak annyi tiszta helyet is, a' hova lefekhettem-volna. Az udvarban nem, a' sok lúd miatt; az istállóban nem, a' még több Égyiptomi harmadik csapás miatt, a' mint ettől bennünket a' kocsisunk hiteles kútfők után ójt. Innen soha életemben két óra hosszabb nem volt, mint ez míg a' lovaink ettek; pedig az alatt állva és az istálló fálának dülve még aludtam is annyit, a' mennyit úgy lehet. Végre felülénk, és én a' ballagó kocsin szendergék. Egyszer álmomban valamelly siket dörgést

hallék, melly mind közelebb-közelebb jövén, végre egészen elreppenté szemeimről a' hosszú és csaknem álm szunynyokat. Kinézek, gondolván, hogy talán valamelly hirtelen kerekedett égi háború jő, — olyan, Barátom, mint a' millyenen nálunk a' falusi ostoba babona a' tejet nem kapott és azért a' határt jéggel elverő garabonczás Deákot útaztatja. De látni semmit sem láték; hanem a' helyett valami csoszogás formát hallék. Mi dolog ez? Bal kezem a' gyilkra, jobb a' pisztoly' ágyára. Megdördül újra; kitekintek újra; 's mit látok! Bagnéterdőt a' völgyben, melly a' holdvilágnál nem csilloghatván csak szürkült, és alatta mákos köpönyeg felhőt, melly a' poros fejer útát felénk mind közelebb-közelebb faldoklá. Ha holdbeli fogyatkozást egy tiszta egű éjjel láttál Barátom: így nyeldeklé ott a' föld' fekete árnyéka a' szöke holdat mindaddig, míg azt egészen el nem nyelte. Végre megesmerem a' dobót és bajszos bajnokainkat, kik, a' pirító nappal helyett a' híves éjtszakát választván utazásokra, édes honunkba, a' téjjel és mézzel folyó Kanahánba, se-reglének vissza. Megható édes Barátom az illy éjjeli látás: de szívet repestető az egy nemzetét és hazáját szerető Magyaroknak, ki előtt még ezek sem pépért sem másért idegen nemzeteknek és országoknak az elsőséget el nem adták, ha illy meszsze földön, a'

híres Capua' táján, a' hét Mogurok' nyelvén éjhez illő méltóságos csendességgel beszélni hall.

Alig kezdte pitymallani, midőn egy jól mivelte tágas mező foga - el bennünket, mellyen én tovább - tovább legeltetvén szemeimet, végre balra, egy meszsziire barnuló hegyen, állítám - meg őket. Még nem is kérdezhetém, hogy hívják, a' mikor már maga egy, földből felbukott, lángoszloppal felelt. A' hol a' Vezúv ni! mondám hangosan és magyarul (mert a' nagy öröm mindég magát elkiáltva, és anya-nyelven, szóllal - meg) 's rám néztek az Olaszok. Kotzebue már Terr. . . . 's a' t. 's a' t.

PAPP JÓZSEF.

KAZINCZY FERENCZHEZ.

Episztola.

E' földi életünknek kis körében
 Hol a' sors' visszás, 's rossz csapásiban
 Első atyántól fogva milliók
 Letették már az élet' terheit
 'S békében elfelejtve mindenektől
 Nyugosznak hű keblében Istenöknek,
 Folynak szelíden néha napjaink
 De többszer ah borultan. Ám azért
 Haragra ránk az Istenek soha
 Mert halhatatlanok nem gerjedeznek,
 Hanemha csapkod néha vesszejök
 'S egyet vesz üldözőbe, várja-el
 Békével a' mit végeztek felőle,
 'S a' rosszat úgy mint a' jót háladással
 Bár nyomjon az tanulja venni Tőlök;
 Mert a' Népet ha szánják, 's irgalomra

Hevül - fel lelkek irgalmaznak Ők.
 Hatalmas karjok akkor int, 's hoz idveséget
 Alá a' mennyből egy Angyal, 's szakadnak
 A' felhők, mellyek eddig elboríták
 Egét, 's a' suly egy választottra szál,
 Hogy homlok izzadással jót teremtsen;
 'S e' leczke oh Kazinczy Téged' említ.

Kemény kezekkel törted egykor élted'
 Sulyos csapásait; 's nem könnyezetlen
 Szemekkel tűrve küszködtél keserves
 Kínoddal. A' nap új búban talált
 Ha nyughatatlan éjjed késve múlt-el;
 'S melly egykor égi fénybe megjelent
 A' szép remény, elvonta néha ő is
 Kegyarczát Tőled szenvedőtől. Akkor
 A' két Hazának lelkes fíjai
 Óhajtvá, sírva emlegéttenek,
 'S kezökben a' lant gyász fátyolba vonva
 Bús néma hangokban panaszködött.

De a' ki lantot forgat Isteni
 Kezekkel, hogy teremtsen új világot
 Melly az hadakban mord Népnek szelídebb
 Erkölcse 's érzelmekre gyujtson égi
 Fényt; és ha nem szeg ő hitet, 's mocsoktól

Megóvja lelkét, azt az Istenek
 Nem hagyják, 's bár mi vész ragadja-meg
 A' pályát melly vég pontja lételének
 Nem veszti-el, hanem dicsőn tör útát
 Ezreknek, 's mint Polgárja a' jövőnek
 A' felhők' sassa-ként szárnyazza-bé
 Jelenkorát. Óh a' ki ezt merészli
 Az a' nagy Istenekkel egy rokon
 'S midőn ő néki tűrni kell
 Akkor reá hűs szellők lengedeznek
 Elízionnak szép virányirol,
 'S a' küszdés' órájában lelkesítve
 Elfujják homlokáról izzadásait.
 Onnan virágok, mellyeket mező
 'S patak nevelget néki illatoznak
 'S fején a' mirtusz 's rózsapárta díszlik.

Feloldva szép Nyelvünknek báj övét
 Melly nélkül édessége, kelleme,
 Lágý könnyűsége 's csínja nem derülne
 Igy szép csillag ragyogsz Te óh Kazinczy
 Szent Pinduszunknak tisztább új egén,
 Késő korodban is; 's óh majd ha méssz —
 Nemes tettidnek fénnye sírodon —
 Mint a' tavasznak estfénnyébe fűdő
 Hattyú, melyében égi csendeség

Szelíden úsz ált' a' tó' habjain
 Úgy énekidben gyengéden feloldva
 A' legszebb esthajnalnak bíborában
 De várva még óh, 's későn ezt ohajtjuk
 Elízionnak lépj virányiba.

TESLÉR LÁSZLÓ.

E M L É K E Z E T.

Mint egy lant' lassudon elzengő hangzatja
 A' távolból szívünk bájosan illeti,
 Nem magyarázható kény - árba ringatja
 A' lelket az édes múlt' emlékezeti.

A' jelenlét' kurta öröme egy csepp víz,
 Melly a' tikkadt szívnek szomját még gerjeszti;
 Hamar múltta halál: 's mint adott többet visz;
 Szívünk' az elvesztés mert inkább epejszi.

A' jövőt a' remény rózsákkal hintezi;
 De a' bé nem telés' kétsége nyomában
 Állván, félelemmel sűrűn tövisezi;
 'S így korán keserű a' jövő magában.

Édes emlékezet! egyedül te vagy csak,
 A' melly állandó, nem zavart örömeddel
 Múlattatsz képzetén az édes elmúlnak
 Volt örömink' vissza - ígöző képeddel.

Te vagy magánosság' leánya! a' mellynek
 Öledbe keblem szent nyugodalmát leli;
 Te vagy — a' jelenben tele bú-kehelynek
 Mérgét kinek bájord örömmé mézeli.

Kellemesek a' te festésid, bátor a'
 Feledékenységnak által-úszva révén,
 Darabjit hozhatod csak a' jelenkorra
 A' múltnak, — ez által még kedvesbé tévén.

Te a' lehetőség' körében csapongva
 Nem szállongsz merészen; bájos állepelben,
 Csak a' megletről szedsz koszorút, 's búsongva
 Édes andalgást szülsz a' dagadt kebelben.

Kedves vagy, mint nyárban egy csendes estvének
 Néma inneplése a' hold' feljöttével:
 Elbájoló hangod olyan mint az ének,
 Édes és szomorú érzést is ébreszt-fel.

Kedves testvéreddel a' képzelődéssel,
 Melly a' messzi távol' szürkült alkonyában
 Mindent bájolóbbá teremt, ah! ne késs-el
 Soha, mikor e' szív nyög a' bú' markában.

Akár a' gyermeknek édes arany - kora'
Kedveltét mutatod bűvös tükörödbe ;
Akár emlékeztess a' bálnivalóra ,
Örömmel borúlok jobbító öledbe.

PAP ISTVÁN.

N. Enyeden.

JULIS A' RÉGI SIRHALMON.

Nincs keresztje 's gyászlobogója —
 Nincs — e' mohos sirhalomnak,
 Melly már olly régi takarója
 Hajdani tiszta napomnak.

Édesem' földi sátora
 Úgy benőtt mohos füvekkel,
 Hogy ki nem is látszik pora,
 Mellyet áztatok könnyekkel.

Enged a' vas-szeg az időnek,
 Enged — a' lobogó' fája;
 De bánatim mind egyre nőnek,
 'S nem könnyül sorsom' igája!

Idő! ha a' föld' kerekén
 Mindent semmivé tesz karod, —
 Illy soká miért élek én?
 Hisz' e' szivet régen marod!

Sokak előtt el van felejtve,
 El — tudom — e' bús sirhalom;
 De, jaj! benne vagyon elrejtve
 Egy ideszállt hív Angyalom!
 Nem, oh nem tudom Öt soha —
 Nem, soha — elfelejteni,
 Mig az élet — e' mostoha —
 Könnyet hágy nekem ejteni!

E' síron sok ízben hallatá
 Vig dalát a' kis pacsirta,
 Hol a' bú szívem' úgy szaggatá,
 Hogy kínjait alig birta.
 Én is eljövén e' hantra,
 Bús lelki szemmél nézek - le
 A' Kedvesre, 's ama lantra,
 Melly egykor engem érdekle.

Igy kell, így egykor itt eltűnni
 Minden szépnek, minden jónak,
 Csak bajai nem tudnak szűnni
 Sokszor a' bús halandónak.
 Él, 's mit használ, ha epedve
 Tölti élete' órájit?
 Ha nem lévén soha kedve,
 Látja hullani rózsájit!

De mindennek eljön határa:
 Bánatink is elenyésznek;
 Ez a' remény égi kincstára
 Az emberi józan észnek.
 Örökös küzdés az élet:
 Győz nitudóé a' pálma;
 Reménylőnek nem ítélet
 Söt Éden — az élet' álma.

N. A. KISS SÁMUEL.

M A R I.

Eggy ifju messze költözött,
 Marí a' szitről kémlelé,
 Mint tűn a' csónak hab között,
 'S végbúcsút búsan int felé.
 Hő keble sohajtásra kél,
 'S Lajos' nevével zeng a' szél.

Rávillan a' korányi fény,
 Marí a' puszta szirten áll,
 Tűn a' nap, 's a' csalárd remény
 Mint a' végső fény alá szál;
 Halkan nyögé Lajos' nevét,
 'S madár viszhangzá zengzetét.

Villám csattog, dörög az ég,
 Marí a' puszta szirten áll,
 Zúg a' hab, pusztul a' vidék,
 'S szerelmétől ő meg nem vál;
 Lajost sohajt láng kebele,
 'S viszhang mélyen sohajt vele.

Bú tépi bájos ékeit,
 Marí a' pusztá szirten áll,
 Csillag viszi idvezléseit
 'S hűsége nő vad kínjánál.
 Lajost kiáltja lángozón,
 'S utána zúgja a' hab a' tón.

Im a' tónak zajgó szélein,
 A' hullám egy testet vet hány,
 Marí néz, könny gyűl szemein,
 Leng fűrtje, arcza halavány,
 Hangzón nyögé Lajos' nevét;
 'S habokba hűté lánghevét.

KOVACSÓCZY.

A' VISZONT - SZERETET.

Partok , mellyeket jajjaim

Nyögve ekhóztatának ;

Ér , a' mellyet fájdalmaim'

Forrási árasztának ;

Völgy , a' melly könnyhúllatásim',

Árjától zöldellettél ;

Levegő , melly sóhajtásim'

Szelétől reszkettettél ;

Nap , melly ha bétekintettél

Virradtakor én hozzám ,

Új kínokra ébresztettél ,

'S feljöttödet átkozám ;

Éjj , a' melly komorságoddal

Meghitt barátta tettél ;

Hold , melly ezüst sugároddal

Bolyongva kísérgetttél ;

Barátim, kik csudáltátok,
 Hajdan víg társatokat,
 Mi lelte, midőn láttátok
 Kerülni vígságtokat:

Mind, mind, a' kik gyötrelmemben
 Érzékeny részt vettetek,
 Most élesztő örömemben
 Jertek részesüljetek! —

Ah, amott a' szagos jázmin'
 Árnya alatt hullani
 Láttam gyöngyöket rózsáin,
 És mélyen sóhajtani!

A' drága könny értem hulla,
 A' sóhajtás nekem szólt!
 Ah mindent, mindent megvalla
 Midőn szívéhez karolt! —

A' győzők' borostyánjait,
 A' sovány hírt nevetem,
 A' Királyok' thrónusait,
 Mint csak semmit, megvetem.

Arany öltözeteteket,
Fellegi palotátok',
E' színes szerencséteket
Nem irígylem, bírjátok!

Csak Ninám' karján pihenni
Óh ne háborgassatok,
Sándor sem akarok lenni,
Csak így élni hadjátok!

LOSSONCZI FARRAS KÁROLY.

Debreczenben.

M E S É K.

1 8 1 5.

AZ ÁKÁ CZ ÉS A' RIBIZLI-BOKOR.

»Ah, ki boldog vagyok én! dongó méhek és hímes lepkék sietnek magos virágtetőmet körülrepkedni, 's a' serény Zephyrek vetélkedve emelik-fel balzamillatomat a' Mindenható' csillagszékéig. Ennyi báj, 's ilyen méltóság nem juta nektek, apró csemeték!« hánytorgatá egy nagyranőtt Ákác buja virágzásakor a' körüle elterült bokrok előtt. Kinek egy közellevő Ribizli-bokor röviden: »mi haszon minden pompádban, ha semmi gyümölcsöt nem termeszt?!«

A' RÓMAI HALTLELKEK ÉS CHARON.

Rómának utolsó időszakában, minekutána a' jó erkölcsöt és vitézséget a' bujaság és fényűzés váltották-fel, a' Múlandóság is sűrűbb csapásokat bocsátott-alá. Eggykoron ismét temérdek-sok Római haltlelkek érkezvén a' Styxhez, kérték Charont, vinné-által őket a' réven, halhatatlan eldődeikhez, az erős-karú Fabiuszok', és nagy Scipiókhoz. „Igenis által-költöztetlek, de nem mehettek-be rényes Őseitek mellé, a' boldog Elyzionba: mert azoknak örök gyalázatjokra éltetek:“ mondá komolyan az öreg Révész.

DÓRISZ ÉS A' RÓZSABOKOR.

Virágtól virághoz repdeze a' könnyű Dórisz édenében, hogy koszorút fűzhessen kedvesének. Forró vággyal ragadtaték végre egy feselő himbókkal mosolygó rózsabokorhoz, és dagadt keble hosszason ömledezé mohó szedés közben; »mi jól, mi szépen fognak ösz'illeni e' rózsák Thyrzisszel! ez fiatal, mint ő; ez gyenge, mint arcza; ez piros, mint ajka!!!« A' rózsabokor sajnálván minden díszétől megfosztatni, szúrós töviseivel kemény sebet ejte a' szelles telhetlenen. »Mi ez? megtagadnád e tőlem virágidat? hát nem vagyok én Úrnéja e' kertnek?« kérde a' szerelmes érzet és felforrott harag között küszködő lányka. »Igenis, felele a' rózsabokor, neked, ki e' tempét bírod, tartozom az adót lefizetni; de meg nem engedhetem, hogy utolsó ékemet is leszakasszad.«

A Z A J Á N D É K.

Orcusznak utálatos fajzatja az ajándék hosszas időso-
ron által ismeretség és tekintet nélkül léteze az Alvi-
lágiak között. 'S midőn semmi reménye nem volna,
hogy azoknál valaha legkissebb előmenetet tehessen,
elvégzé, szerencse' próbálás végett a' felvilágra köl-
tözni. De nem tudá az útát, 's ezeránt tudakozód-
ni, alávalóságáért, senkinél nem merészlett.

Történt, hogy Orpheusz Plútót, a' keményt,
szívható dalaival meglágyítá, 's ettől kinyert kedves
Eurydicéjével a' felvilág felé indúla. A' fülelő aján-
dék használá az egyetlen alkalmot. 'S messziről
álalakban követni kezdé az édes örömmremény' szárnya-
in utazó párt. Elnézé, ármányos kedvel nézé-el, míg
a' földhez közelgő szép hölgy tartóztatlan-lánggerje-
dezésű férje' hibája miatt, örökre vissza szállítatott.
'S a' vigasztalhatlan Özvegyet vídám arcczal kíséré-
fel a' nyíláson.

Az új vendég alázatos, vigyorgó, kecsegtető, ti-
tokban-dolgozó, ajtók-előtt-kullogó, és bőkezű vala.

Ím' e' csiklandós tulajdonaiért, az Olymposziak előtt csak hamar kedvességbe jött. Kik mennél inkább szaporodtak, annál nagyobb, szélesebb figyelmet és becsét nyere nálok adakozásaival az ajándék.

Eggykor az Istenek, örök végzetnél fogva, az egekbe költözének. Hová semmi tisztátlan be nem mehetvén, kénytelenítettek a' földön hagyni kedvenceket. Ki azolta emberek között űzi gyakorlott mesterségét, az igazságtalanságot.

PONORI THEWREWE JÓZSEF.

L O L L I U S Z.

A' por seregnek pénz az Istene,
 'S csak a' külső fény tárgya tettinek;
 Csak a' szokásnak rabja szüntelen.
 Ha a' szerencse bíborozza nyakát,
 'S vaktába' mejjén csillagot felejt, —
 Bölcsnek, vitéznek, nagynak és deréknek
 Személyét játsza, 's ön magát teszi
 Közép-pontjává e' negéd világnak. —
 Ha, míg dúzs kényje' árjában füröd,
 Küszöbjén a' szegény virtusz megáll:
 Kevély tekintet 's megvetés jutalma, —
 'S jelenvalója' lágy ölébe dölve,
 Öröm-ködjében hálýogzott szeme
 Nem látja - által, mely szegény maga! —
 Majd, távozik ha tőle alkotója,
 'S kaczagva néz rá vissza a' szerencse,
 Csüggedt bánattal szidja vad csapásit,
 'S méltán a' vak sors' áldozatja lesz.

A' bölcs magában birja fő becsét;
Egyenlő lelke bátorítja őt, —
Idő, szerencse, nála nem parancsol.
Nevetve nézi annak harczait,
Ennek játékán indultlan marad,
'S a' rény' dicső paizsával fedezve
Ég és föld romja közt erősen áll.

PUSZTAY SÁNDOR.

PINDAROSZ' OLYMPIAI VI. ÉNEKE *).

Arany oszlopok vonuljanak - el
 A' pompás csarnok' szépen elkerített
 Tornácza körül, de kivált
 Palotánk' homlokfala
 Ragyogjon messze, messze ki!
 Olympia lát e győzedelmest?
 Zeüsznek oltára lát e Pízában
 Hű tisztelőt? Szürakúsza
 Látja e egyik alkotóját?
 Mint kerülhetné - ki Az,
 Irigyet nem iríglyló polgár-
 Társai' hála-hymuszait?

E' szép szerencse
 Lőn tiéd is, Szosztratosznak

*) Pindárnak Énekei sok magyarázatot kívánnak; 's minthogy sok magyarázat Zsebkönyvben nem találhat helyt, inkább semmi magyarázatot nem adunk, mint keveset. A' kiknek azokra szükség van: feltalálják a' magok helyeiken. Ezek nélkül is érzi a' lelkes Olvasó a' Poeta' hasonlíthatatlan tűzét.

Boldogabb fija!
 Veszélyeket nem mert erőnek
 Sem szárazon győző vitéz,
 Sem a' kivájt hajók nem tapsolgatnak;
 De a' hős tetteket később kor sem felejt.

Agesiász, tiéd
 Ama' dicséret,
 Mellyel Adrasztosznak igaz nyelve
 Amfiaraoszt magasztalá, a' Látót,
 Mikor ötet a' föld,
 'S ragyogó paripájit, elnyelé.

Megrakva álltanak a' máglyák *)
 A' hét elhullottakért,
 Akkor kiálta Thebának bástyájiról
 Adrasztosz, a' Talajonída:
 „Ah! nem találom sergeim' szemét,
 A' nemes Látót, a' láncsák' erős forgatóját!“ —
 Illy dicséret illeti
 Énekem' Szürakúszai hőst.
 Lelkem sem irigységet nem ismer, sem haragot;
 'S itt eskem néki nagy eskemet;
 Azt úgy hagyja lantosának
 A' mézszavú kilencz leány.

*) Máglya; így nevezik a' Bodnárok a' magok dongájik' rákás-
 fájit. Innen máglya ro g u s.

Elő, Fintisz! fogd-be nékem
 Erős-inú öszvéreidet,
 Hogy a' róna-úton
 Szállhassak, fel, a' törzsöknemhez;
 Mert szárnyalló futóid
 Ismérik a' fénynek útját.
 Hiszen ők Olympiának
 Díjait immár megnyerék.
 A' hümnosz' kapujit
 Nekem illenék megnyitni előttök.
 De míg beszürküledik
 Meg kell még járni Pitanát,
 A' merre Eurótász csapongva tölti hajkait.

Poszeidonnak ölelésiből
 Szülte ez, a' mint mondják, Evadnét,
 A' violafürtökkel.
 Titokban viselé méhében
 A' szűzleányi terhet.
 Bételvén a' holdak' száma
 Elküldé szolgálóleányival
 Aipütoznak, hogy a' gyermeket nevelné;
 Ki Alfeüsznek szélein
 Arkadiában uralkodik népek felett.
 Itt neveltetve a' leány,
 Apollonnak karjai között

Kóstolá legelőbb
Az édes Afrodíte' örömeit.

De bár rejtegeté ,
Nem maradt az titokban gyámja előtt.
Elfojtá bosszús lelkében
Az öldöklő gyötrelmet ,
'S Püthonba ment, hogy az Istent
Megkérdené a' bús eset felől.
A' leány leoldá bíbor-övét ;
Kitette kezéből az ezüst korsót ,
'S a' sűrű berkek' árnyaiban
Megszülte az eget - érző kisedet.
Ennek aranyfürtös atyja pedig
Eleüthűját és a' komor Moirákat
Segédre kiáltá.

'S legottan a' legédesebb kínú
Anyafájdalmak között
Megszületék Iamosz.
Szenvedő szívvel
Hagyá a' földön ötet anyja.
De egy pár kékszemű sárkány ,
Istenektől küldve , nevelgeté őt
A' méhek' nem ártalmas nedvével.
A' Király pedig ,

Megtérvén a' sziklás Püthonból,
 Mindent kérd az egész házban
 Evadnénak kisdede felől,
 Kit Apollon nemze, a' mint mondotta.

„Az lészen első Jós
 Minden halandók' számában,
 'S nagy neme nem hal - ki soha.“
 Így mondá néki az Isten.
 Felelnek azok, hogy ők
 Nem láttak semmit, hogy semmit nem hallottak;
 Pedig a' gyermek már öt nap olta éle.
 A' legsűrűbb kákabokor közt
 Fekvék az elrejtve, gyöngé testét
 Beharmatozva violáknak bíbor - cseppjeitől.
 'S ezért nevezte szülője
 A' halhatatlan névvel.

'S midőn az aranykoszorús
 Ifjúság' szép korát eléré,
 Csillagos éjjel
 Lépe - bé az Alfeüs' folyamába,
 'S kérte nagyatyját, Poszeidont,
 A' messze - terjedett hatalmút,
 És az istenek - alkotta Délosz'
 Hatalmas - karu Nyillövőjét,

Hogy öt népeket - boldogító

Fénnyel dicsőítsék - meg.

Akkor harsogott isten - atyjának szózatja :

»Kelj - fel, fiam, kövessd a' hívást,
A' hol a' nép gyűlést tart!«

'S elértek a' felséges Kroníon'

Sziklás ormaiba,

'S itten neki az Isten

Megadta ígért kettős kincseit,

Hogy érthetné a' halhatatlanok'

Nem hazug szózatjaikat.

'S ha majd az Alkídák legnemesbb sarjadzata,

Heraklesz, a' merész - lelkű, eljövend',

'S nemzőjének tiszteletére

A' népek' nagy innepét,

És a' küzdők' szent rendtartásaikat,

Elrendelendi Zeüsznek oltára körül;

Akkor ő

Alkosson templomot a' Jósolónak.

Ezolta ragyogó a' Hellének között

Az Iamídák' nagy nemzete;

Rényt gyakorolva

Járnak ők sík útjaikon,

'S szerencse követi a' menéseket.

Mindenike saját tettének
 Fénye között csillog.
 De az irígyek' gáncsai
 Azokat csípdellik leginkább
 Kiknek szekereik mások előtt
 Tizenkétszer röpülte - körül a' nagy czélt
 Kiknek a' győzelem' fényei
 Szemérmes orcájikról tündöklenek.

De ha anyai öseid, Agesiász,
 Küllenének halmain lakozva
 Az Istenek' követének hű áldozatokat nyujtottanak,
 A' küzdés' intézőjének-, a' győzelem' osztójának,
 Ki szereti Arkádiát, a' hősek szülőjét:
 Úgy ez, Szosztratosznak nagy fija,
 Atyáddal, a' hullámforgató Poszeidonnal,
 Végre - hajtja, a' mit fogadott.
 Nyelvemen lebeg egy szózat,
 Mintha fény köszörülte volna ki,
 Hatalommal tolatom
 Kiönteni a' síp' édes zengzetében.

Anyámnak Sztümfalisznak öse, a' virágos Metope,
 Ki a' lovakat - űző Thébát szülé,
 Mellynek ízletes vizét én iszom,
 'S hümnosz - koszorúkat fűzők
 A' küzdésben híres férjfiaknak.

Ebresszd, Ainéjász, a' dal' édes társát,
 Hogy elébb a' Parthéniai Hérét énekeljék,
 Azután pedig hirdessék - el,
 Hogy a' reánk ragasztott régi szennyet:

»Boeótiai sertés«

Tettek által töröltük - le.

Te az ékes - fürtű Múzáknak
 Követje vagy, kinek ajkairól
 Édesen ömlik az ének.

Emlékeztessd őket, ne feledjék
 Szürakúszát és Ortügiát,
 Mellyet igaz kormányval 's bölcs tanáccsal
 Hiero igazgat;
 Ő, a' ki a' bíbor-lábú Demeternek,
 Ő, ki a' Demeter' leányának, a' fejér lovakkal,
 Ő, ki az Aitnai Zeüsznek
 Szent innepeket ad.
 Hirdették őtet az én
 Édes - zengzetű énekeim.
 Az ő boldogságát
 Az időnek semmi hullámja
 Ki ne dönthesse soha!

Nyájas kedvezéssel
 Fogadja ő most Agesiásznak

Győzedelmi hümnoszát,
 Midőn az honja' vidékeiről,
 A' Sztümfaliszi kőfalak közzül,
 Arkadiának legelőjéről,
 Második honjába megérkezik.

Szerencsés hajó, melly 'a' fergetegek' éjében
 Két vaskapcsában lelhet bátorságot!
 Eggy kegyes Isten tégye neki
 Sorsát csillogóvá!

Te pedig, tengereken-uralkodó Istenek' Királya
 Amfitritának férje, ki arany orsókat perget,
 Engedj nekik csendes mentet
 A' szirtek', örvények' vészei között!
 De ápoll énnem is
 Énekeim' kedves virágait.

KAZINCZY FERENCZ.

S Z A B A D S Á G.

(Blumauer után szabadon.)

A' ki Ámor hatalmának
 Sulyos terhét emeli;
 És negédes lánykájának
 Rab-lánczait viseli;
 Ki a' nagyok kegyelmének
 Szerzésében fáradoz,
 Vagy a' Státus ekéjének
 Vonásában izzadoz:
 Szegény, nyomorult ember,
 Szabadságot nem ismer.

Kit a' többnek szomjusága
 Éjjel nappal háborgat,
 A' hivatal' kívánsága
 Rang' éhsége nyomorgat;
 Ki nem tudván ellent álni
 Mammonnak, lesz szolgája,
 'S tele zacskóit számlálni
 Minden kedvé 's munkája:

Szegény, nyomorult ember,
Szabadságot nem ismer.

De a' ki mind ezt megvetve
Békes — kicsiny házának
Körében elfelejtve
Élhet csupán magának:
Be boldog ez magában,
Arany szabadságában!

BODOLA KÁROLY.

GYÖTRŐDÉS.

Csillagom ott ragyog,
 Boldog még sem vagyok;
 Szívem dobogva vágy,
 'S reményem el nem hágy.

Nyugtót 's enyhülést akarok,
 Árva szegény életem;
 Czélt határt óhatjva várok,
 De ah, el nem érhetem.

Kertemben rózsáim
 Rendre virítanak;
 Ködlepte napjaim
 Fel nem vidítanak.

A' mi után így törődöm,
 Azt ha egyszer elnyerem;
 Akkor többé nem gyötrődöm,
 Szívem' búba nem verem.

NYITTA ZERDAHELYI LŐRINCZ.

NÉVNAPOMHOZ.

Ötven ötödszer derülsz már
 Jó névnapom, ma r'ám;
 'S versben köszöntlek, gátol bár
 A' sokkeresztü szám.

Ne várj tőlem fellengező
 Pompás dicséretet;
 Csendes tüzzel gerjedező
 A' tartós szeretet.

Én pedig, ki reggelemen
 Forrón öleltelek,
 Most is késő delestemen
 Benned kedvet lelek.

Mert bár gyakran bús rántzokat
 Méltán hord homlokom,
 Még is elüzni gondokat
 Gyakrabban van okom.

Bár mindennap rozzantabb lesz
 Mulékony sátorom,
 'S jókedvűvé ritkábban tesz
 Egy pohár jó borom;

Bár elmém gyakran sejdíti
 Szárnya' lankadását,
 'S gyakran rostával meríti
 Tudomány' forrását;

Bár nem ifjonti bájolók
 Világ' játécai
 'S nekik nem könnyen hódolók
 Szivem' vágyásai;

Bár álomként eltűntenek
 Ezer reményeim,
 'S egy jobb világba intenek
 Elhűnt sok híveim:

De a' visszaemlékezés
 Tavaszt teremt mellém
 Akármelly bús környékezés
 Tele süvölt felém.

Gyönyörködöm, ha gondolom
 Kóstolt örömmet
 'S hiv dajkálással ápolom
 Kikelt vetésimet.

Rablott az idő, de hagyott
 Sokat is, mi mulat,
 Lelkemben még meg nem fagyott
 Semmi szép indulat:

Észben, szívben, természetben
 Mi van szép, jó 's nemes
 Nekem kisebb mérsékletben
 Az most is kellemes.

Sötét jövőndöm' éjjele
 Sem borzaszt engemet;
 Annyi örömet hoz vele,
 A' mennyit eltemet.

Igazság 's szépség' Musái
 Késérnek holtomig
 'S általok tavasz' rózsái
 Viritnak siromig.

Gyermekimbén, kiknek ma is
Hálálva örülök,
Ha bádgyaszt éltem' sulyja is,
Ifjuvá serdülök.

Idvez légy hát szép nap, hogy rám
Ismét felvirradtál
'S angyalként szolván - be hozzám
Ennyi szépet adtál.

Jöjj sokszor, de ha végezve
A' titkos könyvekben
Más van, szebben zengedezve
Fogadlak mennyekben,

Superint. Kis János.

V A S P Á L.

Sűrű fellegek között borongott a' bús őszi nap. Torló halmaikban a' tágos aether is lejjeb látszott nyoma-kodni a' hűlni kezdő földre. Eltakartattak a' sovány Vandalia' hegyei Vasvár' lakója elöl, 's a' szomszéd Farkas erdeje is csak imitt amott merengett-ki leszálló ködleplezetén homályosan átlátszva. Borult volt minden, mint Vasvár birtokosának sors-zivatar tépte lelke.

A' hajdani fénynek borongó nyomai borongottak Vasvár körül is. A' Sz. Gotthárdi ütközet szabadítá-fel a' vad Töröknek mindent öszvetépni fenekedő dühétől. De megrongált falai most még elevenebben emlé-kezteték V a s P á l t a' fellyebbi idők' siralmas törté-neteire. Falai között találta élemedett Nemzője szomorú végét, 's rontsolt testén keresztülgázolva dulta-fel a' győző barbár békelakta belsejét ősi fészkének, 's a' híres ősöknek nemes vitézséggel gyűlt kincseit. Ugy látszott ugyan egy darabig, hogy az idő már letörlé a' pusztítás' siralmas nyomdokait; 's V a s P á l, a' nemzetség' utolsó csemétéje Rohonczy Lina' hiv ölében visszaszerzi az édes nyugalmat, 's áldást. De haj! a' mit egyszer dér megcsip, elfonnyad

a' tel' ujló zivatarában, 's kétes elevenséggel ujl az egykori verőfényre, fájdalmasan érezni egykori épségét.

Vas Pálban megvolt mind az, a' mi akkori időben egy magyar Nemest diszesített. Szülője korán elholt, még az inség' áradása előtt. Szerencsétlen atyja a' had' veszélyei elől H o d á s z y barátjához küldötte Hodászra, a' hol neveltetett, míg a' Török hadhelyszin ezen tájról Leopold' diadalmas fegyvere által vissza nem nyomtatott. Együtt serdült-fel az ifju Hodászval, lelke' felesével; egy idejü sziveik' szövetsége a' boldog gyermeki álmok' ideáljaiból költ örök alapra látszott épülni.

Együtt éltek a' két ifjak, együtt andalgott tág világában ifju szellemek, egy volt a' cél, melyet kitűztek, 's az élet' nézőhelyén nemes tettekkel elérni kívántak. Vigasztalás' könnyei gördültek - le sokszor az öreg H o d á s z y' szemeiből, ha a' két testben lévő egy léleknek kellemes öszhangzását zengeni látta; kiséretek arca' redői, 's ifju pirossággal derengettek. Magát látta néhai V a s á v a l a' nemes ifjak' mind simlőbb indulatainak tiszta tükrében lefolyt ideiből visszaifjodni. Boldog jövendőket reménylett, ha nemes érzelmü tüzes beszédjeket olykor olykor meglepve hallgatta. »Majd megadjuk a' pogánynak Vasvár pusztítása' díját,« monda H o d á s z y, »s áldozunk a' bo-

szultatlan árnyéknak.“ — »Bár százszor égő fájdalomra
sujthatnám villogó aczéomat a' gyilkosokba«! kiál-
ta Vas. Felzudult ekkor az ifjunak egész valója,
mord tűz boritá arczát, 's haragra vonult szempil-
láí égőn harmatoztak a' fájdalmas emlékezet' gyöngy
cseppjeivel, annyira, hogy vak elragadtatásában az
ötet körülvevő tárgyak se voltak bátorságban, ha
boszus indulatja' képzelődésében az ellenség' alakját
véle benne. Érzékeny 's könnyen tüzelő indulatai
által hamar kiforgatható az ész kormányából. A'
sokkal szelídebb H o d á s z y mérsékelte ugyan szük-
ségtelen hevét, de teljesen ki nem olthatta. »Igaz
haragodat senki se helytelenitheti, kiben nemzője
eránt háládatosan ver a' sziv,« monda, »de tartsd-
meg, kérlek, azon időre, a' midőn utált tárgyán
boszuját állva kihülhet. Érleld zárva.« — Szeren-
csétlen ifjak, de visszapattant magatokra ellenségei-
tekre mért fegyvertek! —

Szükült lassanként tüzes ifjainknak a' honyi kör,
kivált midőn a' dolgok régi folyamatjokra térni kez-
dettek. A' Sz. Gotthárdi ütközet után ment volt e'
táj is a' törökjárástól. De meg-megzörrent még a'
szomszéd Megyében az ellenséges fegyver, 's nem
egyszer lebegett őrhelyein a' veres zászló. Csáktor-
nyán villogott a' boszontott oroszlánnak, a' ma-
gyar Leonidás unokájának haragos fegyvere, kiper-

zsettetvén kedves Serinvárából a' vad Osmanok által. Megfordultak ifjainknál több fiatal vitézek, kik a' felsőbb tájakról ide siettek borostyánt aratni. A' példa még inkább érlelte vitéz hajlandóságjokat. Megfordult nálok a' többek között Rappfeld, a' ki bizonyos dolgokban küldetett felsőbb helyekről a' táborba; bévonult magatartása miatt mindazáltal a' vendégi ismeretségen túl velek nem ment. Bár soha se is került volna ezen földre a' zivatar' ártalmas támasztója. Kétségkívül ezen útjában tűnt szemébe a' szerencsétlen tárgy. —

Egy szép nyári napon kedvek jött az ifjakkak szokott vadcsatáikat a' Rohonczi erdős hegysorban megújítani. Menjünk, így szóllalának fel közös eggyezéssel, beleszokni a' sivatag életbe! Ugy is szörnyűbb vadak által dult szegény hazánk most efféle szolgáltatnál különbre nem szorulhat. Érzelmek' váltására elég csendes lesz a' hűves erdő.

A' vidám reggel már pihenésben találá a' hajnal' csatájától elfáradtakat, 's mire sűrűbben lövelte sugárait a' nap, a' Rohonczi erdőségben találtató, indiai pagóddal vetekedő nagy fa alatt tarták déli nyugalmodkat. Kitűnt már akkor nagyságára ezen mostanában nem eléggé ismert fa. Nagyra terült terébélye alkalmas a' magas érzések élesztésére, fent helyheztetése a' délre nyuló síkságnak nagy részét

felnyitotta a' bujálkodó látásnak, 's a' legelő szemlélésnek. Elfogódva néztek körül vadászaink. Néma tünődések végtére illykép' bontódott-ki:

Va s. Meddig veszteglünk fészünkben illy asszonyosan? Siketek e füleink a' Haza' megszóllítására? Vagy nem eléggé bizunk erejében karjainknak? Barátom, ideje már hogy menjünk, segítsük a' Törököt magyar emberségre tanítani! — Nézd, még azon verhenyeg is, melly amott az eget festegeti, Hazánkfiainak füstölgő vére! Mintha a' szellők is vádolnák veszteglésünket! — A' mult éjjeli álmom, olly szövevényes, mint ezen fának százados ágai, többé nyugodnom nem enged.

Hodász y. Repitsd-vissza, Barátom, álmodat a' csalatás' hiu országába. Nappali tárgyaival vesződik éjjel is fáradhatatlan lelkünk, mellyeknek álmaink nevetséges parodiájok.

Vas. De bé is tekint általok a' jövő rém' üregébe, 's álnéz a' fedező homály fátyolon. 'S az én álmom ismeretlen dolgot tárgyalt. Halljad csak. Közös prédára járt két fiatal oroszán, de egygyünyert ragadományokat a' farkas alattomban magáévá tette. Rajta kapja az egyik oroszán, haragjában szét tépi, 's nagy bánatjára társát nézé a' büntetett rablónak. — Talán ismét valami nagy hős feyegettetik veszélyel.

Hodász (megrázódva). A' büntetett rablónak nézé társát. — — Csak álom volt, — nem, — Barátom, óvd magadat haragod' hirtelen ömlésétől. Elmerül az ész az indulatok' rémitő szélveszében. Hidd-el —

Ekkor egy őz suhant előttök keresztül, 's az ifjak utána iramodtak a' sürübe. —

Megszűnnek a' mellék-gondolatok, ha fő hajlandóságunk' kiöntésére szélszárnyra kelt vitorlánk szemcélra vett talismánja után iramodott. A' szenvedelem, az indulatoknak ezen rokona, gátot maga előtt soha nem ismer. Ködhalom előtte az okoskodás; nedvgátjától megérintetett ugyan, de úgy látszó hegyképletjét szint olly könnyen felejtve hatja-ált. Az álomlátás' ijesztő omenje, Hodász rémülése, mint a' rémitő teljesedés' előjelei, — szomszéd-karikáju időszakaszok, csendesebb időpontban hasznos sejtítésre czélozhatának, — de vérengző vadászati kedvöltésekben rémképeiknek minden fenyegetődzésein felülkelve jutottak hanyatthomlok a' szerencsés szerencsétlen helyre.

Sűrű homály vonult nyomokba az üldözőknek, sebességjek jeléül hirtelenebben látszott terülni a' jobbra balra hagyott fák alá. Semmi se volt nekik az akadályt hozó bokor. Egy botlás közelebb juttatta az özecskét üldözőihez, 's Váznak sívító

nyilát nyöszörögve vivé-el magával, még is megszabadulva, midőn a' ritkult fák közül egy szép téren fekvő mezei úriház tűnt eleibek. Kettőzött ugrásokkal szaladott már most előttök a' sikságra szabadult kis vad, 's a' ház' kertjéhez közel félre ugorva megmenekedett; hol bezzeg az üldözés egyszerre megszűnt, 's a' vadászokra repült nem sokára vissza a' más neműre varázsolt nyil. — Özecke állott előttök itt is, de a' millyent illy vad tájon még nem láttak. „Itt a' kegyetlenek“! így kiálta-fel egy angyali alak, 's futni kezde befelé. Nem volt bátorságjok vadászainknak utána iramodni. Egy idegen édes mérges kábító szellemtől érintve forró-fagyalón követék tüzelgő szemeik a' tüneményt. — Fussatok, oh boldogtalanok, fussatok, bár hyenák' körmei, vagy haramják' kelepczéjébe esnétek, kimentett volna a' barátság' oroszlán erőre nőtt diadalmas érzete; de olly kőszálra vetődtetek, hol ez is hasznavehetetlen törik-meg, 's az ember isten, vagy — ördög leend. —

Tegzeik nyugvón félrenyomva, mert, hiszen, más tegeztartotta nyilakkal sebesedtek már meg, remegve követik az új özet, 's nem sokára egy éltés Dáma' karjain kilebegett az a' házrostély' ajtaja megül.

Az éltés Dáma. Ezek azok az ijesztő Urak?

Vas. Engedelmet az illetlenségért. Most vesz-

szük észre, hogy angyali nyugalmat sérte lármás kedvtöltésünk. De örömet eleresténk martalékunkat. — — Ugyan melly Grátziákat ringat ölében e' kellemes tér?

Hodász y. Hogy tündér java még a' komor erdők' bujkálói előtt titok lehetett!

A' Dáma. A' bimbódzó rózsa, elvirágzott rokonával: Lina, Rohonczy Pál' egyyetlene, Szeldy Kajetán' özvegyével a' világ elöl ide vonulának.

Vas. Százszor szépen virulva a' magányban! —

Egy volt a' látmány' csuda bája mind a' kettőnél, de nem a' behatás' következése. A' mérséklettel egy arányban változtatja - el Ámor az embert. A' szelídebb, 's ugyan azért annyira el nem ragadtatott Hodász y rémulve, 's leverve látá társának szemeiben a' közös emésztő tüzet, de szenvedelme' rajozásában is rendel gondolkozása egy szerencsétlen foglalmányu történet-sort lélekben láta, ha vágyait elnyomva hátra nem lép, 's szeretett felének nem hagyja a' küzdést a' csak egyedül birandható jó után. Bánatos csendel ülepedett szenvedelme, de olly ellentállhatatlan vonatnyomokkal, a' millyeneket csak hasonló tárgyért őrzöngő társa nem vehete észre. Szólhatott volna eleget, de elnémult önként, 's szelídebb sóhajtásait elnyomva repité a' kegyetlen

Cypris' zsámolyához. Mig végre így szakasztá - meg az elnémulást

Szeldyné: El vagynak az Urak tikkadva. Ha tetszik, telepedjenek - le nálunk, szolgálunk frisítő eledellel.

Lina. Szegény özezske, az is megszolgált a máj eledelét, 's meghagyott párját. A' rossz Urak talán ezután csak békével hagyják.

Vas. Ha százannyi lesz is (hév pillantatait Linára lövelve), illy drága váltság' látásáért! — De hogy temetheti magát illy becses kincs e' vadonba?

Lina. Kérlelni a' vad oroszán' haragját, 's azon könyvből, melyben a' férjfiak komor csatát üzenek a' szegény vadakkal, szelídebb érzéseket olvasni.

Vas. Ugy van. 'S máguszi erővel szelidítik a' magány lakosai' üldözőit. De ők is tudnak kegyetlenkedni. Óh! (Linára pillantva) ha illy drágán kell a' bündijt megváltanunk, tegzemet hársfámra akasztom, 's fegyvertelen fogok ide bocsánatért vándorolni.

Helyére mintegy szegezve veszteglett most Vasunk, míg végre a' hanyatló naptól intye, Hodász felkelvén, mintegy célzásait eltévesztett moztöny, tántorgott utána, 's az udvariás »tessék más-kor is szerencsénk lenni«-re elragadtatva felelőn:

»igen is, a' szelidítés' báját tovább tapasztalni« kódogott-el véle. —

Igy még nem hagyák-el ifjaink az erdőt. Vas ki volt forgatva előbbi voltából. Nem izlett az éjjeli nyugalom, ámbár a' megkésett baza-menetel miatt soká állott még bé. Ez zajos, amaz csendes epe-déssel tölté-el az éjjelt.

Néhány napok repültek-el, 's a' hadvágý bennek elhallgatott; csak Lina szemeinek bájsénye lövelte nem látva is a' nyilakat; fájdalomaiknak a' sétét ligetekben elnyögése volt most csatahelyek. Ólomlábu éveknek látszottak ezen napok. — »Menjünk« monda végre V a s türhetetlenkedve »a' tündér völgybe«! — H o d á s z y menté magát bajával. Igaz, nem volt jobban barátjánál elnyomott fájdalom miatt. A' nyilván való panasz már maga ujulás, elnyomása titkosan terjedő méreg. — Bucsut vett a' nemes lélek barátja' javára minden reménytől, 's lemondását eltitkolá, hogy a' barátsági hűség ne kísértessék, 's legalább egyikjek boldog lenne; — 's lehet e illy ritka hűségnek földön siralmasabb megjutalmazása, mint ennek lett? —

A' következő három hét V a s t R o h o n c z y L i n á v a l jegybe hozá. Csak a' kötés' innepén betölt vágya érezteté először véle a' híjat, a' mikor

eltűnt Hodászy-jának inasa ezen sorokat hozta írásban:

»Szerettem! Kérlek, ne kárhoztasd bucsu-
 »vétel nélkül történt távozásomat! — Ha boldog
 »partodat eléred koronázott örömmel, akkor
 »barátod kievez az élet' oceánjába. Akkor ér-
 »zem vigasztalásomat, ha Vasomat szerencsésnek
 »hallhatom. — Híved.«

Most eszmélt-fel álmából Vas. A' dicső hölgy teljesen ki nem pótolhatá veszteségét, mert vajmi különböző Geniuszok a' barátság, 's a' szerelem! Mit ér ennek égi malasztja, ha nincs körülöttünk egy rokon lélek, kinek, sorsunk osztályosának kebléből boldogságunkat ezer kívánságokkal párosulva visszarepülni, 's rajta még egyet, mint magunkat, örülni tapasztalhatnánk! —

Elkészítetett Vasvár, befogadni az új párt, 's boldogítás terült belőle földje' jobbágyaira. De Hodászy' nem léte ürmözé a' vár Urának örömét.

Nem reppent-ki most a' szerelmesek' mejjéből más óhajtás, mint tetszeni boldogsága osztóójának. Hallgatott a' hadvagy, mert ugyan mi csalhatná-ki önválasztott vonzódással, legalább az örömnek első kiömlésében, a' szerencsés nőt fészkeből, hol olly sokszor álmodott világát végtére elérni látja, hol a' legfellelzőbb érzéseknek testesülve valóso-

dásával bétölt azon nagy üresség, melyet a' szabadnak neveztetett pusztá szív hirtavággyal akart volna teljesebbé tenni. Oh leggyönyörűbb éltet színező álmélet! Miért nem vonult - fel mennyei testvéredtől elkülönözö közfalad boldogságjok' Édene' kellő közepében? Miért nem ringathatá az egyyé lett párt kora halál? Vagy miért nem lágyíthatá - meg Vasnak vas szívét Ámor' szelíditö bája? Annyira különbözik e többi éltünk legboldogabb álmunktól, hogy mord viszontagságoktól hányattatván ismét az egymást tapodni, magát is elrontani kész vad emberekké leendhetünk?

Siess Melpomeném, oh siess, mentül előbb szörnyüségeket, mellyek Vasunk' földi paradicsomát olly hirtelen elpusztíták, kímélőn elbeszélni. Utálatos pokoli fajzat, rémítő indulatosság, mikor végzed számos áldozatid' sorát? — hogy számolsz sok földi angyalok' szerencséje' eltiprásáért? Megfoghatatlan Nemesis, mikor szabadítod - fel a' földi tökéleteseket a' gonosz lelkek' álnok incselkedéseitől? Hogy szívhát undok pók kellemes virágok' ambroziáiról veszítö mérget? Vak befolyás e, vagy a' gonoszoknak kicsinált útja a' befolyó környülállásoknak elváltoztató fordulatja? —

Látta Rappfeld még Rohonczy Linát, 's romlott szíve hév lángba borult érette. A' szerencsét-

len színnek, ezen közönséges ihlésű bájnak hódolt vad érzete; de hideg volt eránta mindég a' derék szüz. A' szépségben öltözött égi rény csak a' rokonkebelű férfi erejének nyilik - meg boldogításra, 's fut a' gyanús arcz elöl. Lina' tiszta szive is csak V a s n a k érzelmeit fogta-fel, 's viszonozá a' Rohonczi kies völgybeli látogatástól fogva, hol hajadonsága napjainak nagyobb részét élte, szabadon a' csábító álorczás világtól, 's főkép' a' megutált R a p p f e l d től.

Szerencsétlenségére az ártatlanság ügyének nem szóllt Lina semmit is R a p p f e l d incselkedéseiről örömbe merült V a s á n a k. Fedve maradt ennek pusztító kiöntése előtt az inség' forrása; ámbár nem is egyezett volna meg a' senkinek ártani nem kívánó Lina' természetével az illy idétlennek látszó fedezetés.

Hogy a' sors-zivatart rejtő tömlő kiöntésének célzása annál bizonyosabb legyen, a' szerencsétlen H o d á s z y, R a p p f e l d e l közelebb megismerkedett, hogy, a' mint látszott, felnyitván sziveik' titkát, egy eredetű bajokat viszonos vigasztalással orvosolhassák. Képmutató sors! Nem de nem más eredetű e emésztő lángjok? Itt a' megvettetés' álnok dühe; — ott a' nemes ön megfosztás' epedése!

Halni, de nem megvetett mód', volt H o d á s z y'

utolsó vágyja lemondása után, de már azon álnok önnön hasznára kicsalván belőle szive' történetét, megmarasztotta magánál, sőt önnön lakásába, a' Wolfaui kastélyba is meghívta, hogy, a' mint állítá, borongó lelkek, a' Magyar - Stájer határ között emelkedett, sok jelenetre ötlő hegyek között valamennyire társaságjokban tisztuljon. Kivette itt most belőle, a' mi gonosz szándékának végbe vitelére nékie szükségesnek látszatott. Vigasztalás - kívánattal palástolgatta sokszori kérdezősködését.

»Hadba vágysz Barátom« így intézé egy reggel hozzá álnok beszédét; »én is meguntam már e' magános alkalmatlan életet. Kész vagyok véled a' magyar Vitézhez elköltözni, hogy Zrínyi' zászlója alatt én is arathassak borostyánt. Még Bécsbe kell felrándulnom bizonyos dolgaim miatt, de két, három nap alatt viszont látjuk egymást. Menj addig haza, végy bucsút hozzád - tartozóidtól. Hodászon meglátjuk egymást nem sokára, 's akkor nyakunkba vesszük a' világot.«

Kettős 's hármasan elfolyt már a' három nap, 's még sem mutatá magát R a p p f e l d. H o d á s z y unalomtól ölte kiandalgott többször a' Rohonczyi erdőségekbe. Andalgó bánatja miatt a' haladó idővel nem gondolva, behatott egyszer L i n a' kedves völgyébe, a' mint látszék, vadászatra, de haj! nyughatott miatta most a' vad, csak egy nem, melyre mindjárt reá-

akad. — Asszonyi sikoltás hasogatta egyszeriben körülötte az erdő nyugodt levegőjét. „Mit!“ így kiáltotta fel „hát e' szent magányba is bémehat a' rút gonosz-ság? Jaj, szerzőjének!“ Alig mormogja ezt magából ki, elejbe tűnik a' közelebbi bokrokból egy leeresztett sisaku lovas, karjaival egy kifejtőzni hasztalan küszködő asszonyt lovához szorítva, a' kiből Vas Pálnét ismerte - meg. »Megállj, undok rabló!“ így menydörög felforva a' lovasnak, karjára tekert kantárszárát mérgesen elrántván: »vagy ragadományodat, vagy életedet hagyod itt tüstént!“ »Hagyj békét Hodász!“ így zúzza keresztül sisakján tördelt szavait a' rabló. »Még ismeresz,“ kiált amaz: »s hiszed, hogy az asszonyrablást elnézném!“ Látván, hogy egyik feltételre sincs kedve a' rablónak reá - állani, végső szavát vágásával kíséré, 's a' lovat találja, mely a' rajtaülőkkel lerogyván, elszalad, 's futás közben: »keserűen fizeted-meg, Hodász, idéltlen belekottyanásodat!“ így ordítván a' rabló, a' bokrok között eltűnt. Iszonyodva ismeré - meg ekkor Hodász a' rablóban Rappfeldet, de gondja előbb az ijedségből magához jövő Vasnével foglalatoskodék. »Nemes ifju“ így pihege ez, örlelkem vagy e ezen erdőben? Miféle kegyes sors hozott ide hamar szabadtásomra?“ »Szomorú viszonzó képeim, felele Hodász, 'saz egykor nevezetesekké lett helyeken több

történendőknek sejtése.« »Köszönet néked« így rebege Vasné »nemes ifju! — Oh Egek, megfoghatatlanok utaitok! Eltüntetitek férjem' felesét egy időre, hogy általa ajándékozzatok nékie vissza. Tudom, jó ifju, megbocsátja hőstettedért tőle megszökésedet. De kísérelj-él ide nem messze lévő hajlékomba. Én olly ijedtet, olly nehezen vagyok.« —

A' rabló tehát Rappfeld volt. Megtudá Linának Rohonczon tartózkodását, 's midőn az völgyébe magánosan kísétálna, felrabolá. Ön veszélyére nézék ki a' végzések a' szerencsétlen Hodászyt; 's az, kit a' büntető Ég még most meghagyott, elosontott, hogy eszköze legyen több siralmas következtéseknek. Buja indulatja tetézte gonoszságát. Megleste a' szabadultnak menedékét; egyszeribe megindult a' Rohonczy kastélyban lévő Vashoz, 's a' történeteket tettettetett lélektelen hangon, de megfordítva beszéllé-él, úgy hogy a' szabadítót nevezné rablónak. »Tudtodra van talán,« mondá: »hogy ő nálam tartózkodván, bűnös szándékának végrehajtására csalogatott, de vélem sem mire se mehetvén, egyszerre eltűnt, 's éppen rajta kaptam vadászatján, ámbár prédáját a' dühödtnek kezéről már el nem üthettem. Talán nem jövök még későn a' jelentéssel.«

Égi tűz terhelte felhőből kerekedő szél' módjára zudult-fel Vas, meg se hallgatva a' kigyói koholís'

végét, 's mint midőn amaz a' tengert fenekéről fel-
forgatja, a' körülötte füstölgő port úgy hányva taj-
tékzó paripájának sarkantyuzott lábaival, néhány
percz alatt a' Rohonczi erdő völgyében termett. 'S
Egek! akkor jöve, nem messze a' völgy' mulató he-
lyétől H o d á s z y.

A' szelíd barátságtól különb szerelem' szerencsét-
len fajzatja, a' legszaggatóbb irigy féltés' kigyóítól
tépve, tajtékhullám közt csikorgó fogakkal inkább
mint vérengző vad, melly rémitő dühében semmit sem
ismer egyébnek, általa terjesztendő halál' martalék-
jánál; úgy rohant H o d á s z y r a, 's törét mejjébe
mélyen mártotta. Magasan szökött az ártatlan omló
vér a' gyilkos' szeme közé. »Barátom« így nyöge el-
haló hangon »ezt tőled meg nem érdemlettem, de
megbocsátok.« »Megbocsátasz, rikácsola dühöntésén
örülő hangon, ha egyszer utól-ért az igaz boszu,«
's ezzel más döfést akart feléje intézni, de a' rémitő
neszre kirettent L i n a ártatlanság' kétségbeeső ere-
jével rántotta-el karját. »Hát még te is mellette? Majd
megadom néked is. Jó hogy akadályoztatál; — hadd
nyuljék-meg kinos vége.« — Ezzel felveti lovára az
ájuló hölgyet, 's haza nyargalt sűrű fenyegetések kö-
zött, véreben fetrengve hagyván a' szerencsétlent. In-
dulatjai' zivatara kidühödte már valamennyire magát;
tompa kábultságban szédelgett, a' midőn R e d ő s,

hölgyének kísérője, az előbbieken tanuja, az álorczás rablótól vett sebbel darabig földhöz sujtva, de jaj, későre fellábbadva, utána más nap megérkezett; Hódász utolsó szavait írásban meghozta, 's a' történeteknek benne foglalt leírását hittel erősítette. »Toldalékul utolsó töredező hangját, az Ur' nevét felfogtam, 's hozom,« monda könnybe lábadt szemekkel.

A' megírtaknak a' környülményekkel öszve-hasonlításokból kitetszett az ártatlan áldozat, 's Rappeld' gonosz volta. Későn rántatott-le ugyan álorczája, de felderült az ártatlanság is.

Öszvezúzott kinos érzetekkel szökdösött feljebb alább várában Vas, széttiport rózsáinak kidult kertjét látá mindenütt, melly állapotban Melpomenénk szomorú festésének elején találá. »Hát illy pokoli kinokra van e' szerencsétlen hely' lakosa kárhoztatva?« így ordita. Óh bár temettettem volna váramnak a' törökjárástól dülöngő falai alá, szerencsétlen nemzöm bús halálának szerencsésebb osztályosa! Szálj-le, bús őszi köd, fedezd örök lepellel rémitő tettemet! Soha ne bocsásd rám a' bünt gyűlölő tiszta nap' sugárait!«

Rettenetes boszút forralt most az inség' kezdőjére, de egyenes szívüése reá nem vehette, hogy alattomban öntse azt ki, — érezte úgy is a' kártékony róka a' maszlagot. Hirvivője által kettősre kihivta. A' setétben fondorkodókat félsz lepi-meg, ha a' bajnoknak ellenek

intézett fegyverét fényleni látják. Ő még szagát se szenvedhette. Nem gondolt a' becsület-vesztéssel. A' kijelelt öszvejövetel helyett felsőbb helyeken keresé menedéket. Vára alatt állott már fegyveres kézzel az elkeseredett V a s , midőn az Uralkodótól vett parancsolat színe elejbe idézé. »Majd megyek« felele a' hirtvivőnek »ha a' rókának nyakát szegem« 's a' viváshoz kezdett. A' végső szükség a' félénkeket is erősíti; — a' bérekesztett magát kétségbeesőn oltalmazá. Táborában egyszer Linájának illy foglalmányu leverő czédlájával lepetett meg:

»Utolsó köszöntésemet viszi Redős. Kiméld magadat a' tépelődéstől. A' világnak vég bucsút mondva a' szeplőtelen szüz' tiszteletére szentelt oltár szolgáloinak társaságában fog számodra a' nagy Biró' irtalmáért esedezni Linád.«

Eggyik csapás a' másikat éré. Nem sokára egy kiküldött sereg érkezett R a p p f e l d' segedelmére, 's az első ütközetben V a s n a k sokkal kevesebb számu fegyveresei elszélesztettek, ámbár ő, ki már semmit se reménylett, oroszán mód' vívott, 's tökéllése szerint a' csatahelyen maradott, ha hiv R e d ő s e erővel el nem hurczolta volna.

Bujdostak egy tájról a' másikkra több időig, míg azon háborgós idők, mellyek a' Hazafiakat meghasonlították előkerülvén, a' zendülés' zászlója alá állana.

Sok önkeresett veszélyeken áltgázolt, mert éltét nem kimélve hanyatt-homlok rohant nekik. Elszélesztetvén e' tájon is a' pártos hadak, üldöztetett tudva lévő kettős vétségéért. Szétoszlott körülötte minden. Hamar elhagyják szélvészben számos levelei a' fát. Csupán hiv Red ő s étől kísértetve tévelygett 's bujkált ide 's tova. Utolsó idejét e'kép' terjeszté a' rege a' maradékra:

Sághegyhez érkezett az üldözött. — Vadon sűrűség lepte még akkor nem csak a' hegyet, de még a' körülfekvő síkság' nagy részét is. Vak Béla elkezdett várának még több, most is részint fenálló földi borostyánnal sűrűn megfutott maradéki lepék-el tetejét; a' szomoru baglyokon, süvöltő vércséken kívül más meg nem látogatá; a' sűrű bokrok közül imitt amott kiálló lyukas kősziklák rókáknak 's kigyóknak adának lakást. Ugy látszik, hogy az akkori embernyom még rettegett megbarátkozni a' kialudt Vulkánnal. Bujálkodva boriták kövér fekete hamu nemű földjét az alatta elterült erdők, 's a' feljárást nehezítő csalitosok. Öszveért még a' hegy-alatti erdőség a' nem messze lévő Farkas erdővel, melly még ma is sok borzasztó helyeket rejt setét keblében. A' mostani kellemes térségnek sokkal komorabb tekintete vala.

A' mint a' tökéletes tekét képelő hegy legmeredekebb homlokát keletnek fordítja, a' kidudorodott

sziklák egy vájkós szoba nemü boltozatra nyílnak-meg, mellynek képelésében a' természet látszatott a' mesterséget mímelni. Titkosnak látszó falai mély repedések által vagynak a' hegy' belsejével öszve-köttetve. Hozzája már most ugyan több, de akkor a' sűrű vadon miatt csak a' mostani kőfejtő mellett szédelgő ösvény vezethetett-le a' hegytető' lapjáról, melly kopárabb földje miatt szabadabb a' bokrok-tól.

Vasnak minden hátra maradtott vágyait lelán-czolá e' hegy. Hív Redőse' társaságában, az üldözőknek szaglászásoktól fedezve a' vad magány által, itt tökéllé bujdosásának végét elvárni, 's vég-díját a' halál küldőjének megadni. Sokszor felret-tentette mély álmából a' véres kép; a' baglyok 's vércsék éjjeli süvöltéseik mind meg annyi halotti kietlen, 's feldult érzeteit mind annyszor kínosan faggató gyász énekek voltak füleiben. — Sok-szor, az orozó gyilkosra emlékezvén, csak vért kí-vánt látni, 's egész napokon ált üldözte a' szegény vadakat, úgy vélvén, hogy egykor talán eltalálja köztök azon vadnál kegyetlenebbet, melly, egy em-beri ábrázat alatt lappangó tigris, mennyét feldul-ta; míg végre a' haladó idő, melly fogyó élet-erővel az indulatokat is feldörzsöli, vagy a' hosszú szenvedést szokás felejtető, 's gyakorló hártájával

bevonva tompítja, — ötet is szelídebbé tévé, 's busongása csendesebb volt. Sinlödő lelke a' várfal-düledékek' néma szemlélésével űzte kínos napjait. »Maradékai eleink dicsőségének,« így elmélkedék sokszor: »ti is illy méltatlan pusztultok, végtére azt se tudjuk kinek birtoka, micsoda eseteknek tanúi voltatok. Hát még sokkal gyengébb szerzőitek!«

Egy setét fellegü égi háborut felváltó reggel leandalogván a' hegy' aljába, mély nyögés érintette füleit. A' hang után indulva, nem sokára egy a' fák alatt elerőtlenedve fekvő szarándokra talált. »Nyomorúság' fia vagy te is!« így sohajta Vas, 's könnyíteni rajta, hozzájárult. De irgalmas Egek! melly látmány! Felforrott már hamvazott haragja, azt gondolá, hogy pokol űzi véle játékát, midőn az inség' fiában a' gonosz Rappfeldet ismeré-meg. Alig oltalmazhatá-meg nyomorult volta, hogy fegyverével mindjárt ált nem veré. »Itt vagy!« így ordíta: »világ' szörnyetege! Hát csak ugyan tégedet is elért a' hosszútűrő Biró' vesszeje! — »Oh még te is« így nyöge Rappfeld, kinek elhomályosodott szemei csak e' szókra ismerték-meg a' vademberben Vast; »itt fekszem, add-meg gonoszságaim' díját. Régen megérdemlettem.«

Vas. Igazságos Egek, hát megtérhet az ennyire elvetemedett?

(Együtt néztek a föld felé, melyen az ember áll.)

Ezzel elfordult, 's Redő séhez igyekezett, hogy segedelmére szállítsa az elhagyatottnak, mert maga még indulatját annyira meg nem győzte. Itt termett nem sokára a' hiv segéd, mert kedves Urától, most barátjától messze soha nem távozott-el. Sok küszködései után visszafordult, 's így szállítá-meg a' sinlödőt

Vas. Hát hogy jöttél ide e' nyomorult állapothban?

Rappfeld. Bűneimnek furiái kergetvén, felkerestem végre a' szenvedő angyalt, 's én elkárhozott, fél idvességet és megbocsátást nyertem tőle. Nem sokára meghallottam, hogy elnyugodott. — Könnyebbedő bünsúlyomat egészen, míg tőled is bocsánatot nem nyerhetek, le nem vethetvén, ide 's tova hurczoltam, 's e' tereh engemet kergetett egyszersmind; míg végre ezen erdőkben eltévelyedvén, hanyatló egészségem egészen elhagyott, 's itt várom lábaimról leverve a' feloldozást, könnyebben, mivel megtaláltalak, 's reménylem bocsánatodat; sulyosabban, midőn ezen rettenetes vadonban talállaki. Itt vagyok, óh Vas, hatalmadban, siettesd vége-met, 's engeszteld-meg a' miattam feláldozottnak árnyékát!

Vas. (lágyulva) Isten mentsen; — bűneidet megbántad. Ha Lina, az ártatlan angyal bocsánatot adott, én sem vonhatom-meg (kezét nyújtja).

Rappfeld. (fogyó hangon) Örökkévaló Biró, már most könnyebben költözöm színed elejbe! (meghal.)

Ezen utolsó jelenet Vasnak egész valóját megárazta, de könnyebb szívvel is ment-vissza barlangjába. Egyedül az idvezült lelkekhez jutás volt már álmainak tárgya. Bé is tölt nem sokára óhajta. Hiv Redősének karjai között vált-meg földi bilincseitől.

Sirja megtért ellensége mellett nyílt-meg kívánsága szerint. Nem ékesíté temetését semmi pompa, de az engesztelés' Geniusza békédécsendes cziprusokkal, 's a' dicsőült lelkek örvendeztek a' megszabadult nemes szenvedőnek bocsánatján. Hová tette legyen Redős, azt az idők a' mostani embernomyommal elfelejtették; de az érző lelkek sokszor elfogódva szemlélik a' viszontagságok fiának menedékét, a' még most is bokrokkal körülvett, 's régi állapotjában lévő, kőszikla falaival egy idős, de most sokkal szelídebb sik tájt néző, 's alatta mosolygó szőlőkre nyíló Vas Pál' lyukát.

HRABOVSKÝ DÁVID.

ÉLET' BÖLCSESSÉGE.

Örvendj ne szomorkodj hogy szíved érzékeny,
Eszed érzésidet csak ritkán bolygassa,
Éld a' jelenlévő jót bár töredékeny,
A' jövődö, a' múlt azt ne fogyasztgassa;

'S valamint a' gyors méh mindeggyik virágból
Kis vagy nagy mértékben az édest kihívja,
Úgy ne múlj - ki soha semmi boldogságból,
'S minden párád minden tárgyból a' mézt szívja.

Az ég a' harmatot csak cseppenként hinti,
Pokol annak a' föld, ki végig tekinti.

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

A' HALÓ' KOSZORÚJA.

Fátyol rejté hőkebled' titkait,
 Gyanúidon gyönyör' sugára lengé;
 'S bár lelkemen vidorabb kéj derenge:
 Langyúlva kémlém szíved' lángjait.

De majd sejtém az érzet' gyilkait.
 Húnyt benned a' legyőzött szikrazsenge;
 'S én élvezezni, én gyászszúlyra zsenge
 Reményt veszték; 's megváltó karjait.

Koszorút nyújtsz szelíd Haló! felém
 Csüggedve; 's midőn a' díjt fellelém:
 Feloldó végórád süllyesztni csendül.

Ah! mért gyászhalmodon illy érzemény?
 Ha váló szív' fohásza: csak remény —
 Egy boldog ohajt sírt; — 's ez jajra rendül.

Debreczeni BÁRÁNY ÁGOSTON.

Á L O M K É P.

1823.

Mint harmatot felszívó nap, derengél
 Hajdan felém; lecsókolván könyim'.
 Rajtam Derengőn boldogan merengél
 'S buzogva hallád buzgó énekim'. —
 Most esküt eskél, mellynek ércz bilincse
 Erősz' vidám játékit messze intse.

Bocsáss tehát, Heléne, bús dalomnak
 Midőn szerényen lengedez feléd.
 A' tér világ nem enyh a' fájdalomnak,
 Fel nem deríti a' sziv' éjjelét.
 Miként szerelmünk, e' dal is csak álom —
 De mellyben éltünk' szép álmát találom.

,Aurora jött - fel sugárzó biborral,
 ,És égi íhlet lepte érzetem'.
 Mi rég! világom nem telt illy vidorral,
 Mi rég! először vígúl képzetem.
 Imígy derenge szép korom' szerelme,
 'S utána keblem' minden gerjedelme.

,Majd rózsá tűnik a' néző' szemébe:

,Bimbója zártan rejti titkait.

Az ifju ilyen, a' midőn szívébe

Villantja Ámor édes kínjait.

Magamban így rejteztem én szerényen,

Tul élve minden földi élményn.

,A' nap kel űrén a' kék boltozatnak,

,Felé nyilong a' rózsá lángmelye;

,Belőle édes illatok fakadnak,

,S gyöngédeden mosolyg szűz kebele.

Imilly valék, midőn neked, Heléne,

Fejlett - ki szívem' minden érzeménye.

A' nap te voltál, mellynek szent hevénél

Langyúlva én — rózsához még hason —

Felébredeztem mint az ég' tűzénél

Az élet ébred ifju tavaszon.

De hajh! mulandó a' kelet' bűbája,

'S a' rózsá fonnyad tél rohanva rája.

,Vihar vonul a' napvilág elébe,

,Rózsába többé éltet nem lehell!

Így lépik szíveink' esked közébe,

'S elhervad a' nem íhletet kebel.

Miként az álom könnyű szárnyon illant,

Vég pusztulás az ébredőbe villant.

De míg figyelled hangjait dalomnak
 Egész vadonná éltem nem lehet:
 Azért bocsáss a' csendes fájdalomnak
 Ha édelegni múltjában szeret;
 Azért bocsáss a' hívnek, szép Heléne,
 Midőn feléd leng dalja 's képzeménye.

SÉDEL.

B O R S Z É K.

Itt a' sudar fenyő-szálak
 A' felleget csapkodják,
 A' vidéket fenyegető
 Zivatart elszaggatják.

Ott a' szirtos kösziklákon
 Terhes ködök és szélvésznek,
 Majd iszonyú záporosők
 Egymás után következnek.

Egyfelől a' víz' esése
 Az echót mind játszodtatja,
 Habjaival a' plántákat
 Csuda kővé változtatja.

Más felől az örökös jég
 Még csak alig olvadoz
 Egy barlangban, midőn már a'
 Nyári virág hervadoz.

Itt, azt vélnők sok helyeken,
 Hogy a' pompás nagy természet,
 Földieknek hizelkedve
 Követi a' mesterséget;

Amott pedig szomorúan
 Ruinában vesztegleni;
 Mert kifáradt, mint a' Genie'
 Mágos lelke teremteni.

Ennyi nagyság' közepette
 Vagyon Borszék kis helysége;
 Száz helyeken lobog itt fel
 Az életnek reménysége.

Azért sohajt ide gyakran
 A' kínokban sinlődő
 A' sokféle viszontagság'
 Bajaival küszködő.

Itt kíván a' természetten
 Erőt venni végtére,
 Ki világra jöttével már
 Átkot hozott életére.

Ide vágyik az esztendők'
 Számaival tisztos kór;
 Mert az élet úgyis csak egy,
 Azért becses mindenkor.

Szép e' környék, 's égis emel
 Kedves meláncóliával;
 De szomorú ember nélkül
 Ezer drága vagyonával.

Az itteni társalkodás
 Érezteti meleg szívvel:
 Hogy az ember szép teremtés
 Minden gyengeségével.

Csak az ember egyedül az,
 Ki a' térnek, hegyeknek,
 Sivatagnak, rengetegnek
 Kellemet ád mindennek.

A' csillagok' ezerei,
 Vagy mind az a' mit az ész
 Béfoghat és nem foghat-bé,
 Ember nélkül semmit tész.

Igérje bár a' mennyország
 Létünk' örök boldogságát;
 Ember nélkül nem éri-fel
 Egy halandó' barátságát.

B A L O G P Á L.

Erdélyben.

A' HÖSI - KÖLTEMÉNY.

Egy Kisasszony, kit zár őriz és róstél;
 Egy ifju szerelmes vitéz, ki nem fél;
 Lant, éjféli, holdvilág, és ének,
 Mellyet zivatarok kísérnek;
 Egy hős, ki veszedelemre nem hajt,
 Bátor, és csak vért ontani óhajt;
 Győzedelmek;
 Andalgva szenvedő szép kék szemek;
 Egy írást nem tudó durván hív vitéznek
 Szerelmi, kire a' leányok nem néznek;
 Befestett gothus tornác ablakok;
 Pökdső boszorkányok, alakok;
 Klastrom, félsz, és apácák' jajja;
 Egybegyült könnyeknek patakja:
 Jól egybeállítva ilyeneket,
 Készíthetsz hős - költeményeket.

SZÖKE LAJOS.

HUSZÁR DAL.

Sírtál Anyám egykor érttem,
Hogy Huszárnak felütöttem;
Ne sirj Anyám, fíjad jól van
Vitézek közt a' táborban.

Fájva váltam Julinkától,
Szíve repedt bánatjától;
Ne sirj Julis, Híved jól van
Vitézek közt a' táborban.

De ha nem él Anyám immár,
Ha Julishoz eddig más jár,
Akkor szívem a' táborban
Vitézek közt sincsen vigan.

Könnyet ejtek nagyot erre!
Csak egy balsam jó szívemre,
Körül nézek a' táborban,
A' hány pajtás majd mind így van.

Nyugodj Anyám édes Dajkám!
Élj boldogul szép Julinkám,
Kedvesetek a' táborban
Királyáért 's Hazáért van.

Vitéz vagyok felmegyek én,
Paszománt lessz csákóm szélén,
'S majd azt mondják a' táborban
Magyar tűz volt a' fiúban.

DÜBRENTAI GÁBOR.

A' B Ö L C S Ö.

Az ég' könnyei mosolyognak a' virágokon, bár ha a' felsőbb régióban hömpölygött köd, melly lesírta azokat, komor volt is. Anyák, láttam szenvedések' könnyeit boldog reménytek' keblében, midőn várandó csecsemőtek' bölcsője elötétetett. Félelem borongott szenvedésekben; 's még is a' remény' csillaga a' jelenvaló óra' kétséges homályán boldog sugárokkal tört-által: 's mint a' nap' mosolygása az ő fáklyáit setétítő fellegek' szélén, úgy fakadott - ki csecsemőtek' első jajjában örömetek' kutfeje. O anyák, kik boldogságtok' várát a' bölcsőre építetek! jut e eszetekbe hogy azt önn karotok rengeti, hogy az ingadozást ti kezdtetek - el? Gyenge póla - kötőben akadozik a' bukásnak indult ártatlan; 's majd midőn a' járókán feszülnek tagjai, öröm - reménytek segítik lábait. Majd tovább a' növevényt jobb kezetekből indítjátok útnak; 's itt küszöböteken kezd kilépni kebletek mellől. Az anyai szív' melege kíséri azt, midőn az est' setétje megelőzte is hazatérését. Megengedtek késedelmének, 's öröm lepi - meg szívetek' körét a' bocsánatban a'

hold' csendes világa alatt. — Itt, o anyák! itt e' setétben hol az ész' lámpása? Most az erkölcsnek kell bölcső, 's melléje rengetőnek az okosság. Avagy nem szabadít e kezeket a' keményebb póla - kötelék alól a' serdülő nevendék, ez az okosság' csecsemője, és az indulatok' gőz - hajóján nem örömeztőbb emelkedik e mosolygó csillaga felé, mintsem leborúlna az erkölcs' oltára' elébe, a' hol reménytek' mécseit, előre meggyújtottatok? Égnek azok, és olvadnak, 's o egek! egykor borzasztó árnyék von a' mécsek elébe gyász sirhantot. Az erős anyai szeretet az érzés' tűzében lángolt; de az ész' lámpása a' bölcső előtt csak alig pislogott. Az erkölcs ezen setét homályban eltévelyedett. Így vész - el a' nevendék; nem kell neki sírhányó, kezében van az ásó, megbontja a' virágos hantot; penészes port hány - ki a' mélységből, hogy azt magára vonja; 's e' gyász pontnál, hol a' remény a' sírt ált'lépte, az első bölcsőnél megszűnt, de a' sírnál felfakadott fájdalom, könnyekbe mártott ecsettel írja meg a' szomorú Epitáfiumot; — 's ez, anyák, az igazán keserű gyümölcs!

MARTONOSI GÁLFFI JÓZSEF.

EGGY BARÁTNÉ' SÍRJÁN.

Mért él neved rohadt valód' porába'?
Sirodra, oh tisztán szerettetett,
Mért ejt könnyűt a' tiszta szeretet?
Nem érti földi lény, nem semmi kába.

Nyugodj! Nem éltél a' földön hiába,
A' jóra hogy karod vezetgetett
'S mennyé varázslád itt az életet:
Nem rejti gyász hamv - boltod azt magába.

Kihivom emléked' védangyalomnak,
Sirodban azt azzal tisztelhetem,
Ha mint te ártatlan lessz életem.

Ha csalfa gerjedelmim porba nyomnak,
Hantodra rogyván, a' bűn - ingerek
Között is új lelket, 's erőt nyerek.

SZÜCS SÁMUEL.

MALVÍNA' KESERVE.

Haszontalan sóhajtásom!

Fel nem kél már sírjából;

Haszontalan zokogásom,

Nem jön szózat szájából.

Szép szemének mosolygása

Nem ad éltet lelkembe,

Rózsás arcza' virítása

Halvány a' sír-verembe'.

Érzéseim mind hijában

Háborgatják keblemet,

Csüggedt szívem bánatjában

Ohajtja Kedvesemet.

Látom néha körülöttem,

'S ha szóllok is hozzája,

Ő csak elsuhan mellettem:

Nincs itt már — mond — hazája.

Feltekintek az Ég felé
 Felemelve kezeim';
 De már az sem adja - elé,
 'S újra hullnak könnyeim.
 Elmegyek temetőjére,
 Hivom, de szót nem kapok,
 Ráborulok keresztjére,
 'S némúlva — ott maradok.

Dukai TARKÁCS JUDIT.

Á L D Á S.

Óltalmazza - meg Őt nyájasan és dicsőn
 A' tűznél is erősb ég; magosan vigye
 Hószínű utakon, kellemek' árjain
 Pályámnak becses angyalát.

Hogy megvesztegető cseppjeit a' világ
 Távoztassa meleg napjaitól ime'
 Kedvesnek, kit az én lelkem ölébe vőn,
 És híven koronáza - meg.

Bimbózó idején andalog életem
 E' lyánynak. Nagy öröm nyissa - ki általam
 Szépséggel pirosult hajnala' Phoebuszát
 Szent csók, lágy ölelés között.

MARÁRY.

A' FÁNTÁZIÁHOZ.

Fenlebegő szárnyaiddal
 Midőn ébredsz Fántázia!
 Szem bár nem lát, sem fül nem hall,
 Szép ecseted eléhíjja
 A' mi volt, van, és lészen —
 'S im' előttünk áll készen.

Egek' nyájos szüz leánya!
 Kinek midőn édes hülést
 Legyez reánk arany szárnya,
 Melyjünk érez könnyebbülést;
 Mert álmaid' harmatja
 Szivünk' jajjit oszlatja.

Csak int'sz — 's imé emelkednek
 A' homálynak zavarjából
 Vidékei új képednek;
 'S iszik mézes poharadból
 A' sebzett sziv balsamot,
 'S ha nem él-is, álmaid' jót.

Kit elhagya már a' remény,
 'S végső homály béborított;
 Ámbár csak mint egy tünemény,
 De csak ugyan te felnyitod
 Az öröm' kis ajtaját,
 'S újra benned reményt lát.

A' gyermek lágy bölcsőjében
 Midőn magát még rengeti,
 Öltözz - fel egy kis mesében,
 'S ő játékát messze veti —
 Elragadva r'ád fülel,
 'S első gyönyört benned lel.

Nézzd be hamar, már kilépe
 E' vad világ' piaczára
 Szép szive a' virtus' képe
 'S a' szent igaz' véd - oltára;
 'S Fántázia itt is te
 Karján repülsz mellette.

Szárnyaidon emelkedve
 Oh be sokat keres, 's remél,
 Csak a' nagyot űzi kedve,
 Bátran töri útját, nem fél;

Rózsaszin még élete —
Mert te lebegsz mellette.

'S midőn már szép reményeit
Eltépte a' világ' keze,
'S megtanítá, hogy a' nincs itt
A' mi után ő kérkeze;
Midőn fején alig áll
Imitt amott egy ősz szál: —

Akkor is csak te enyhited
A' világtól vett sebeit,
Felyebb-viszi édes hited
Ellankadott bús szemeit,
'S halhatatlan lelkébe
Újra önt'sz te reményt be.

Oh! mennyei szent érzés vedd
Tőlem is most köszönetem',
Te! ki sokszor felemelted
Földi gondomtól életem'.
A' ki téged feltalál,
Annak a' menny nyitva áll.

Gróf TELEKI FERENCZ.
Erdélyben. Paszmoson.

S A R O L T A.

Gazdag jövedelmű jószágokkal bírt Csepeli Szabolcs; 's még ezen kívül fényes hivatalokat szereztek neki érdemei. A' törvény-széken igazságos bíró volt, mert értette hazánk' szent törvényeit, és az arany szemeit soha bé nem kötötte. Mikor nyugodalmat engedtek neki hivatalbeli kötelességei, azt az időt rendszerént jószágain házanépe' társaságában szokta töltöni; mert két fiúval áldotta-meg az ég szerencsés házasságát. Berényi Etelka volt gyermekeinek anyjok, egy talpig magyar asszony, hűséges feleség, nyájas társalkodású, és igaz szívű barát, gyermekeinek nem csak szülő, és gondviselő, hanem nevelő anyjok is; olyan gazdasszony, ki nem csak jó házi rendet tudott tartani, hanem szép jövedelmű jószágait is okosan kormányozta. A' földön elérhető legnagyobb boldogságban élt Csepeli; mert midőn hivatalbeli kötelességei megszűntek, melyeket ő, mint azokhoz értő becsületes ember, nagy gyönyörűséggel teljesített, színlés nélkül való szí-

vességgel fogadtatott feleségétől; nyájas örömmel futottak eleibe egészséges, és virgoncز gyermekei, kiket ő édes gyönyörűséggel ingatott térdein. Nem a' volt czélja Etelkának, hogy gyermekeit idejek előtt holmi apró hijábavalóságokra tanítsa, és úgy bámultassa a' dologhoz nem értőkkel; nem, ő embereket, és hazafiakat akart nevelni, távol volt gyermekeiktől minden idegen Nemzetből való gondviselő. Jó erkölcsű fiatal, és vidám paraszt leánykákat tartott mellettek száraz-dajkáknak; ezekre felvigyázóul egy már nem éppen fiatal, de nem is aggott könnyű természetű asszonyt rendelt arra az esetre, ha maga jelen nem lehet. Mikor arra az időre jutottak gyermekei, hogy tudományos neveléseket el kellett kezdeni, nem egy, nem tudom honnan való, szél zsákot, vagy kompliment-mestert fogadott melléjek nevelőnek, hanem egy jeles hazafit, kinek magának is jó nevelése lévén, bírt azon tulajdonságokkal, hogy másokat nevelhessen. Nem állván el-lent közép rendből lett származása, mind Csepelinek mind feleségének barátságos bizodalmokat teljes mértékben megérdemlette: egy szóval olyan volt a' háznál, mintha testvérjek lett volna. Ezen jó szívű emberjeknek, 's a' hazát ismerő nevelőnek gondviselése alatt szép reménnyel biztatták szüleiket gyermekeik. A' meg nem vesztegetett szívű, és ép el-

méjű gyermekekben reménylették: hamar ki fog tet-szeni, mellyiknek mire lessz fő hajlandósága. Nem voltak olyan büszkék szüléik, hogy csak a' kato-náskodást, és a' törvény tanulást tartották volna egy magyar Nemeshez illendőnek. Ők a' társaságnak hasz-nos fiakat akarván nevelni, megengedték, hogy gyer-mekeik tetszéseek szerént válasszanak magoknak élet módját, olyat, a' mire magokat alkalmatosnak ér-zik. Ebből a' tekintetből világi tapasztalásaikat igye-kezték szaporítani. Az iskola szünések' idejét rend-szerént a' hazában való utazással töltötték - el, hogy azt megesmervén, választhassanak magoknak olyan élet módját, a' mellyet örömmel folytatván, hasznos emberek lehessenek. Fiumében volt mulatások' al-kalmatosságával, mikor Kálmán a' nagyobbik mintegy tizenhat esztendőös lehetett, megvizsgálván ő azt, hogy hazánknak ezen gazdagodása' kutfejére való illő fi-gyelmezése a' hazafiaknak, mind a' magános embe-rekre, mind a' hazára nézve mennyi hasznokat te-hetne, megvizsgálván a' maga lelki tehetségeit, és testi erejét, elhatározta, hogy a' tengeri foglalatossá-gokra fogja magát adni. Elek, a' második fiú, egy utazás' alkalmatosságával megbizonyította, hogy ő a' bányászság' foglalatosságait kedvelli leginkább. A' gyermekeik' boldogságát ohajtó szülék örömmel egyez-tek - meg azoknak választásán; örültek kivált azon,

hogy mind a' két fiu olyan állapotra igyekezik, melyre még eddig az olyan forma rendű emberek' gyermekei, mint ők, nem fordítottak elég figyelmet.

Csak Elekről lévén czélom beszélni, Kálmánt teljes bizodalommal hagyom a' tengeri foglalatosságok körül, melyek szinte olyan tekintetet érdemlenek, mint gazdag jövedelmű bányáink. Eleket szülei a' Selmeczi Akadémiába küldötték, a' hol ő bámulásra méltó előmenetellel tanult. Tanulását végezvén, szép és munkás hivatallal tiszteltetett-meg. Foglalatosságaiban való szorgalmatos eljárása, melyet nem a' kenyér-keresés, nem is a' titulusra vágyás, hanem a' hazafiúi buzgóság gerjesztett benne, mind előljárói, mind tisztai-társai, mind minden más emberek előtt kedvessé tették.

Selmecz táján lakott Iglay Ágnes, egy gazdag fiatal özvegy asszonyság, a' ki méltán bámúlt szépségén kívül bő mértékben birt azon tulajdonságokkal, melyek a' fényes társaságokban kedvességet és tiszteletet szereznek: mesterül muzsikált, bámulásra méltó kedvességgel énekelt, a' tánczban senki sem haladta feljül, született nyelven kívül, még mind azokon a' nyelveken, melyek egy fő rendű Dámának szükségesek, értelemmel és kellemetes könnyűséggel beszélt, az udvariság reguláinak megtartása egészen természetté vált benne, a' legszebb ízlés

szerént öltözködött, pompás asztalt és házi rendet tartott, szélesen kiterjedt jószágait tiszteletet érdemlő ügyességgel tudta igazgatni, 's bár fényesen élt, még is jövedelménél többet nem költött. Olyan tekintete volt Ágnesnek, hogy ajánló levél gyanánt szolgált, ha valaki az ő udvarába bejárhatott. Csepeli Elek is, a' többek között, tette ezen Dámánál tiszteletét, és tőle megkülönböztetett udvarisággal fogadtatott. Azon idejében volt ekkor Ágnes, mikor a' gyermekes félenkséget egy asszonyban a' magához való bizodalomból származott bátorság váltja-fel. Kellemetesen töltögte Elek a' szép és tetszeni kívánó özvegy' pompás társaságában idejét; noha ő csendes természetű lévén, képzelődése olyan társat teremtett számára, a' ki inkább a' csendes házi boldogságban, mint a' pompás udvariságban gyönyörködik, a' ki világos elmével, nyílt szívvel, és kellemetes inkább mint fénylést vadászó nyájassággal bír; még is meglepettetett Ágnesnek mindenektől bámult kellemeitől. Azt a' tiszteletet, mellyel a' Dáma eránt viseltetett, szerelemnek gondolván, szívével és kezével kínálta-meg, melly is örömmel elfogadtatott. Unalom nélkül teltek hivatalbeli foglalatosságaitól üres órái mindenektől tisztelt hitvese' társaságában. Ágnes, hogy férjének annál több örömet szerezhessen, még gyakrabban tartott fényes tár-

saságokat. A' közel lévő Visnyei fürdőben mulató Uraságok igen sok kedves órákat köszönhettek ezen úriház vendég-szeretésének. Noha Csepeli sokszor inkább andalgott volna hitvesével a' Selmecz körül lévő kellemetes tájakon, mint azon fényes társaságokban mulatott; de a' tiszta lelkű Csepeli nem lehetett akkor boldog, ha azzal másnak szenvedést okozott. Teljességgel nem akadályoztatta feleségének gyönyörködését a' fényes társaságokban, nem tett úgy, mint azok, kik a' magok kedvének egész házok népe' gyönyörködését feláldozzák; sőt valamikor csak hivatalos dolgai engedék, egész udvarisággal részt vett benne. De mind e' mellett is valami ürességet érzett szívében, melynek okát ő abban kereste, hogy Ágnes gyermekekkel nem ajándékozta-meg.

Egykor szolgálatbeli foglalatosságai több napokra elhítták onnan hazúl. Az alatt Ágnest egy a' környékben lakó, hajdan hivatalban volt, becsületes uri embernek halálos ágyában fekvő özvegye kérette magához egynehány minutai látogatásra. Embertelenségnek tartotta volna Ágnes ilyen körülállásokban lévő akárkinek is kérését megtagadni. A' szüntelen való gyönyörűségekhez szokott asszony reszkető lábakkal közelített a' véle egy idejű haldoklónak ágyához. Ez öszveszedvén minden erejét így szollott:

»Asszonyom, téged a' teremtő mind a' szerencse' mind a' természet' ajándékival meggazdagított, csupán csak anyai örömet nem engedett érezned. Én egy nyolcz esztendő's leány gyermeknek anyja vagyok; nem sokára elhagyom ezt az életet, a' melyben sok örömet és sok keserőséget kóstoltam; csendes lélekkel megyek-által a' másik életre, de egy leány gyermeknek árván-hagyása nyughatatlanit. Fogadd gondviselésed alá asszonyom ezen árvát.« Megindulva ekkor Ágnes, egyik karjára a' gyermeket vevé, másik kezét a' betegnek nyujtván, így szólott: »Annya leszek asszonyom a' gyermeknek.« Öröm könnyekbe borúlt szemekkel nézván reá a' haldokló, vidám ábrázattal elhagyta az életet.

Most érzette először Ágnes azt a' gyönyörűséget, mellýet az egymást felváltó mulatságokban soha sem kóstolt. Az a' szíves bizodalom eránta, mely a' haldokló ábrázatjának minden vonásaiból kitetszett, érezttette vele a' másokkal való jótételtől származott örömet. Egész anyai érzéssel szorította karjai közé a' reá bízott gyermeket, 's azzal az édes reménységgel vitte haza felé, hogy az jövőendőben neki fogja köszönni az életben a' legnagyobb jót, az igaz úton való neveltetést. Kevés órák mulva haza érkezvén Csepeli, most felejtette-el először Ágnes az udvariság' kitanúlt pompás reguláit. Ezelőtt

kevés órákkal benne származott anyai indulattal vette karjára a' gyermeket, 's lágy érzésbe merülve sietett férje elébe, és szerencséjével dicsekedve mondá: „Nézd kedvesem, távol létedben az erántam való bizodalom egy elhagyatott árvának annyává tett; légy te neki atyja!“ Ollyan szívből származott hangon mondta ezt Ágnes, a' millyet tőle még soha senki nem hallott. Édes örömmel fogadta - el Csepeli a' gyermeket, és úgy érzette, hogy szíve hijánosságának egy része bétöltetett. A' lélek' és szív' formálását vállalta ő magára a' gyermek' nevelése körül. A' szíves oktatásokon kívül, minden rendű és nemű emberek' társaságában magával hordozta, hogy azoknak erkölcsi, elmebéli, és a' közhaszonra való munkálódásokat megismervén, megtanulja kötelességeit mind maga, mind felebaráti eránt. Ágnes azokban oktatta, mellyek az asszonynak magaviseletét kedvessé teszik, maga tanította az udvariság' reguláira, az ő felvigyázása alatt tanulta a' rajzolás' kezdetét, testi gyakorlásokat, kézi munkát, és egy úri ház' jó rendbe tartása' módját.

Nem dicsekedhetett Sarolta egyéb szépséggel, csak a' mit az egészséges test, a' világos elme, és a' tiszta erkölcs adhatnak; még is a' gondos nevelésnek az a' haszna lett, hogy kellemetes lett szépség

nélkül, jó gyávaság nélkül, tanult büszke maga mutogatás nélkül; 's szép tulajdonságánál fogva magára vonta az egész környék' figyelmét. Alig hagyta-el tizenhatodik esztendejét, már többen voltak, kik szíve' megnyerése körül fáradoztak. Nyájas és barátságos volt Sarolta, és gyönyörködött a' társaságokban, mint szoktak mind azok, kiknek szíveket az irigység és előítéletek nem háborgatják, nem kinozzák; de a' körülötte repkedők közzül egyikkel sem volt kedve szívét megosztani, melly mindég azt sugta, hogy azok nem bírnak azokkal a' tulajdonságokkal, mellyekkel az ő gyám-atyja; és úgy érezte, hogy ő éppen ilyen ember' társaságában lehetne boldog.

Egy fársáng' érkezésével Pestre vitte magával Ágnes, hogy a' két város' fársángi örömeiben részesítse. Most esett először nehezen neki gyám-anyja parancsolatjának engedelmeskedni; úgy tetszett, mintha olyan helyre menne, a' hol magát rettenetesen el fogja únni, mert Csepeli oda haza maradt. Csepelinek hasonlóképpen úgy látszott, mintha az egész vidék kietlenné lett volna; hivatalos foglalatosságait most először érezte nagyon terheseknek. Mostani környülállásainak okát nyomozván, megrezzent rajta, hogy Sarolta' eltávozása az oka mindennek, 's szíve' belsejét vizsgálván, észre vette, hogy ott

Sarolta birja a' fő helyet. Hitvese eránt való kötelessége most vétekké tette azt a' hajlandóságot, a' minél szentebb, boldogítóbb nincsen a' nap alatt. Meghatározta magában, hogy ezen vétket lelkéből ki fogja törölni. E' munkának végbevitelére segítségül vevé a' házasság' kötelességeit, Ágnes' kellemeit, a' maga lelki erejét, 's mást mindent, a' mit csak gondolt, hogy általa Sarolta eránt való hajlandóságát lelkéből kiirthatja; de hiába, a' szym-pathia győzött, mert nem a' külső kellelemhez vonzó tűz foglalta-el őtet, hanem a' lélek' és szív' tulajdonságainak tisztelete. Ezt tették most vétekké a' házasság' szent kötelei; szegény Csepeli ettől akart most megszabadulni; nem tudta, hogy a' szép tulajdonságok eránt való tisztelet csak akkor szünhet-meg a' lélekben, mikor a' tisztelt tárgy megszűnik bírni azon tulajdonságokkal, mellyekért tiszteltetett. Nem törülhetvén-ki Sarolta eránt szerelmét lelkéből, erősen feltette magában, hogy halgatni fog, és ha magának egész élete' nyugodalmában kerül is, egy szíves és lelkes férjfiúval igyekszik öszveházítani fogadott leányát.

Sarolta a' Pesti vig fársáng' alkalmatosságával alig lehetett magánosan egyébkor, csak az öltöző asztalkánál; nem is töltötte olyan szívesen idejét soha ott mint most; mert akkor gondolkozhatott sza-

badon tőle távol lévő gyám-atyáról. A' körülötte tisztelkedő számos jeles ifjak között hijába kereste szegény azt, ki szívében amannak helyét egészen elfoglalhatná. Az egy Gömör Gyula volt, ki figyelmét még is meg tudta nyerni. Ez nyájas és kellemetes magaviseletén kívül, — mellyet neki jó szíve, becsének esmerése, és felebarátja eránt viseltető szeretete szerzett; — bírt bő tapasztalással, nagy tudománnyal, 's hazáját illető dolgoknak esmeretével. Ezeknél fogva nagy reménységet nyújtott maga felől; egy szóval érdemei között legkisebb volt az, hogy fő nemes házból származott.

Pompás nyári mulató házak volt Gömör szüleinek Sz. Kereszten. Fijoknak több esztendőig tartott utazása alatt, más jószágaikba töltötték a' nyarakat; de most Sarolta mind Gyulában, mind a' szülékben olly figyelmet gerjesztett, melly arra határoztatá őket, hogy a' jövő nyarat Sz. Kereszten fogják tölteni.

Elvégezödvén a' fársáng, visszament Ágnes nevendékjével együtt Selmezcze. Lehet gondolni millyen szíves indulattal fogadta Csepeli már több hetek oltá nem látott kedveseit. Nem győzött Ágnes eléggé dicsekedni: millyen tisztelettel viseltettek Pesten minden rendű Uraságok Sarolta eránt. Örömmel halgatta Csepeli, hogy az ő neveléseknek illyen

szép haszna lett. Az a' tisztelet, melyet a' leány eránt mutattak mások, olyan volt az ő szívére, mint olaj a' tüzre; de nem tett úgy, mint töbnyire szoktak a' szerelmesek, hogy ha egy tárgyal foglalatoskodnak, mást magok körül mindent megunnak. Olly nemes és tiszta tűz égett az ő kebelében, a' mely minden körülötte való dolgokat kelemetessé, a' legterhesebb munkát is könnyűvé tette. Hitvese' szép tulajdonságai és kellemei soha sem állottak kedvesebb színben előtte mint most; vidám nyájas és barátságos volt. Sarolta is érezte azt a' gyönyörűséget, a' mit az egymást-értő szívek éreznek, de gyám-anya nyugodalmáért reszketett, 's álhatatosan feltette magában, hogy ha gyám-atyja meg fogja vallani tűzét, akkor a' háztól távozni fog; mert az ő lelke sokkal jobb volt, mint sem valaki nyugodalma' feláldozásával boldog lehetett volna. Éltek mind ketten azzal a' gyönyörűséggel, mellyel a' tiszta lelkek élhetnek, addig is míg egymásnak tűzőket meg nem vallották.

Elérkezvén a' tavaszi hónapok, Gömörý Gyula is eljött szüleiével Sz. Keresztre. Ágnes' és Csepeli' engedelmeivel naponként tette házoknál tiszteletét az ifjú. Csakhamar észrevette Csepeli, Gyula' gyakori látogatásának célját, de azért nem volt irigy és kedvetlen, mint más szerelmesek szoktak illyen kör-

nyúlállásban. Nyájas barátsággal fogadta ötet 's szeretetét eránta, nem kevésbé nevelte az a' reménység, hogy ezen jeles ifju' társaságában a' tőle annyira kedvelt Sarolta boldog fog lenni.

Kevés hetek' eltelése után, felsőbb rendelésből Gömör Gyula a' Burkus udvarhoz választatott követnek. Ménnykö-csapás volt ez ő reá nézve, mert érzette azt a' boldogságot Sarolta' társaságában, mellyet a' jó erkölcsű, és nevelt asszonyokéban éreznek a' szíves és lelkes férjfiak. Ön boldogsága' tekintetéből kezével, és szívével megkinálja Saroltát. Mindenek között Gömör volt az, ki eránt Sarolta legszívesebb hajlandósággal, és tisztelettel viseltetett Csepeli után. Ha ez nem foglalta volna el szívében a' fő helyet, Gömör elég lett volna az egész szívet bírni; de mint-hogy a' szívünkkel való bánás hatalmunkban nincs, Sarolta is akar millyen szép formában állította maga elébe Gömör' érdemeit, csak Csepeli maradt az első helyen. Azon hibás theoria táplálta szegényben a' reménységet, hogy majd az oltári egybeköttetés Csepeli' helyébe Gömöryt fogja állítani. Elfelejtette, hogy a' szíven semmi emberi hatalom nem uralkodhatik. Illyen reményektől tápláltatva, Gömör' kezét elfogadta. Örült Csepeli a' leány választásának, azért hogy, illyen érdemes és nyájas férjfel lévén majd egybeköttetve, reménylette: nem lesz szerencsétlen;

Ágnes pedig azért, hogy majd olly fényes udvarnál lévő követnében fogják bámulni az ő nevendékjét, és a' külföld hajlandó lessz kigyógyulni azon tévelygéséből, mintha Nemzetünk' leányai nem is volnának alkalmasok a' nevelésre.

Elérkezett a' menyegzőre rendeltetett nap. Mind a' két háznál fényes készülétek tétettek. Ágnes pompás menyasszonyruhát készített nevendékjének. Reggel jókor felkölt Sarolta. Felöltözködése után a' szolgálatjára rendelt leányokat kiküldvén szobájából, térdén állva imádkozott, hogy adjon az ég neki erőt házassági szent kötelességeinek teljesítésekre. Csepeli is sok szív-küszködés után elég erősnek képzelte magát a' Saroltával mint menyasszonyal való találkozásra. Hozzá ment szobájába; 's a' leányt térdepelve, könnyeiben elázva, egészen elhalaványodva találta. Sarolta, gyám-atyjának jövetelét észre vévén, felállott, és reszkető hangon tette reggeli köszöntését. Ekkor Csepeli, elfelejtvén szent fogadását, karja közé szorította 's sűrű csókjai közt így szóllott: felejtsd-el Saroltám a' miattad szenvedő Csepelit, és igyekezz férjed' szívét megérdemelni. A' mire Sarolta így felelt: könyörögj atyám, adjon az ég erőt férjem eránt kötelességem' teljesítésére, és ne hagyjon te erántad egyéb hajlandóságot lelkemben a' barátságnál és gyermeki tiszteltetnél. Ekkor félholtan rogyott Csepeli' karjára. Sok

munkában került ennek, míg ismét életre hozhatta. Alig tért magához, midőn láb csoszogás serkentette fel mind a' kettőt ándalgásokból. Egy szoba-leány jött, 's jelentette hogy már Ágnes felöltözködött.

Sarolta, a' mennyire lehetett, rendbe szedvén magát, ment Ágnes' szobájába. Ábrázatján lévő változását állapotja' változásától való félelemnek tartván ez, így szóllott édesdeden hozzá: Ne aggódj édes gyermekem; az minden-napi szokás hogy a' leányok férjhez menjenek. Sokan vagynak, kik irigylük a' te szerencsédet; noha kevesen, kik megérdemlik. Nézd, édes gyermekem, ezen menyasszonyi koszorúdban lévő virágokat tulajdon kezemmel készítettem; ezek a' drága kövek közöttte első férjemmel való menyasszony koszorúmban voltak. A' koszorút magam teszem fejedre, 's azt a' drága fátyolt, mellyet tegnap Gömörý' édes anyja ajándékozott, a' koszorún feljül fogom teríteni. Kevés menyasszony öltözött mostanában illy drágán és csinosan mint te. Öszve-roncsolt szívvel esett most térdre Sarolta mondván: Köszönöm, anyám, szívességedet; érdemetlen vagyok reá. Ágnes már szinte fejére tette a' koszorút az előtte térdeplő leánynak, mikor hirtelen nyílik az ajtó. Egy nemes ifjú bejövén így szólt: meg-engedjenek Nagyságtok hogy bejelentés nélkül elég vakmerő vagyok bejönni; de Gömörý barátom az éjszaka megbetegedett, 's magát nagyon

rosszúl érezvén, egész bizodalommal kéri a' Kisasszony-
nak minélelébbi látogatását.

Sarolta ment minden késedelem nélkül jegyesé-
nek ágyához, kit igen betegen talált. Mindent véghez
vittek, a' mit emberi erő tehetett. Sarolta, és Gömör-
y édes anyja ápolgatták beteg ágyában; mikor Gömör-
y nyugodott, Sarolta földreborúlva kérte az eget jegyese
életének megtartásáért. Úgy is látszott, mintha a' szí-
ves ápolgatásnak és könyörgésnek haszna lenne; de
hijába: a' nyavalya győzedelmeskedett, és Gömör-
y negyvennyolcz óra' elforgása alatt Sarolta' karjai kö-
zött elhagyta az életet.

Rettenetes csapás volt ez Saroltára nézve. Ő Gömör-
ryben szabadítóját réménylette, 's most egyszerre meg-
fosztatott tőle. Szinte a' békételenségig kesergett.
Ágnes mindent elővett vigasztalására. Csepeli vele
együtt kesergett. Nehány nap múlva nyugottabbnak mu-
tatta magát, 's így szólt Ágneshez; Kedves anyám,
Gömör-
y sírjába temettetett nyugodalmam. Engedd-meg,
mehessek el házadtól és a' klastrom' szent foglala-
tosságai között próbáljak magamnak vigasztalást, és
nyugodalmat szerezni. Véletlen kinyilatkoztatás volt
ez Ágnes előtt; mindent elővett, hogy a' klastromba
menetelről lebeszélje; de a' leány csak feltétele mel-
lett állott. Egész lelkét általjárta Csepelinek Sarolta'
ezen feltétele; borzadva kérdi okát, mellyre a' leány

így felel: Atyám, tovább vétek nélkül házadnál nem lehetek, hozzám vonszó hajlandóságod' kijelentése után. Szent előttem a' házasság' kötele. Gyám-anyám eránt szentebbnek tartom kötelességemet a' magaménál. Házadat múlhatatlanúl el kell hagynom. Hova mehetnék bátorságosabb helyre, mint a' klastrom' szent falai közé? Csak ott reménylhetem, hogy kiirthatom szívemből azt a' tüzet, melyet a' környülállás vétekké tett. Mit tudott tenni Csepeli? nem ellenkezhetett a' leány' eltávozásában. Tíz esztendő korától fogva Sarolta maga volt gondviselője szüléiről maradt jövedelmének, és már abból meglehető summát gyűjtött, melyet, és szükségesebb asszonyi öltözeit öszveszedvén, fájdalmával alig bíró szívvel elhagyá a' házat. Hijába tudakozták: hova és melyik klastromba szándékozik? csak azt felelte: hogy ha legkissebb szüksége lesz is az életben valamire, akkor nékik fog könyörögni; a' meddig pedig hollétét tudokra nem adja, bizonyosok lehetnek benne, hogy sorsán meg vagyon nyugodva. Vagy két napig tartott útazása után a' vele küldött cselédek' híre nélkül eltávozott, maga után hagyván ezen kis czédulát: »Kedves Anyám! Semmi veszedelem sem történt rajtam; én nem vagyok szerencsétlen, hálá Istennek, nem vagyok; mert erős lélekkel áldott-meg a' teremő.«

Ezen szavakat Ágnes csak félig értette, de Csepeli

egészen. Maga is vígasztalás nélkül szűkölködött a' szenvedő férj, még is szívesen vígasztalta feleségét. Minden alkalmatosságot kikeresett a' mi által reménylette, hogy Ágnes' figyelmét más tárgyra fogja fordítani. Nem úgy tett Csepeli, mint rendszerént mások, hogy ha valamelly kedves dolgot elvesztenek, a' többit is, mellyek körülöttök vagynak, eltasztják magoktól. Ő tudta azt, hogy csak egyszer él e' világon, és ha ezt az egy életet nyögéssel tölti-el, akkor hiába született. Mindennap szentelt könnyeket Sarolta' emlékezetének; de Ágnes előtt magát mindég nyugottnak mutatta. Ágnes' tekintete előtte Sarolta' elvesztése miatt, semmit sem kissebbedett; sőt hogy annak nem létét, kinek eltávozását maga okozta, valamennyire kipótolja, még nyájasabb volt hitvese körül.

Sarolta egy ánglus Apáczák klastromába ment, és minthogy nem üres kézzel ment, örömet befogadtatott. Itt a' csendes magánosságban a' szent foglalatosságok között azon munkálódott, hogy Csepelit lelkéből kiirthassa; de minél távolabb volt az tőle, annál inkább nevededett szerelme eránta. Őn nyugodalma' megszerzése végett, azzal a' reménységgel, hogy majd a' szent esküvés, mellyel minden világi dolgokról le fog mondani, kiirtja lelkéből azt az indulatot, mellyet gyám-anya eránt való kötelessége vétekké tett, meghatározta magát, hogy a' rendbe fog állani.

Elérkezett a' béavatás' napja, melyet nyughatatlan éjszaka előzött-meg; szüntelen szívével küszködött, de csak Csepeli maradt az első helyen. A' szokás szerént reggel csinosan felöltözködött, és attól a' reménységtől élesztve lépegetett az óltár felé, hogy majd a' szent esküvés és a' rend' törvényének tisztelete minden világi dolgok eránt való részvételt ki fog-nak lelkéből törölni. A' templomban körülállottak a' rend' Asszonyai, a' Czeremonia - mesterné egyik kezével tartotta a' szentelt fátyolt, másikkal általadta neki a' rozmarinnal koszorúzott esküvés' formáját. Sarolta ezt általolvasván, reszkető lábakkal közelített a' nagy óltár felé, hogy az ott álló Püspöknek esküvését letegye. Ekkor elébe tűnt Csepeli' képe; az esküvés' formáját kezéből kiejtvén, lerogyott, 's ezt rebegte a' Püspökhöz: Atyám, bocsáss-meg, még nem vagyok erős az esküvést letenni. A' czeremonia félbe szakadt; a' megilletődött szent Atya a' leányra nézve kímélést és gondviselést parancsolt. Sarolta szobájába vitetvén, kezdette fontolgatni hogy mit akart cselekedni. Körül-nézhén a' rend' foglalatosságait, úgy tapasztalta hogy azok az ő lelkének elég munkát nem adhatnak. Azon apró és a' társaság' javára semmit nem használó kézi munkákkal foglalatoskodva tölteni-el életét, melyekben többnyire a' rend' csinosabb leányai szokták, véteknak tartotta, rendeltetése ellen; neki olyan foglalatosság

kellett, a' melly ne csak a' kezeket, hanem a' lelket is munkában tartsa. Illyen gondolatok között, vagyoniának egy részét a' rendnek ajándékozván, a' klastromtól búcsút vett.

Sarolta' klastromból való kijövele után három-esztendővel, mintegy két hétig tartott terhes betegségben Ágnes megholt. Hitvesének szomorúsága enyhülven, mind maga' mind Sarolta' boldogságát óhajtva, őtet minden klastromokban kerestette a' hazában; de senki legkisebbet sem tudott róla mondani. Ki is kívánhatná a' szent dolgokkal foglalatoskodóktól, hogy több esztendők múlva is emlékezzenek egy szenvedő felebarátjokra?

Ágnestől és Saroltától lett megfosztatása Csepelinek mind testi mind lelki erejét gyengíteni kezdette. Hogy magát aggodalmaitól leverettetni ne engedje, utazni indúlt, és Európának több tartományait bejárván, Rómába is elútazott. Ott egyéb nevezetességek között, a' régi, és új mesterek' szép műveit nézegette-meg; a' többek között elment oda is, hol az ifjabb művészek' remek műveit szokták nézésre kitenni. Csepeli' figyelmét leginkább magára vonta egy magyar historiabeli nagy kép, a' melly, az idegen fortély miatt Lengyel Országba bujdosott Árpád familiájabeli Béla Herczegnek historiájából, azon történetet ábrázolta, mikor a' bujdosó Pomerániát a' Lengyel Fejedelem Miciszláv'

számára elfoglalván, Miciszláv előtt győzedelmesen megjelent; ki az üldöztetettben az érdemet megesmervén, nagy tisztelettel és részvétellel fogadja. Egy az akkori szokás szerint pompásan készült sátor alatt áll Miciszláv, mellette a' leánya Richeza pompásan öltözve; ábrázatjáról a' fátyol fel vagyon hajtva, a' fátyolon által gyönyörűen látszik fején rózsakoszorúja. Egész tisztelettel, és nyájasan nyújtja ez Bélának a' vitézi koszorút; Miciszláv pedig leányát Bélával egy rózsakoszorú által öszveköti. Jobb felől állanak azon magyar, és lengyel Vitézek, kik Bélának győzedelmében társai voltak; bal felől pedig a' meggyőztetett Pomerániából hozott kezesek. A' kép olly szépen volt elkészítve, hogy az Olasz Országban készült remekek közé méltán oda illett: Bélának különben nyílt ábrázatján átszott az a' komolyság, melyet okozott annak megdölgölása, hogy ő a' magyar koronának törvényes örökösei közül lévén, kéntelen az idegenek' mesterkedése miatt másutt keresni menedéket; Richeza' ábrázatja azon nyájasságot, 's méltóságot mutatá, melyből kitetszett hogy ő érdemes egy olly nagy lelkű Fejedeleml' hitvesévé lenni, mint Bela, és ollyan gyermekeknek anyjává, mint Geiza és Sz. László. A' nézők közül sokan gyönyörködtek a' remek képekben; sokan bámulták, többen kritizálták, mint szokás, a' nélkül hogy tudnának hozzá. Csepeli leginkább csudálkozott

azon, hogy Béla' ábrázatjában egészen az ő képének vonásai látszottak. Szorgalmasan tudakozódott: ki munkája a' kép; de nem abból a' tekintetből mint sokan, kik a' mihez nem értenek, abból ítélik-meg az érdemét hogy ki' munkája. Egy az ott lévők közül annyit tudott, hogy egy Széplaky Károly nevezetű idegen művészé. Egész barátsággal kérte ezt Csepeli: vezetné-el azon ifjú művészhez. — Millyen öröm lepte-meg Csepelit, mikor az ifjú Széplakyban kedves Saroltáját találta-fel, képzelheti az érzékeny lélek. Az első örvendezések között Sarolta el is felejtette hogy Ágnes' férjével találkozott véletlen, csak Csepeli látásának örült. Édes andalodásából felserkenvén, reszketve kérdi gyám - anyjának hogy - létét, 's Csepeli könnyezve felelt, hogy már két esztendőtlől fogva a' sír fedi. Sarolta a' háládatosság' könnyeit szentelte gyám - anyja emlékezetének. Környülállásait, a' klastromból lett kijövetelétől fogva, így beszéllé-el: Emlékezhetsz reá, kedves atyám, hogy házadnál a' festés' tudományát annyira vittem, a' mennyire csak hazánkban lehetett. A' klastromi foglalatosságok kevesek lévén lelkemnek, azt tettem - fel, hogy magamat ebben tökéletesítsem. Ezen czélból, férjfi ruhába öltözködvén, Olasz Országba utaztam. Több remekék' szorgalmatos szemlélése, és szíves munkálódásom által, ennyire tökéletesítettem magamat, mint látod. Félelmemet, megvallom, a' mások

ítéletétől, nem kis munkában került meggyőzőnöm; de szívem' ártatlansága ezt is eloszlatta, 's amaz erős lélek, mellyel házadat elhagyhattam, feljűl-emelt minden előítéletek' félelmén. Keservesen esett hazámtól, 's házadtól távol lennem; de hozzám vonszó hajlandóságod miatt, gyám-anyámnak csak egy könnyét is el nem viselhettem volna. — Kevés napok' eltelése után, az oltár előtt hagyatott jóvá Csepelinek és Saroltának hajlandóságok egymás eránt.

TARÁCS ÉVA.

A' KÖLTŐ' VÁGYÁSA.

Lesujtott fővel, lantja a' kezébe',
 Komordan ül a' Költő, 's révedez,
 Bánat közt homloka hajul ölébe,
 És szellemesbb virányin éledez.
 Bájos berkekben andalg képzeménye,
 Mig szebb hangokra fejlik érzeménye.

Mereng magasdan léte túl határán,
 Szebb néztein esengve kéjeleg,
 Fenhonjában távol képzelte várán
 Valosúl keble a' szűz, a' meleg,
 Csak szép, igaz fejlik - ki szelleméből,
 'S eggy uj világ támad - fel képzetéből.

Leszál, 's hattyúként tükröző vizébe'
 Lassudan távolabb evedz, evedz,
 Kiömlí sérelmét az ég' ürébe,
 Mellyet titkos bánat szívére edz.
 Ábránd körökben létesül világa,
 Árbocczán függ a' lant, 's rajt myrtusz ága.

Merőn tekint-fel titkos érzeménye
 'S evezten szent ihletbe borzadoz,
 'S dagadt szivének bájolóbb reménye
 Szebb hajlatok' fényébe ringadoz,
 Érzésbe olvad tiszta indulatja;
 'S néztét öröm könnyek között hullatja.

Füredve aetherek' vidám tavában,
 Megújul hő keblének érzete,
 'S a' bájos természet édes zajában
 Megszűn a' némaság' bős ihlete,
 Nem ismert zordon érzetek keritnek,
 Ujjabb határt a' vágyódó kebelnek.

Feloszlik keble ékes hangozatban
 'S kiönti szive' lágy érzelmeit,
 És léte' czélját képező dalokban
 Siratja ohajtott szerelmeit,
 Még egyszer vissza-néz bús életére,
 Reá köszönt, 's uj tűz borul szivére.

Lerántja borzadás közt végre lantját
 'S feltűn hevült lelkébe éneke,
 Eltörli böszültén az éj' homályát,
 Fejlő keblének végső zengzete,
 És égi ihlettől körülölelve,
 Reáborúl az Istenség' szerelme.

Már csendes leblek közt mereng az ének,
Magasdan a' nap' túl határain,
'S arany menyegjében sérült szívének,
Emelkedik vágyása szárnyain,
'S felkenve szellemétől énekének,
Szeliden vég búcsút ad életének.

VÁSÁRHELYI JÁNOS.

P A N A S Z.

Jaj nekem 's jaj annak a' ki engem
 Verset írni bűmra megtanított,
 A' ki fáklyát gyujta képzetimnek
 'S lány szivembe fuvalt gerjedelmet
 A' kegyetlen!
 Im nekem nem kelle sem szerencse,
 Sem Nagyoknak biztató kegyelme,
 Csillogó fény 's népimádta rojtok.
 Gondolám: csak lant az énekesnek,
 Zöld borostyán barna l'ány kezéből,
 'S szép dicsőség hamva' sátoránál.
 Víg nyaram folyt 's hajnal hogyha támadt
 Dalba szállt az érzés hurjaimról
 Dalba szállt az estve' szent homályán.
 Nap ha forralt, bokraim fődeztek,
 Dörge néha, felderüle más nap',
 'S új virágzat ömle el a' mezőken.
 Ah de bús alakkal vad honából
 Jött el a' tél, 's a' bokor leszáradt,
 'S nem ragyog virágzat a' mezőken.

Ülök én im a' hideg falak közt,
 Ablakom' tábláján csattog a' szél,
 'S nincs fa, melly lobogna tűzhelyemről,
 Nincs piros bor hogy hevítse keblem',
 'S ajkaim közt elfagy a' kelő dal.
 Szép Apollon szöke fürteiddel,
 Szánd az énekesnek durva sorsát;
 És nem adtál fát ha tűzhelyére,
 Sem piros bort, hogy hevítse keblét:
 Karja közzé tégy szelíd leánykát,
 Csókjain hogy újra felhevüljön!

KÖLCSEY.

ANÁKREONI DALOK.

ANÁKREONHOZ.

Te nyájas égi kegyvel
 Danolgó szerelmes!
 Te a' borok javának
 Víg lantos Énekesse!
 Te szoktatál szeretni,
 Bort inni, vígan élni.
 Hálámat óh fogadd - el!
 Hogy lantodat viseltem,
 'S palaczkod' is fogyasztám.

Ímé! te megtanítád
 Danolni a' szerelmet,
 'S a' borba szókat öntél.
 Már megtanulta tőled
 A' Lányka is szeretni,
 És a' Legény borozni,
 Ölelgetőzni forrón.

Te, csak gyönyörködő Bölcs!
 Élted lefolyt vidámon.
 Halálod is csak egy mag,
 Csak tréfa volt előtted.
 Azt mondja a' setét Bölcs,
 Hogy a' világba' rontál;
 Az érzemények erre
 Már régen is feleltek:
 Romlott az, a' mi szépült?

Ott hadd kiáltsa mérgét
 Momus; de én azért is
 Köszöntlek és kikérem,
 Várj engem' enyh-helyedben
 Majd egy pohárka borral
 Készen, 's a' szebb Leányul.
 Addig pedig kegyedből
 Engedd-meg azt az egyet:
 Szép homlokod' kerítő
 Virágaidnak ékes
 Lánczába hogy tehessek
 Egy laurus-ágot én is.

A' KILENCZEDIK SZÉPSÉG.

Lárimnak ékes arczán
Eggy kis gödörke álla;
A' Grátziák mosolygva
Kegylepte mézzeket mind
Belé rakák; 's a' szárnyas
Kis Istenek nyüzsögve
Nyalánkkodának ottan.
De tűzbe jöttem én is,
Azt látva hogy miattok
Hozzá se férhetek már;
Eggy csókban őket is mind,
'S a' mézet is magamba
Bésvittem. Óh, 's be jó volt!

A' K U L A C S.

Anakreon' kulaccsát
Minap kezembe kaptam;
Bé volt a' szája fojtva
Erősen őszi rózsza
Bimbókkal; én törődve
Nagy bajjal azt feszítém;
Egyszerre hogy kidugtam,
Már jót ivám belőle.
Bor és szerelmetesség
Voltak beléje zárva.
Azolta verseim már
Csak bor', 's szerelmetesség'
Árjába' áznak — ímé!

A' R Ó Z S A.

Egykor hogy egy enyelgő
 Rózsába beszagoltam,
 Amor, ki abba benne
 Szenderge, nyájasan rá
 Kapaszkodék a' számra;
 Lárímra éppen akkor
 A' kertbe' rátalálván,
 Forrón nyomám a' számat
 A' lángoló ajakra;
 Végtére csókjainkban
 Megfúlt a' szárnyas Isten;
 Sírján de ím, csepeg méz
 Lárímnak édesen le
 Szájára, 's a' szelíd szűz
 Ajaknak ép körében
 A' rózsá lán piroslik.

A' MENNY A' FÖLDÖN.

Egy csendesen hanyatló
 Szép nyári nap' leestén,
 Kertemnek egy sötétes
 Lugossa közt, a' lengő
 Nyárfák' mohos tövén, a'
 Gyep-székre Lárim, és én
 Édesdeden leültünk.
 Kis gyermekink körülünk
 A' rózsá-bokrok' alján,
 Nevetve, mint meg annyi
 Ámor-fiak repestek.
 Kinyitva ott előttünk
 Kő asztalon valának
 Anakreon' danáji,
 Lillája is Vitéznek,
 'S Himfyneknek is szerelmi;
 Mellettük egy pohárka
 A' Szent-Jakab borával;
 És a' dohány' javából

Töltött pipám kezembe'.
 A' könyvbe most tekinték,
 Majd a' pohárt ürítém,
 'S rá füstöket bocsáték;
 Minden danára, minden
 Kis kortyra, 's annyi füstre,
 Méz csókokat cserélék
 Lárímnak édes ajkán,
 És játszi gyermekimnek
 Kedvtelte homlokokról.

E' bájoló varázsi
 Örömnök istenítő
 Árjába' fuldokolva,
 Szédült fejem' leejtém
 Lárim' szelíd ölébe.
 Álmomban idvezültem;
 A' földi mennybe' voltam.

Zeykfalvi idősb ZEYK JÁNOS.

ÉRZÉSEM JUTALMA.

Ha kláris ajkad felém mosolyog:
 A' kellemes tavasz' feslő rózsája.
 A' kikelet' harmatos violája
 Ég - szín szemed, ha benne könny ragyog.

Ha kebledben az öröm felderül:
 Szemem, Istenemet áldva, könnyezik, —
 Ha ártatlan kebledben bú rejtezik:
 Életem' mennye tölem elrepül. —

Te, kit elragadva imádtalak,
 Kék szemed' csillag - tüzétől hevülve;
 Szerelmem által megistenesülve,
 Boldogító, bájos, kedves alak!

Ha majd a' sors nekem véget vetett:
 Csak az legyen hív érzésem' jutalma,
 Hogy az időnek - is irigy hatalma,
 Engem veled el nem felejtett.

Ifjú Gróf RÁDAY GEDEON.

B R Ü L B E N.

Herczeg Liechtenstein mellett elesett Huszáraink'
sirjánál.

1 8 2 3.

Hűs leblek általlengik az illatot
E' tájon; a' szirt, völgy, gyönyörű mező,
'S kristályfolyók kigyózva, festik
A' kecses édeni körny' varázsait.

De melly kitetsző fényhely emelkedik
Előttem! áldott fennragyogó jele
Huszáraink' szép tetteiknek,
'S Hunnia' hősfaja' hirdetője.

Kivívja az érdem 's mennyei rény magát
A' vak feledség' pusztá homályiból,
'S győzelmesen kér koszorúkat
Hasznosan izzadozó fejére.

Megismerék o drága Vitézeink!
Hűségteket, jó sorsosaink, 's magos
Izlésű szobrot tornyozának,
Bajnoki húnytotokat jelentni.

A' Vándor újabb lángra hevül, midőn
Itt elhaladván, édesen andalog,
'S ezt érzi keblében: »dicsőség
Élni, kimulni az igaz Királyért.«

VITÉZ DÁNIEL.

A' MEGHÜLT KEBEL.

A' csalfa szerelem' bájos Istene
 Mig biztatá szívem' derült egével
 'S mennyébe bájolt tündér ingerével
 Kedveltji közzé a' midőn kene:

Addig szívem hév keblen pihene,
 Az ifju kor hatalmas fűszerével
 Gyámolta éltem', 's minden mord terével
 Haszontalan tört a' sors ellene.

Mesés arany század véd - angyala
 Varázs hatalmának kedvtelve hódolt,
 Kedv érzetek között mig úsz vala:

Addig korom boldog álmokat álmod't;
 De melly keblen korom enyhet lele,
 Hideg, 's oszol boldogságom vele.

Csitt-Sz. Iváni KORONKA ANTAL.

A' MÁTKA - VESZTETT HŐS.

Gyorsan pattan - fel ménjére
 Csáthi a' harc után,
 Lágý érzés száll hős szívére,
 'S andalg édes multán.
 Vágtat, vágtat, 's így sohajt - fel:
 »Tán a' Kedves nem pártolt - el.
 Látszik az est' homályában
 A' várnak orma már:
 »Ott él a' hiv magányában,
 »S engem ölelni vár.
 »Róza, Róza!« Így sohajt - fel:
 »Igaz hived tüstént ölel.«
 Örül, 's nyargal a' vár felé,
 De ah! pusztá a' vár.
 'S egy ősz ballag halkal elé,
 Szíve mély titkot zár.
 Csáthi elhül bámultában,
 'S remegni kezd fájdalmában.

»Megállj öreg« ezt menydörgi
 »Hol a' vár' Angyala?
 'S az ekho is vissza-dörgi:
 Hol a' vár' Angyala?
 Az ősz némán hátra tekint,
 Arcza csendes békére int.

Oda toppan Csáthi, 's remeg
 Szívét bánat örli,
 »Hol Róza?« ismét szóll; — 's e' meg
 Meleg könnyét törli,
 'S lassú hangon ezt zokogta:
 »A' vad török elrablotta.«

Bosszúra gyúl most a' vitéz
 Hallván a' hölgy' estét;
 Megrendülve a' várra néz,
 'S előrántja törét.
 »Hazám, 's Rózám a' Pogányé,
 »Legyek hát én a' halálé.

'S kétség dulta mord kebel
 Mint fáradt lován ül,
 Szívéhez döf, 's vérző mejjel
 A' pusztá földre dül,
 A' jámbor ősz elszörnyed, — 's ott
 Ijdedtében össze - omlott.

Egy bus vándor nem sokára
 E' gyászos helyhez ér,
 'S legkinosabb fájdalmára
 Volt urára ismér.
 A' két holtat felölelte,
 'S ázott szemmel eltemette.

H. K.

K É T J Ó T A N Á C S.

Bohózat.

Ki az, ki az életet mérsékleni tudja? bölcs legyen a' bohóságok' miriádjai, a' kísértetek' szédítése között? indulati' zajjain bátran evezzen a' part felé, mint biztos szigonyú Neptún, tengere' hánykódó hullámain? ereiben a' forradozó vér a' hideg ész' kórmánya után hűledezzen, 's mint Jupiter' agyából kipattant Minerva, merő értelem legyen testiség nélkül?

Ah! az értelem a' gyarló emberben egy pislogó mécs, mellynek gyenge lobbanásai csak pillantatokig vetnek fényt azon tárgyakra, mellyeket indulatink árnyékba borítanak; e' mécs' világa csak arra elég, hogy ön gyengeségét láthassuk nála, homályt űzni kevés, kalaúznak bízatalan!

Ki az, ki az életet, a' jelen' édes sajátját, az el — de soha vissza nem reppenőt mérsékleni akarja?

Az élet maga mestere magának, fogyva tanít, 's ősz tanítványi is csak úgy tanulják rendjét, hogy bukdácsolnak benne, kik ha az idő' malmán leőrölték éltöket, legfeljebb is ezen egy bizonyos élet-regulát adhatják unokáiknak által: ha botlottál, tartsd magad' hogy el ne ess, ha elestél igrkezz felkelni. Éltünköl, ha lefogyott, mint a' leégett gyertyából semmit sem mutathatunk, 's titkaiból a' vén tapasztalás kevésel les-el többet ennél, hogy: az ember születik, testét lálalgtatja, szívét ámitgatja, tévelyeg, 's egykor bizonyosan elhal! Éltünk' elsőbb felében erős a' test, 's makacsúl parancsolja az örömet, a' lélek gyenge azt megtagadni tőle, 's mikorra ez felibe erősödik amannak, eltűnnek az öröm ingerei, el az öröm velek!

Ki hát az, ki az életet az örvényest mérséklenni tudja? Senki! mert ha volna, régen ércz, kő, ének örökítené a' fél-Istent. Az a' nyertes, ki legkevesebbet bukik, vagy hullásiból legkorábban ugrik bokára.

Úgy van! nincs! nincs nehezebb fejtésű 's bizonytalanabb kivitelű Problemája az embernek, mint az életé, Problemáink közt a' legfontosabb! Ezen kérdésre: mint kellessen leélni éltünket? kötet számra feleltek a' Theologusok, Ethicusok, Phi-

losophusok; 's míg ezen jó Urak irkáltak, példadadásul magok bukdácsoltak az életben előre 's hátra, szemet szűrtak, fejet törtek, nyakat szegtek, 's mi Laicusok híven utánok, szint a' szerint! A' Theologus léleknek vette a' testes embert; az Ethicus kiszégezgette kötelességekkel, mint a' szőlő-lugos' tökéit szoktuk a' léczhez; a' Philosophus kételkedni tanította arról, a' mit már tudott, 's bízgatgatta, hogy századok múlva tán oda is eljutánd, a' mit még nem tud; 's így ámbár néhány ezer évek alatt, mióta a' világ áll, sok szép titkait ellestük a' némáskodó természetnek, felszaguldánk lelkünk vágya' határának az ég boltjának, 's lehatánk testünk jó annyának a' földnek homályaihoz; az élet tudományára az élet' leélése módjára nézve most is csak ott vagyunk a' hol Ádám az első ember volt, 's mi bölcs unokái, most is szintúgy bele-harapnánk a' tiltott almába, ha orrunk eleibe tennék, mint ezen szegény bűnös Ős-apánk tette!

Némelly ember úgy tekinti az életet, mint szakmányt, mint egy nyakán ülő terhet, 's görnyedez alatta, mint törpe a' szárnyas ajtó' ívje alatt ott is, a' hol semmi emelni való nincs. Másik azt vélvén, hogy ötet Árcádia szülte, csak virág, rózsza után kapkod, azt vágy szakítani a' kökény-fáról is, 's méltatlanságúl panaszolja, ha itt ott egy töviske megszúrja ke-

zét. Némellyik plánt, hosszú marsch-routot készít az életnek, de posvány, hegy, tátogány, szirt, rablók, mint vélhetni, nincsenek feljegyezve benne, 's az első státióon halomba dül a' plán, 's új marsch-route kell. — Másik egy kamara' építésére több gondot, fejtörést szán, mint élte' elrendelésére. Az életben élünk; úgymond, 's az élés közben szint-úgy megjön az élet' tudománya, mint az evés közben az étvágy, a' hivatal' viselése közben annak ügyessége. — Nem ritka az olyan is, a' ki egy két favorit regulácskát ápolgat kebelében, azt vélvén, hogy azokat ön kárán, 's éltének tapasztalásán vívta-ki magának, 's universal orvosság gyanánt árul-gatja a' jámbor. Nem sejti, hogy sok regula olyan, mint a' Kelendáriom' idő-járásai; csak azon környékre szólnak, 's arra is hibásan, a' mellyben készítették. Sokan, 's tán legtöbben tologatják a' napokat egymásután, mint az Olvasó' szemeit, 's a' le-nyugvó napra tekintvén, czélatlan ezt mondják: a' mint mátt leéltük, leéljük a' hólnapot és hólnaputánt, míg kikopunk a' leélni valókból. — Vagynak kiknek az élet örök álmodozás, reménylés és csalatkozás, 's kik sasként a' fellegekig nyúló cser' tetejéről csak eledeléért reppennek-le földünkre, míg nem az ámult, a' csalódott szívre az örök álom nyugtot zsibbaszt!

Azt tudjuk, hogy boldogság éltünk' czélja,

mert midneggyikünk mindúntalan keresi, kergeti; de ah, ki az, ki az élet' bódogságát, a' kétes ösvényűt a' bölcső és sír, e' két határ-pont között, a' legbizonyosb rövidsége kiszabni merje? A' bódogságnak több surrogatuma van, mint a' kávénak, 's ki tudja azt minden valódi jegyeivel caractereivel úgy determinálni, mint egy új plántát szoktunk Linne, Vildenov, Kitaibel szerint? Így hányszor nem járjuk fa pénzel a' vásárt? hányszor nem fogunk tapogatas közben ángolna helyett kígyót, nem szagatunk keresés közben petreselyem helyett бүркöt?

Ah a' bódogságot keresni nem kell, fut ő mint remegő őzecske a' kergető előtt; csak arra ügyelj jámbor halandó, hogy a' kínálkozót, a' feléd símúlt el ne vadítsd. Valamint a' víz legjobbnak tartatik, ha se színe, se íze, egy lyánka' szácskája legkellemetesebb szagúnak, ha semmi szag nem érzik rajta; úgy a' bódogság csak addig bódogság, míg zaj, csillogás nem árúlgatják a' nyugott kebelben lappangót, hol a' meglegedés' puha párnáján nyájasan fészkel.

Könnyű botlani az élet' pályáján, de a' botló e' mindég az oka? nem mások adják e' kények szerint 's eszmélésünk nélkül az élet' fonalát kezünkbe? mellynek gyenge szálait a' kedv - váltó szerencse, a'

sors' akaratos környülményei ezerképen tépik, boglyolítják?

Ne vessünk hát követ a' botlóra, ne legyünk kíméletlen bírái a' jámbornak; hanem inkább nyújtunk jobbot felemelésére; vagy ha ebben magunk számára támasz - botot tartván, nem nyújthatjuk, él - tessük tanáccsal, a' mint szegény házunktól telik.

Innen meg nem állhatom, hogy előtársaimra, egy pár élet regulát mint jó tanácsokat, ne kössek, nem azért, mintha én nagy bölcseségemben jobban elkerültem volna a' Scyllákat Charybdiseket; mert magam is sajnosan érzem itt ott bukdosásomban, mint ütékelést homlokomon, orromon 'sa't; — hanem csak azért, hogy több legyen velek a' szó, tudván hogy ezen nemes célzásban is annyi Író-Collegám van itt ott Európában, hogy akár czéheket formálhassunk; aztán egynehány ezer év múlva, ha ne talán valaki a' fent írt Problema' csomójára találna akadni, még ezen két jó tanácsoknak hasznokat is veheti. Ezeknek közlésére nekem, a' ki csak ugyan egynehány évet már leéltem a' világban, reményilem csak van annyi jussom, mint egy rongyos kabátú 's éhség - fonnyasztotta képű Alchimistának annak felfedezésére: mint kelljen aranyat csinálni? és egy kenyér kéregető Adeptusnak, hogy: hol fekszik a' kincs?

Erre kivált magyar hazámfiainál egy jámbor példa-szó bátorított, mellyet a' Magyar — kivévén azon fiatal menyecskeket, kiket az ércz sors öreg morgó férjekhez nyűgözött — igen szeret mondogatni, tudnillik: jó az öreg a' háznál! Ez üstökök apáinknál annyit tett, hogy: jó a' tanács a' háznál, quia in senibus fuit consilium! Tartja e még ezen jó példa-szó a' maga régi erejét, vagy sem? nem tudom 's nem vítatom; annyi bizonyos, hogy már ma számos a' prémetlen ajakú és állú tanácsadó!

Úgy vélem szépen lefejlene Systemám' gombolyagja, ha az élet' fő Theoremájának az okos gondolkodást venném. Ez úttal a' Demonstratioját elhagyom, csak azt jegyzem-meg, hogy a' kik vagyongaikkal, egészségekkel, indulatjaikkal, kívánságaikkal, kedvteléseikkel, 's lelki tehetségeikkel rosszúl gazdálkodnak, fonákul vették az életet, 's a' bódogtalanság' mázsás szirtjeit magokra görgették; fényes vendégséget ültek azért, hogy hetekig koplajanak utána.

Ezen életbeli rossz gazdálkodásra leghízelgöbben kísért bennünket az önszeretet, e' száz alakú Syren, e' száz karú Briareus — Nemo sibi imperat vel orat; de a' ki sem parancsol sem kér, be keveset ügyelünk arra, be hamar elvétjük a' szertartást, a' mó-

dot, mellyel néki szolgálunk! A' Görög 's után a' Római vaknak festé a' szerelmet, vagy éretlen gyermeknek. Hát az önszeretetet nem festhetnénk éppen szem nélkül? Hiszen ő az, a' ki midőn fínom Tokajit kíván nyújtani, tévesztve mérget ád, az orvosságul rendelt fűszert étel gyanánt tömi a' csömörlésig belénk, a' mézes falatot szánkba nyomja, 's nem látja, hogy egy mérges fülánkú méh őrzi a' falatot. Lenyeljük adományait, mellyeket reánk hízelg, 's jótétivel öl-el a' gonosz csapodár!

Az önszeretnek 's ő szülte rossz gazdálkodásnak két fő áldozatja nyomorg leginkább közöttünk 's forog naponként szemeink előtt; tudnillik a' pénz- és egészség - fecsérlő; bódogtalan egy pár áldozat! Azt hiteti-el ezekkel az önszeretet, hogy a' legjobb alkut téteti velek a' világon, mert örömet bódogságot — mellyek úgy is vég célunk — vásároltat a' hitvány érczen, 's az egészségen, melly úgy is elnövődik mint fáklya lefogy akár lakodalom akár tor felett lobogjon. Egy kis mentsége lehetne itt is az önszeretnek, ha ezen vak Euclides mathematice ki tudná calculálni, hogy a' pénz 's egészség éppen fogytig, éppen az élet' végső perczéig tartson, 's így jusson maradjon is; de nem úgy történik e nagyobbára, hogy a' két

pazérló rendszerént kicalculálja magát az időből, 's kikopik pénzből egésségből, míg a' kopáron hagyott élet tovább is nyúlik. Ekkor aztán az egész élet olyan, mint a' levelek' elhúttával kórónak hagyott virágszár, mint a' spárga' szára, mellynek már bojtos tetejét leszoptad. Bánás rágja ekkor a' csalódott szívet, érdemlett 's ön munkálta bú csügeszti a' lelket, beköszönő betegségek sínlesztik a' testet. Az illy áldozat' élte valóba folytatott hal-doklás!

Báró Vesselényit minden szemlélő csudálta, midőn szilajított 's ragadó ménjeit a' mélység' szélén egy »halt«-jára mint tőkéket, megállította; 's méltán is. De mit nem érdemel az, a' ki a' pénz- 's egésség-fecsérlőket, kikhez képest a' szilajítottlovak még csak ügető bárányok, egy pár bölcs tanácsadással a' vég süllyedéstől megóvjá, 's józanodásra rántja? Nem lenne e ez véd angyala az emberiségnek? 's ha a' fagy- és menykő-hárítók' faltalálójik örök hálát érdemlenek azért, hogy a' Physicai világbeli egy pár rossznak elejét venni taníták, nem érdemel e az erkölcsi veszély-hárítóknak feltalálójok koszorút és babért, vagy mivel ezeket már ma gyakran főköttő bábokra is illegetjük — függő és nem függő jutalmakat érdemjeleket, mellyekkel csak az érdemnek kellene megjutalmaztatni.

Ezen nagy munkába akarok én most Deo juvante fogni

— Audacibus annue caeptis!

Ha nem jól ütend - ki javallatom, előre elkészítettem Apológiámat, mellyben a' szokás szerint hitelesen bebizonyítom azt, hogy: nem a' plán' sületlensége, hanem a' kivivőé akadályozá - meg a' sikert.

Az kétséget se szenved hogy a' pénz - 's é g e s s é g - f e c s é r l ő valóságos lelki betegek, 's ha korán nem éri a' Cúra őket, elébb - utóbb erszény' 's test' atóniája 's végre exinanitiója követi veszélyes nyavalyákat. Sietek hát a' Cúrával, melly minthogy merő Psychologica, tán nem fog kelleni Diploma hozzá. Lássuk:

Először is a' pénz-fecsérlő nyavalyájának:

Okait. — A' pénz fecsérlő dologtalan, sőt dologkerülő; mert ha dolog tévő lenne tudná melly nehezen gyűl a' vagyon, 's azt nem pazérlná. Aztán nem könnyű henye élet e, mellyet a' pénz kiszórással arányoz? De legfőbb ok itten az, hogy telhetetlen lévén a' költés' szomja nála, azt a' csiga lábú dologkeresetével akarni kielégíteni éppen olyan lenne, mint ha a' gödény torkú részegesnek cseppenként nyújtott borral kívánnád mególtani iszonyú szomjait. — Továbbá a' pénz-fecsérlő, indulatjain erőt venni gyáva, semmi képzelt örömet nem bír megtagadni magától,

's az ő, a' kit köz - névvel gyenge characterűnek nevezünk; mellynél fogva pillantatos tökéletre ugyan képes, de semmi nemes czél, szándék, feltétel, kopár lelkében nem gyökerezhet.

Jegyei a' nyava nyak: A' beteg hetenként hat nap' pénzt hajhász, hogy a' hetediken kényyén költhesse. Hat napokon kétséges esengő képet hordoz, hogy a' hetediken innepi mámor derüljön reá. Örök pénz-transenna ő! Naponként szeret egy órát úrnak bámúltatni, hogy a' többiben gyávának kurholtassék. Balra feszes méltósággal köszön azoknak, kik kihányt pénzéért 's magok hasznokért becsülik; jobbra a' hitelezőinek mélységes alázatossággal hajlong. Az útzán majd hetykén járdal, hogy mintegy szerencsájének tartsa a' föld lépteit; majd mintha ostorral vágnák csap - be az oldal - útzába, mert szembe jövő mérges hitelezőjét pillantá - meg. Esküszik, fogad, átkozódik, de ezek pipája' füstiveg egy - életűek. Sáppadtan, reszkető lábakkal áll a' kártya-figúra felett, melyre utolsó summáját meré, 's elvesztése után kétség közt tér ártatlan 's koldússá zúzott háznépéhez. Czégéres személyekre költi a' hív nő' megkíméllett 's tán magától elvont garassait, elpompázza a' szép számos gyermekek' örökségét, úgy hogy illendő nevelésekre se jusson. Valóban súllyos egy bereg ez Uraim 's Asszonyaim!

Curája e' nyavalyának: Csináltasson a' patients egy negyven, ötven 's tetszése szerint több köbölnyi Hambárt, melyet pelyvával vagy fűrészporral töltsön-meg. Ha réz, ezüst, arany pénzt, vagy drágaságot kap, azon hevenyében, a' pénz' mennyiségéhez képest — mert a' fecsérőnek mindég annyi a' szüksége a' mennyi pénze — markoljon bele 's tegye költségére félre, a' többbit pedig minden tétozás nélkül vesse vagy vetesse jó akarójával a' Hambárba, 's arra rendelt lapáttal keverje a' pelyvával 's fűrészporral öszve. Ez félre tett Capitálisa leendő, mert sajátja a' henyeség nem engedi, hogy a' Hambár' pénzét darabonként keresgesse a' pelyva' temérdekségben; 's erre csak egy pillantatnyi elszánás vagy baráti segély kívántatván-meg, tudni való hogy eszközölhetőbb, 's foganatosabb mint minden tanács, szükség' új-kopogtatása, ön-kárán késői tanulás 's a' t. Ha bankót, activa obligatiót kapánd, inkább tanácslanám a' pelyva helyett holmi haszontalan papíros darabkákkal, fidibussal, tíz esztendőt meghaladott Románkákkal, promotiókra írott csapodár aggratulationsokkal — melyekben a' kis halandóknak nagy halhatatlanság ígértetik, — typographiai maculatákkal 's a' t. tölteni-meg a' Hambárt; csak hogy az egyveleg quantum satis öszvekevertessék.

Scholion. Ne féltsd betegemet hogy ki fogja

keresni kotorászni a' pénzt, minthogy feljebb említém mint nyomozza hetenként hat napokon azt; a' költsön-szedés nem munka, mert abban csak másokat csalunk-meg, e' pedig többnyire csak szóba kerül. De a' pénzt a' pelyva, fűrész-por, fidibus, 's a' t. közül kikutatni egy henye fecsérőnek szint olly munka lenne, mint a' szertartó józan embernek rendesen dolgozni munkálódni hogy háznépét eltarthassa.

Másodszor lássuk az egészség-fecsérőt.

Okai az ö nyavalyájának: Ezen áldozatok az egészséget fogyhatatlan töke-pénznek nézik, mint-hogy a' banqueroute mászva-csúszva simul-elő 's a' költögetés' hevében, a' vásárlott öröm' kábitó mámorában, nem látják a' véget; sőt ha ez későbbben beköszön is, rendszerént az emberekkel köz gyarlóságra és halandóságra vetnek. Így hosszas dolognak tartván, hogy a' lassan kammogó idő morzsolja-le az életet, a' bóldogtalanok szárnyakat fűznek néki. Sokan attól félnek hogy a' halál korán rájok izeni a' Crídát 's Capitáliskáikat el se költethetik; így se pénz se posztó, sem egészség, sem élet, sem öröm! Egy szóval legfőbb oka e' nyavalyának a' hamis örömmek igaz pénzen vásárlása. Bent az ellenség a' Lagúnák között!

Jegyei ezek: Korán havazó hajak, kiapadt gondolatú agy, süllyedt szemek, sáppadt orcák, köhécselő mej; egész, fél vagy legalább egy fertály

tuczet nagyobb apróbb számtalan peccans qualitásokból öszvefűzött nosus, idió- és sympathicus, chronicus 's nem ritkán acutus nyavalyák a' tagokban; kétestekintet, biztalan járás, esengés, unalom—indulat zajlásokkal 's mámorokkal tarkítva,—nyugtalan elme, mellyet ha háznépes a' patiens élő szemrehányások nevelnek. Ön becsülését valamint az életét is a' patiens elvesztette. Ah sietek a' Cúrával!

Cúrája e' nyavalyának: Tartson e' szerencsétlen rohanó, házi Orvos helyett házi Festőt, a' ki minden héten egyszer a' Tekintetes, Nagyságos, Méltóságos, Excellentiás Urat, Asszonyt híven levegye úgy a' mint él és van, egész testben; 's a' képet Vasárnap reggel Toilette előtt mutassa-be, melléje tévén öszve hasonlítás végett az elébbenieket. Így minden képből, annak és a' testnek fogyásából, mintegy személyesedett szemrehányásokból látni fogja a' Tekintetes, Nagyságos, Méltóságos, Excellentiás, 's a' t. Úr, Asszony, minden héten 's mintegy naponként mennyit hágott lefelé az élet' 's egészség' grádicsán; 's egyszer'smind némelly hét' rajzolásiból, a' dültebb vonásokból, az üvegleni kezdő szemekből, a' tagoknak, mellyekről a' superfluitas hámlani kezd, rogyottságából bölcsen kiveheti, mint markola bővebecskén fent említett Capitáliskájába; 's a' nélkül hogy éppen Báró Véga legyen, könnyen kiszámolhatja: mintegy

meddig tarthat még illy pogány gazdálkodás mellett a' maradék? Ha e' sem döbbsenti-meg a' fecsér-lőt, ha még e' sem ad gazdai eszet, jele hogy a' szív is el fecsér-lődött a' többivel, az agyvelő pedig, mint a' nagy pipásoknál tapasztaltatott, kiszáradt csészéjéből; 's ekkor a' patiensünkkel Conclamatum est!

I^{so} Scholion. Az magában értetődik, hogy a' házi Festőnek egyszer'smind házi barátoknak is kell lenni, még pedig nem azon házi barátok közzül valónak, a' kik az egész ház' ingó javai között, magát a' házi-urat is belé számítván, az asztalt szeretik legjobban, 's a' nap' órái közt az angyali delet: hanem olly Festőt óhajtnék a' ki ecsetjén hordja szívét, a' ki új arcz-festőink' szokások szerint ne színezzon szépen csak azért, hogy a' hasonlatosság' veszélyére ecsetje bámúltassék, 's a' kép tíz húsz esztendővel fiatalabb legyen éredetijénél, hanem ecsetjét mártogassa az igazság' csiga-teknőjébe 's jó célból büntessen inkább mint gyáván hizelegjen.

II^{dik} Scholion. Ne mondja nekem senki: minek az Úr' szegény tanácsa? hiszen vagynak Mó'sesek és Próféták, a' Galén' és Hypocrat' élet-osztó serege! Mert ah ők csak a' természet' kezellői, 's ennek határ-kövénél, ha addig a' setétben elbotorkázhatának, lerakják ők is szereiket; 's aztán egy száraz gallyacskáért hányszor le nem vágják az egész fát?

's minden esetre nem tanácsosb e be nem esni a' verembe, mint onnan kivonattatni?

III^{dik} Scholion. Azt se vesse előmbé senki, hogy: ezen Antidotum csak nagy Uraknak való, mert más ki tarthasson házi Festőt? Ugyan is tudjuk, hogy ezen nyavalyával rendszerént szegény legény nem vesződik; ötöt a' munka, napi gond, 's néha a' koplálás — ezen első patika a' világon — edzik inkább mint fecsérlésre aljasodni engedik. A' plánták' országában alkalmasint több fű, fa, virág, plánta, kiszárad a' nedv' hiányában, mint bőségében kiszárad; de az állatokéban, nevezetesen a' tollatlan két lábúakéban, jót állok, hogy több elfúl a' bőség' szarva hegyén, mint az inség' sovány padján elsorvad.

IV^{dik} Scholion. Némellyek elegendőnek vélik, az efféle patiensnek a' kórházakat látogatni, 's más betegek' példáin okni, tanulni; de ez szegény Hazafiaira nem alkalmaztatható, mert a'. Magyar, a' mint tudjuk, tapasztaljuk, kárán tanul. 'S aztán éppen azért oktatnak kevésbé a' szomorú példák, hogy másokban a' kárt nem az igaz okoknak, hanem a' kárvallott' gyávaságának 's vigyázatlanságának szoktuk tulajdonítani, 's magunkról mint illik, azt reményljük, hogy bölcsebbek leendünk.

Ha netalán ezen új találmányaim' próbái itt ott szerencsésen ütnének - ki, mellyet ugyan reményleni

illy rögzött nyavalyák ellen, megvallom elegendő vakmerőségem nincsen, a' tudósítást alássan kikérem. Óhajtottam volna titkomat a' l' ordinaire övegecskében vagy skatulyában bepecsételve, mások' kirekesztésével árulgatni, 's mintegy semmiből egy kis Capitaliskát össze toldogatni; de meggondolván azt, hogy titkom nem szorítható illy kis hézagokba, hogy a' megmentetett pénz-fecsérlők, pelyvás hambárjaikból, megszorulásom' esetére hálából egy két ezerrel bizonyosan felsegítenek, az egészség-fecsérlők pedig jó ebédjeikre — mellyek egyik mételyek nékik 's századunknak — fognak méltóztatni: azonban eszembe jutván az is, hogy a' tanács, jó kívánás, és a' lefosztott talú' szára még áldott Hazámban ilyen adatnak, biz én e' Charlatánsággal, mellynek hálá Istennek! még nyelvünkben szava sincs, felhagytam.

Adja Isten, szegje két jó tanácsom nyakát e' két rossznak mint a' tehén-himlő szegi a' hójagosnak!

FÁY ANDRÁS.

H O Z Z Á.

Közép éjjel
 Ha ébredék - fel,
 Angyal csupán Te
 Tünsz emlékembe.

Ha vígan jő
 Nap' fénye elő,
 Ismét csupán Te
 Ragyogsz előmbé.

Midőn dél önt
 Lángfényü özönt,
 Szelíd képével
 Bájképed tűn - fel.

Csak Téged lát
 Est' fátyolán át
 Szemem csillagként
 Mosolygni rám ként.

Remegve vér
 Szivem, 's vald - meg kér:
 »Vallyon rólam Te
 Emlékezel e?«

GRÓF MAJLÁTH JÁNOS.

Á G A T O N'

HIRDETŐLEVELE A' MAGYAR LEÁNYOKHOZ.

Heu! mihi, quod nostro parvus in ore sonus.

Prop.

Ennél tovább nem rejthetem:
 Közhírré teszem ügyemet! —
 Nehéz, higgyétek - meg nekem, —
 Én már haóta szeretem,
 'S nem esmerem még Hölgyemet.
 Sokszor kinyujtom kezemet,
 'S hasonképét megölelem,
 Panaszt nyög minden éjjelem,
 Sirva oltom - el mécsemet,
 Hogy tőle csak nem jó jelem.
 Jertek velem! jertek velem!
 Míg Jegyesem' fel nem lelem:
 Mert nincs nyugtom, nincsen helyem.

Jöjj - elő, ki erős lángban
 Szenvedsz, és én utánam vágysz
 A' nélkül hogy esmersz vagy látsz!
 Hol járdal lábod hazánkban?
 Mit titkolódsz, mit tétovázsz?
 Honnét jö szád' szép válasza
 'S általható sóhajtásod?
 Széles hazánk; 's csak ő az a'
 Legszebbekkel rakott haza:
 'S csak itt van a' te szállásod.

Jertek velem, jertek velem!

Míg Jegyesem' fel nem lelem:

Mert nincs nyugtom, nincsen helyem.

Merre akadok őrája,
 Ki szívemet választotta?
 Hol néz az Istenáldotta
 Kies ég' nyájas orczája
 Rá le gyermeksege óta?
 Hadd áldjam - meg édes anyját,
 Ki szerelmemnek szülte őt;
 Ki ölelve tartja lyányát
 'S néki is asszonyszívet ad
 Lágyat, forrót és érezőt!

Jertek velem, hamar jertek!

És keresni segéljete:

Majd játszani hagyom veletek.

Vagy tán soha sem nézhetem?
 'S ez ötlet kérő karomon,
 Virágos völgyön halomon
 Keresztül nem vezethetem
 Soha én e' világomon?
 Midőn az est' csillaga jő,
 Természet erős szavának
 Nem hajtja e soha le ő
 Szerelmében fejét, rengő
 Keblére édes társának?

Mint a' pöröly, ver a' szívem!
 Csontaimban két érzelem
 Dúl, — a' remény és félelem.

Csak szebb volnék — kicsint bárcsak!
 Vagy kincs járna szerelmemmel,
 Rang és birtok czímeremmel:
 Akkor, tudom, gondolnának
 Szívek kezek személyemmel.
 De én szép Ádonisz' mássa,
 Apoll a' Vatikán' hegyén,
 A' férjfiaknak formássa,
 Nagy lelkeknek hires társa —
 Oh jaj! mind ez nem vagyok én.
 'S hol vagy te, ki még is szeretsz?
 Miért egy pillantást rám nem vetsz?
 Illy keményszivü hogy' lehetsz?

Herczeggé sors engem nem szült,
 Sem Gróffá! Nincs Uraságom,
 Magas pólczom, méltóságom;
 Ellenem minden felbőszült
 'S visszaveri kívánságom.
 Parancsolni millióknak
 Nekem földön nem adatott;
 Nem is — kevés jobbágyoknak,
 Sőt nem csak egy kis fijoknak, —
 Éntölem ez elmaradott.

'S hol vagy te, ki még is szeretsz?
 Miért rám egy pillantást nem vetsz?
 Illy elköttö hogyhogy lehetsz?

Tán ha sorsom eleitől
 Fogva kedvezőbb lett volna,
 Elmémnek ezer hódolna;
 Nem győzetném - meg senkitől
 'S énekem most másként folyna.
 De szívemnek az sorsa itt,
 Hogy száz nemes vágyásokat
 Elölnek benn'; hajtásait
 Bú marja, pálmám' czirjait —
 A' szebb tavaszra méltókat!

'S hol vagy te, ki még is szeretsz?
 'S engemet, nem szerencsését
 És nem gazdagot meg nem vetsz?

De bezeg! nálam más kincs van:
 Nekem a' természet adott
 Igaz szívet 's indulatot,
 'S veszttemre szerelmet abban
 Semmikép' nem oltathatót.
 Hah! ez majd miként szereti
 Ötet, én szép Jegyesemet!
 E' lant azt ki nem pengeti,
 Akármiként illegeti, —
 'S ki birja 'hát e' kincsemet?
 Hadd kiáltsam, eressz engemet!
 Hogy rég' neki tartogatom
 Halhatatlan szerelmemet!

Nem lenne hívebb szolgája
 Mint majd jámbor Ágatonja.
 Itt volna még igaz honja.
 Mi a' vad férjfi' nótája,
 Nem tudná e' ház' asszonya.
 Fáradhatlanul szolgálnám
 Én Angyalát életének;
 Nézéséből kivizsgálnám
 Tetszését, és eltalálnám
 Okát neheztelésének.
 Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S tetszik neki ez a' nóta,
 Szívét kezét adja oda.

Tőle mindent elértenék :
 Félbe szakadt mosolygását,
 Sóhajtásba ment mondását,
 Titkos könyjét — előlem még
 Ha rejtne is —, 's kívánását;
 Gondolatját, melly meszszeről
 Látszik homályos jelekkel;
 'S majd - megszóllamló szeméről
 Esküjét örök frigyéről
 Édes ölelkezésekkel.

Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S kedves neki ez a' nóta,
 Szívét kezét nyujtsa oda.

Mindenem az övé lenne!
 Az ég alatt drágaságom
 Egy kis zöld borostyánágom,
 'S neki adnám, csak kellene,
 Csak kérné bármelly jószágom!
 Járatnám én szép ruhában;
 Tennék mindent kéjkedvére;
 A' tréfában, mulatságban
 Nem szükülne, sem virágban
 A' hajába 's kebelére.

Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S tetszik neki ez a' nóta,
 Szívét kezét nyujtsa oda.

Dajkálgatnám én a' fákat,
 Kényes szácskája izének
 Hogy gyümölcsöt teremnének;
 Raknék zöld pázsit - zófákat
 'S tökéket leveles - színnek.
 Fris gyümölccsel kedveskedném
 'S a' nyár' rekkenő hevében
 Virágövvvel hüssígetném;
 Ha fáradna, ágát vetném
 Puhára a' gyöp' selymében.

Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S tetszik neki ez a' nóta,
 Szívét kezét adja oda!

Ott állanék én mellette;
 'S hűs szellőcskét, ha izzadna,
 Rá mirtuszlegyezőm adna;
 Minden gondot terht helyette
 Egyedül vállam hordana.
 'S éltét folyvást, szent frigyétől
 Fogva láthatná vidámnak.
 Himgalamb kap nőstényétől
 Szárnycsapást: én is kezétől
 Mindent elvennék Mátkámnak.

Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S tetszik neki ez a' nóta,
 Szívét kezét nyujtsa oda.

Ha komolyan tekintene,
 'S ha parancsolna lódulni, —
 Akkor elmennék busulni;
 És ha meg' visszaintene,
 Sietnék hozzá simulni.
 Örömben kebelére
 Ereszkedném 's csókot kérnék
 A' békülés' pöcsétjére;
 'S vig sipomon majd estvére
 Neki egy új dalt igérnék.

Hol én Hölgyem? Ha hallotta
 'S kedves neki ez a' nóta,
 Szívét kezét nyujtsa oda.

De, jaj! ő ezt nem hallotta;
 'S én mindcsak nélküle élek,
 'S már kifogy bennem a' lélek,
 Olly régen szóll ez a' nóta:
 'S ha hall, sem szán, attól félek.
 Jő majd hozzá a' sok Kérő,
 Mindenik szépen kerengi;
 'S nem soká marad szemlélő,
 Csak hamar a' Széphez tér ő.
 És engem — nem választ senki!

Ne jöjjetek, ne jöjjetek!
Nem merek menni veletek.

Lyányok! ti beh gyarlók vagytok!
Érzéteknek csak hamar szép
A' szépség' mázzával kent kép;
'S arra ingyen nem is ag'tok,
Étek e vagy étető lép.
Pedig illy étető lépen
Megesnek köztetek sokan.
Alakjokat ők a' képben
Kedveltetik mindenképpen,
'S ezer bűvös fortélyjok van.
Nem keresem már Hölgyemet:
Ugy sem választ ő engemet.

Fohászkodnak előttetek,
Eldicsérnek, magasztalnak,
Issza ezt a' ti fületek,
'S hogy ne is kételkedjete, k
Megesküsznek és — megcsalnak.
'S hah! mikor én illyest látok,
Félre mégyek és kesergek,
'S imádkozom, hogy tirátok,
Lyánkák, ne szálljon illy átok:
Az Isten is őrizzen - meg!

Ne jöjjetek, ne jöjjetek!
 Nem merek menni veletek:
 Elmegyek félre — hagyjatok! —
 Magán sirok 's — elhallgatok.

Edvi ILLÉS PÁL.

T Ö R E K E D É S.

Feleletül Barátomnak.

Szent körbe, bájló táj' kebelébe vágj
 Esengve lelkem, Pimpla határ felé:
 A' renyhe alnép' kábulatját
 Messzire hagyni ohajtja lantom.

Disz - helyre, fentebb szálni kívánkozom,
 Fentebb, hol intvén, égre emelt tetőn
 Mosolyg az érdem' Glorietje,
 Száz - soros oszlopinak köréből:

Hol, Múzsatestvér - kar, kivirult mezőn
 Mélodiák közt űl tavasz innepet,
 'S Kegy - istenecskék tánczba fűzve
 Lejtenek összeölelt karokkal:

Pindar 's Homér hős énekesek' feszült
 Hurjok, 's Latán föld' lantosi zengnek itt
 Száz évek' elfolyt éjjelén át,
 Messze utobb - unokák' fülébe.

E' dísz hevité láng-repülésre fel
 Europa' hires Bárduszt ég felé,
 'S már Szitha honnunk' verselőjit
 Mája' szülöttje itatja idvel:

Im, nektek immár Berzsenyi, Dayka, Kis,
 Vitéz, Szabó, Nagy — 's mély keseregve ki
 Lizát sirattad, homlokárnyul
 Zöld Amarill füzetek kötődtek!

Babérotok kész, Gyöngyösi és Virág,
 'S Te Széphalom' ősz dallosa, Néked is
 Gyöngyházzal ékült lantod' égi
 Hóra-leányka csokolja, 's ifjit. —!

Ti már ragyogtok — töletek elmesfény
 Sugárl mejem' csont boltja alá heven;
 Biztatva merész vágyra ingerl
 Szálni; de Pégasi szárny hibázik:

Kisföldi hárfám' Thalia gyenge szűz
 Nem ihlte rózsás mennyei ajkival,
 Nem nyertem énekbérbe' hurját,
 Gyöngy csiga tekno se diszli rajzát.

Után'tok áhit, bár közelitni baj,
 A' mirtusz aljban, bút feledő nyomon —
 Után'tok esdekl szívem ennyi
 Kegyjeletek' 's kecsek' izletére.

Buzgok; de im jaj ronda Zoil karéj
 E' szent magánynak vég-terein kívül,
 Lent, seppedő völgy' turt oromján
 Roskadozott csereodvba' leskel.

Nyert martalékját csipdeli; tagjinak
 Gunyló arasszal méri szoros szerét,
 Böszült örömmel, jég-palástba'
 Rejtve aláz, 's foga már törekvőt:

De, oh ti, Szép - Jó - Nagynak örök, nemes
 Baráti, Piér' szent beavattjai!
 Által'tok éled, vár, vesz örfényt
 Lelkem, utamra világtok árad.

Hadd duljon álnok plánjiba a' kaján:
 Én járok Eósz' isteni berkein;
 Zengem Najászok' hü szerelmét,
 Zengem ezüst Amarántok' ernyén.

'S ti barna l'ánykák, pásztori nő-sereg,
Kiket lugostok' csermelye boldogít,
'S a' zsenge költő egybe hívott
A' keletet koszoruzni myrtal!

Oh tüzzetek, bár kebletek' ép hevén
Hervadt virágból, nékem is érdemül

Egy rózsa-szált, majd érte dalba'
Szép nevetek' fogom énekelni.

JÓZSA DÁNIEL.

EPIGRAMMÁK.

A' FÉNYŰZŐ.

Melly nagy göggel elé 's le majomként felpiperézve
 Jár kel egy úrfi amott, gyáva Quixotte leszen.
 Változik untalan a' formája chamaeleon ebben;
 'S a' feje? — Nem; volt az, és marad abderai.

ESKÜVÉSE.

Úgy vagyon úgy, 's nem másként, mond esküszve fejére;
 Ennél nincs olcsóbb záloga, tudja szegény.

A' SZERELEM.

A' szerelem hogy vak, Költődy irod, — paradoxum!
 A' féltés vele jár, és teszi Lynceuszá.

NÁTLY JÓZSEF.

VINVELA' HALÁLÁRA.

És végre látám sírját Vinvelának.
 Megtörve keblem elszűnt érzeni;
 Hallék harangszót, 's hangját gyászhárfának,
 'S élet halállal kezde perleni.

Hajnal! könyörgj a' bosszus ég' urának
 Értem, 's mosolygva mennj deríteni.
 Én sírok Orpheuszként a' mostohának,
 Az elraboltat vissza - küldeni.

Ki halgatá - meg a' bánat' szavát!
 Mezőimen hűs szellők lengedének,
 'S mely édesek, hogy sírjából kelének!

Megúnt napért, sötét, szebb éjszakát
 Nyertem kegyelműl dörgő fellegével;
 'S ölelkezém a' Felkelő' lelkével.

Aranyas - Rákosi SZÉKELY SÁNDOR.

S Z É P H A L O M.

Nem ragyogok mint Pest, nem mint Buda' tor-
nyai, vára;

Törpe vityillóim' szalmatető fedezi.

Ám de az útas jön, 's buzgó hálára fakadva

Idvezel: ő tudja hol kele hajnali fény:

Hosszú álom után hol zendült égi varázssal

A' csalogány; hol nyílt Grátia -kényü ajak.

Fényljenek a' büszkék; ne az én kunyhóim.

Örömmel

Rám ismér, áldván téremet, a' hazafi.

'S majd mikoron eltűn a' hajnal, 's nappali fényben

Hunnia felmosolyog, szent lesz előtte nevem.

BAJZA.

AZ ÉLET' HISZTORIÁJA.

Egy rövid Elegia életünk,
 Mellyet bévégez a' sír' fája,
 Síráson kezdjük mikor születünk,
 'S ez az Elegia' Themája.

Azon édes öröm - kinézések,
 A' mellyek bölcsönket ringatják,
 Az anya szívbe' sok bús érzések
 Jövendő fájdalmat szoptatják.

Mert olly virágok itt az örömek,
 Mellyeknek remény a' dajkájok,
 Kinyílnak, de soha sem teremnek,
 Örökkévalóság a' hazájok.

Vagyon éltünknek öröm - világa,
 Mellyben a' gyermekkor mulatoz',
 De csak rövid álom boldogsága,
 Melly a' földön mennyet árnyékoz.

Mert a' szerencse, öröm, reménység
 A' por-játékokban nem lelnek
 Búsító okokat; ők mindég
 Szenvedést szűlnék a' kebelnek.

Egy ifjú milly arany jövődöket
 Álmodoz' egy remény-rózsásban.
 'S egy nap lehaladtával már őket
 Eltemeti egy sóhajrásban.

A' remény úgy bánik velünk, mint egy
 Járni kezdő kised' dajkája,
 Távolról csalogatja — 's tovább megy
 Mikor megérkezne hozzája.

Így csalogat bennünket szüntelen
 Egy messze setét jövődöböl,
 'S mikor hozzá érkeznénk, hirtelen
 Más kép tekint - ki a' felhőből.

És a' szerencse ezen csalódásban
 Szembekötött játszván sorsunkal;
 Itt egyet megvidít a' sírásban,
 Ott mást béborít fátyolokkal.

De óh! hány bús kebel' sóhajtása
 Panaszol a' szenvedésekre?
 Míg egy bóldog sors' vígasztalása
 Just ád nekünk az örömekre.

'S midőn már a' sírig csalogatott
 A' remény, hol maga is elhal,
 Önnön egy másnak remény sorokat
 Készített a' bús halandókkal.

Úgy van! az öröm hányszor nevetett
 Nékem is eddig, de csalfa volt,
 Mert örökké helyette engemet
 A' bú álorczában megcsókolt.

A' remény pedig óhajtásomat
 Itt már annyiszor csúfolta - ki,
 Hogy ha elképzem csalódásomat,
 Nem merek hinni többé néki.

De ezen kétségek' éjjelében
 A' véges por' megenyhülése,
 Csak egy nagy jövőndő' reggelében
 Bírandó öröm' szent érzése.

Mikor szenvedtet véges lételem,
 'S vágyódásom keblem' feszíti,
 Mennyei végetlen részem velem
 Könnyeim' végképp felejteti.

Midőn elképzelem: lettem — vagyok —
 Egy remekje a' mindenségnek,
 A' kinek bennem czéljai nagyok,
 Nem teremtet a' semmiségnek.

És így érzésimben elmerülve
 Szomjú gondolatim fen-járnak,
 Nagy példáiban megenyhülve
 Ősz', tél', tavasz', 's a' nyárnak.

SZABÓ FERENCZ.

Al-Vinczen.

PÁRATLAN KIRÁLYFI.

M e s é l é s.

Volt egyszer egy Király meg egy Királyné. Öregek mind ketten, és gyermektelenek, 's ezért napról napra mind szomorúbbak is, 's általjában kevés örömnök valának részesei. Annak elgondolása, miként kellessék roppant birodalmokat, halálok után, bizonytalan sorsra hagyni, annál inkább terhelé lelkeket, mentől előbbre haladának esztendeikben. 'S e' bús érzemény annyira erőt vett különösen a' Királynén, hogy az minden köz örömeiktől elvonta magát; szobájában rejtezett, vagy kertjében járdalt, sohajtásokban és könnyekben keresvén enyhülését. Ha gyermeket talált látni történetesen, keservei újra felfakadoztak; 's egy megáldatott házaspár' látása olly igen hatotta szívét, hogy önn élete' kíméléséből szükségesnek tartá, távoztatni minden emberi társaságot férjéét kivéve.

Így járdalt egykor kertjében a' Királyné 's férje mellette szomorún és némán. Minden beszéd köztök csak lassú sohajtások és bánatos tekintetek, mellye-

ket most egymásra vetének; majd a' tarka virág-bokrokra, látván azokon számtalan bimbókat, 's belőlök némelly friss rózsát dúzs keccsel feselni-ki. Ekkor a' Királyné szorúlt mejjél így ejté szavait. »Lát'd szerelmes férjem, mindenütt áldás van és tenyészet; örömtelen elhervadás csupán nekem jutott sorsul.« A' Király, kiben a' fájdalmas igazság' szavai szívet értek, egyesíté sohajtását kedves nőjével, vigasztalván egyszersmind őtet eme köz szóllással: »a' mit változtatni nem lehet, békével kell tűrni.« Ezzel nyájason karjára vevé, 's árnyas lomb-boltozatokon keresztül vezeté a' mulató felé, hol vele hű napokban az uralkodás' gondjaitól olykor ki-kiPIhente magát. Szóltan követé férjét a' Királyné; a' mint kevés haladással észre veszen valami tündöklő tárgyat, rejtve a' korlátokról függő levelek megett. Útat nyit a' gallyak között 's egy pompás fejr lilium tünik szemébe, melly száraz tövis bokorból emelé-ki fényvesztő helyét. »Miként élhetsz itt!« felsohajt a' Királyné »száraz tövisek vévén körül, mi mód' hajthatád-ki felettek ezüst koronád', mintha legkedvezőbb helyzet környezné léted'?« A' Király is oda fordítá figyelmét, 's a' mint gyönyörködve szemlélné a' magános liliumot, zörrenés esék a' bokor körül; a' lilium mozogni kezd, 's mellőle egy színes madárka nyögdező csevegés közben repül-ki, 's fel a' közel zöld ágra. Lát-

ván ezt a' Királyné, keresgélni kezd a' bokor körül, 's csakhamar egy kis fészekben négy tarka tojás-kát talál, 's színekről a' bús énekesének tartotta. »Mi szép áldás illy kis fészekben! majd kibújnak nem sokára a' kicsinykék, 's örvendő fiatal életeknek, gazdagon hálálják azzal anyjoknak ápolgatását.« E' szavak közben könnyek tölték el szemeit, 's égnei emelt kezekkel ígyi ömledezteté könyörgését: »Édes Istenem! avagy elébb meghalगतod e te egy kis madár nőnek csevegését, mint egy szerencsétlen Királynénak esdek-léseit? Négyszeres áldásban részelteté őt atyai kezéd, mikor én, nememnek legszerencsétlenebbike, annyi évek olt' küszdöm kínommal, 's kérem azon boldog-ságot, hogy férjemet szerelmem' zálogával örvendez-tethessem. Oh engedd, engedd, szeretetnek Istene, megérnünk azon örömet; tégy részesivé amaz édes szerencsének, hogy karjainkon rengethessük koro-nánk' örökösét, bár az még olyan kicsiny lenne is, mint ez a' boldog madárka itt a' zöld ágon!« Ezen szavak alatt annyira érzékenyült a' Királyné, hogy férje nem tartá jónak tovább hagyni a' fészek körül, hanem gyengéden áltkarolván, biztos beszéd között bevezeté a' magános mulatóba.

Hogy a' könyörgés, kivált a' forró, mindenre hasznos, jó Királynénak kimondhatlan örömmel ta-pasztalá; mert e' történet után jeleit érzé rég' óhajtott

boldogságának, 's férje' leírhatlan gyönyörűségére egy csuda - szépségű de igen kicsiny fíjúcskát szült. A' meglepő áldás víg forrásba hozá az egész udvart; ifjak és vének szerencse - kívánásokban merülének-el, 's az örvendetes hír elhatott csakhamar a' legtávolabb tartományokba is.

Míg a' kisded Királyfi az ősi várnak tükör falait visszhangoztatá sírásával, kereszteléséhez minden rendelések megtételének, nevét kivéve; mert atyja egyenesen úgy akarta, hogy az inkább megfelelné az ő születése körül történt példátlan eseteknek, mint minden Kalendáriombeli nevek. Egybegyűjteté e' végre királyi tanácsát; de azt a' csudás születés annyira elfogta, hogy semmit sem tudott végezni, 's a' mint egybegyűlt, úgy oszlott - el is.

Elakasztván a' Királyt ezen környülmény, a' keresztelőt más napra halasztatta. 'S szívéhez szorítván elébb parányi fíját, kísértált kertjébe, hogy a' csendes magányban lelkének egész reáfordításával gondolkoznék a' kérdésbeli tárgyról. Alig lépett-bé a' kertkapu' küszöbén, a' mint egy barna koldús asszony, kinek három szemei valának a' homlokán, tőle alamizsnát kért, 's tudván már az örvendetes esetet, szerencsét kívánt egyszersmind a' Királyfi' születéséhez.

Almaffy Király, ki atyái örömének fenn érzetében az egész világot kész vala most boldogítani, az asz-

szonyban azon öreget ismeré-meg, kit egykor vadásztában, mikor az száraz gallyakat szedne, egy dühös farkastól mentett-meg; egy nagy zacskó aranyat vete annak kötényébe, mondván: »Köszönöm, jó asszony, köszönöm, de bár nevünk volna már a' Királyfinak! de az a' mi nincs!«

»Hogyan? neve nincs« mond a' megörvendezettett öreg »holott mennyi az okos fő udvarodban! Hiszen annál nincs könnyebb, 's ha én tanácsolhatnék, ajánlanám, tekintetben vévén a' Királyfi' születése körül történt különösségeket, neveztetnék P á r a t l a n n a k, mert párját ugyan nehezen találhatni széles e' világon; azonban árnyékon is Királyom azt látom, hogy fijad gazdagságban 's hatalomban feljül fog egykor múlni.«

»Helyesen! igen helyesen találtad jó öreg« mond a' Király magán kívül örömében.« Ezzel még egy másik zacskó aranyat adott neki, mondván: »Vegyed itten kegyelmemnek zálogát, hogy ezentúl ne kénteleníttessél koldulni, 's nálad életem napjainak legszeb-bike feledékenységbe ne menjen.

A' mi illette a' jövőndölést, abban is kedvét találta a' Király, meggondolván hogy az okosok, barátjok szülöttjeinek nem ok nélkül szokják mondani: különb ember légy apádnál! Ezzel visszasietett várába, 's fijának, a' felséges gyermekágyas' nagy meglege-

désére a' szent keresztségben Páratlan nevet adott, mellynek az, egész élete' fogytáig meg is felelt minden becsülettel.

Gazdagon áldá- meg javaival a' természet Királyfinkat, kivévén a' növést; 's életének már gyermek éveiben olly szép jeleit adá: ő elmésségének, erejének és bátorságának, hogy mindeneket bámúlására vonzott. Királyi szüléji napról napra több kedveket találák benne. Nevelés végett a' legbölcsebb férjfiakra bízták; 's alig telt bele tizenhat esztendő, hogy mind a' küszdés' játékaiban, mind a' tanácsban díszes koszorúkat nyert; de nem volt magasabb egy öt esztendő's gyermeknél, bár növesztésére minden eszközök elővételének.

Mentől előbbre haladott Királyfink a' serdült korban, annál inkább kezdett kétkedni: vallyon egyedül van e csak e' világon atyja' országa, 's nincs e más valahol a' távolban idegen Fejedelem' uralkodása alatt Kétségeit senki sem tudá eloszlatni. Atyjának legbölcsebb 's legidősb tanácsosa, ki ez idő szerint már harmadik embernyomon tapogatódzott, azt mondotta, hogy: napfeljötté és naplemente között ösi országát hághatatlan magos hegyek határozzák, mellyeken túl egy halandó sem merészelt még menni, mert csuda-állatok lakják, 's a' világ' végéről iszonyú farkas- és medve-ordítások hallatszanak keresztül rajtok.

A' Királyfi jókor megtanulván nem hinni vakon, a' mit vele valaki el akart hitetni, gondolkozni kezdett ezen beszéden, 's meghatározá az igazságnak kinyomozását. Szándékát titokban tartva, bémegy egy napon az ősi fegyvertárba, egy rozsdás kardot felköt, lovat nyergeltet, 's vadászat' színe alatt, hű legényével Miskával kimegy a' kapun; szüléitől búcsút sem vévén, mellyet illy alkalommal máskor is el szokott volt mulasztani.

Az erdő alatt észre veszi feléje mankón tipegni azon háromszemű öreg asszonyt, kit atyja olly gazdagon megajándékozott. Reáismert azonnal, gyakran halván emlegetni atyjától, hogy fényes nevét annak köszönheti. Közeledvén egymáshoz, az öreg szállalt-meg elsőben: »Isten hozott nemes-lelkű Királyfi! mi most látjuk egymást először és utoljára. Az én vég-órám immár közel van, 's éppen be akarok feküdni síromba. Hanem valamint én atyádnak köszönhetem életemet, fogadj-el te viszont tőlem, neveden kívül, valami köszönetre méltót. Vedd itten ezen aranyakat,« általadván az atyjától kapott két tele zacskót, »hasznokat fogod venni útadban. Ezen pénzen égnek áldása van, mellynek ezerszeres sikerét fogod tapasztalni: ha éhezzel megelégit, mikor szomjúzol megfrissít. Különben árnyékból azt olvasom-ki, hogy a' hatalmas Ákos Királynak

országát, 's azzal legszebbik leányát is hódolásra fogod hajtani."

Csuda fogta a' Királyfit ezen jövődölésen; de még inkább álmélkodott Ákos Királyon és leányán, kik felől mind eddig egy ígét sem hallott. »Hol fekszik Ákos' országa?« kérdi elevenen »'s merre az út hozzá?« Az öreg egy hegynek kék csúcsát mutatá a' távolban, mondván: »ama hegynek aljában találsz egy gunyhót, mellyben anyám lakik; ő majd útba igazít. Járj békével, 's szerencse veled!« Ezzel kiveszen kebléből egy pintyökét, 's fülébe súgván annak, elrepíti, maga pedig hátfordítva eltűnik. Páratlan Királyfi folytatá útját legényével, fejek mind tele a' váratlan jelenettel, 's nem tudván különösen képzelni, miként lehetne még anyja a' most látott öregnek, ki maga is igen túl van száz esztendőn.

Menének egész késő estig vándoraink, a' nélkül hogy a' kék hegyhez legkevésbé közelítenének. Végetlen erdő láttatott keríteni őket, hol sehol semmi nesze emberi lakásnak, mellyben megpihenhethének. Mind mind komolyabb leve az út, 's a' rengetegnek borzasztó csendjében csupán a' patak' csergése hallatszott olykor, mellynek mentében ballagának. Leszállottak végre egy tölgy alatt, lovaiukat a' fűbe ereszték, 's magok, elköltvén elébb a' mit

Miska hozott áltvetőjében, csakhamar elalvának a' gyepen.

Hajnal' hasadtával ismét lovaikon valának, 's az erdő' végét még is csak délfelé pillanthaták-meg távolra; mikor ismét letelepedének egy fa alatt, 's ellaktak a' mint lehetett abból a' vad-galamból, melyet Miska lőtt út közben, 's ő sütötte-meg is.

Szállóban vala a' nap, mire az erdőből kiértek egy pusztára, hol szint' úgy nem találhattak barátságos fedelet, 's éhség és szomjúság újra jelentgeték magokat nálók; hanem itten már még vadnak sem vala híre is: sőt fűvet sem termett a' föld, 's a' kopáron csak egy patakocska sem frissítheté-meg az embert és a' barmot. A' szokatlan szükséget nehezken tűrte eleinte a' Királyfi; de végre a' jótévő álom erőt vett rajta és legényén, 's reggelig lélek sem jött úgy szóllván beléjek.

Ekkor ismét lóra ültek; de bár mint zaklaták a' szegény párakat, a' kék hegytől csak annyira voltak mint tegnap. Éhség és szomjúság szorongatóbban kezdék sanyargatni vándorainkat. Miskának öblös gyomra hallatólag korgott, 's a' tűrő lovak is ugyan vontatva lépegetének. A' Királyfi leszállást parancsolván, a' kopasz földre lefeküdt 's bús gondolatokban elmélkedvén az éhenhalás' kínjai felett, történetesen a' zacskó aranyokon akadott-meg sze-

me, 's eszébe ötölvén az öreg anyó' szavai, ismétlé azokat lelkében, mondván: ha éhezel megelégit, mikor szomjúzol megfrissít. »Hm, ez ugyan nem nagy mesterség a' hol emberek laknak, mert pénznek, jó szónak mindenkor van foganatja nálok; de itt, e' lelketlen pusztában, mi haszna minden arany-nak?« Azonban elleneállhatatlan vágyást kezdett érezni egy darab aranynak elnyelésére. Próbát tett, 's ime az arany írós-vajként olvadt-el szájában, minden tagjain keresztül új erő szökellett, 's egyszerre úgy érezte magát, mint a' ki lakodalmas háznál lakik jól. Kiáltja legényét, ki távolka tőle csaknem vég vonaglásokban nyúlt-el, 's maga olly virgoncz szökdeléssel sietett elébe, hogy Miska szinte elborzadt tőle, nem képzelhetvén egyebet, mint hogy az éhség bizonyosan az esztét kezdi környezni szegény Urának. »Nesze, egyél!« mond ez, szájába nyomván a' rémültnek egy darab aranyat. Szóhoz sem jöhetett ijedtében Miska, hanem mint hű cseléd feltátotta száját, 's azonnal tapasztalta ama csudás fogamatot, melly Urában olly jótékonyan munkálódott. Ugrált, tombolt most öröme-ben, 's jóformán azt sem tudta ébren van e vagy álmodik. Míg ezek így történtek, lovaik azon helyre találának lépni, mellyen a' Királyfi feküdt, 's a' hol zacskóit és kardját hagyá. Ott nyalogaták

ők kínjokban az aranyat, a' mint egyszerre csak gömbölyedni kezd hasok, 's olly vígan rugdalóztak, hogy a' Királyfi tartott tőle, ne talán még futásnak eredjenek. Miska azért felzabolázá őket, 's Urát nyergébe segítvén, sebes igetve sietének a' kék hegy felé, melly megett a' nap szinte nyugvóra hajlott.

Ki nem érhetének a' sivány homokból, mikor az éj beérte őket, 's aggódtokban: miként töltsék azt el, hirtelen nagy fény terjed-el körülök, melly annál inkább tündöklött, mennél setétebb leve az ég. Lovaik' feje fáklyaként lobogott, 's a' mint vándoraink, kik unalom űzésből egymás mellett menének, egyik a' másikára tekintettek, mind kettőjök' feje lángban volt, 's különösen a' Miska réfes bajusza mintegy szikrát láttatott hányni. Ekkor kezdette még igazán érdekem szerint becsülni Királyfink a' csudás öreg' ajándékait. Aranyait gondosan sugorgatta az éhség' és szomjúság' idejére, melly ezentúl csak harmad napban állott-bé egyszer; 's így a' tündér világosításnál éjjel is folytathatván útját, végre a' kilenczedik napon lovastól legényestől megérkezett szerencsésen ama gunyhóhoz, mellyet az öreg anyja' lakának magyarázott.

A' gunyhót egy dombon vén fák 's magos sziklák keríték. Tova hallottak már valami csiripolást,

melly közeledtekkel mindég nevedett, mignem lá-
ták hogy a' vén fákon szint' annyi a' madár-fészek
mint a' levél. Az ajtó' küszöbén ült egy igen igen
öreg asszony; haja fejr mint a' hó, de igen ke-
vés; két fülei között egy harmadik és sokkal hosz-
szabb nyúlt-fel, mellyet szüntelen mozgatott, mint
ló a' magáét, mikor pöcsik csípi.

»No, itt vagytok valahára gyönyörűk?« mo-
szogá fogatlan szájjal a' vén dada; míg vándoraink
lovaikról leszállának. »Lelőttétek egy galambomat,
's még merészeltek szemem elébe jöni?« Nem ke-
vésbé ütközék-meg ilyen fogadtatáson a' Királyfi,
's mentegezni akará magát; hanem a' háromfüllű nem
engedé szóhoz jöni, 's folytatá beszédét: »Tudom
mind a' mit mondani akarsz. Te Páratlan Királyfi
vagy, leányom küld, ki ezelőtt kilenczed nappal
meghalt, 's az utat kívánod tudni Ákos Király' or-
szága felé. Hanem az neked keveset fog használni,
ha rajtad bátyám az öreg Sas nem segít. Mert Ákos
iszonyú haddal igyekszik keresztül a' kék hegyen,
idegen országnak elfoglalására, melly alkalmasint
atyádé. Ha illy készülettel folytatod utad', mint
a' millyennel itt előttem állasz, éppen lövésre méssz
elébe, 's halál' fija léssz lovastól emberestől. De
most üljete-le ide a' lóczára, 's egyetek, a' mit
Isten adott; hanem csendesén viseljétek magatokat,

nehogy elzavarjátok madaraimat, 'mellyek most takarodnak haza fészkeikbe.« Ezzel egy nagy sült tökök elikbe teszen, 's azzal bemegy gunyhójába. — Hozzá láttak a' parázs tökhöz vándoraink, 's lovaik kedvekre legelének a' kövér fűben. Azonban csakhamar hangos lárma tölté-el a' levegőt: ezer meg ezer madarak repülének-elé. Kijő erre anyó, 's megáll az ajtó előtt. Körül-repkedi a' madár-sereg, 's olly iszonyuan csiripol füleibe, hogy a' Királyfi és legénye ön szavokat sem halhaták. »Úgy?! Szépen vagyunk! Bátyám sebet kapott? 's Ákos Király' udvari vadászától jöve a' lövés? Ezer mándruczkő! ezért meg fog lakolni lelkesen a' Király!« A' madarak mind egyre repkedtek és csevegtek, míg nem az öreg szóllott: »takarodjatok fészkeitekbe; elég ennyi mára.« Ezzel a' Királyfihoz fordúlt; mondván: »Még most szeretem igazán itt-léteteket. Útatokat nem fogjátok bánni. Ma már késő az idő, de holnap korán útnak indultok bátyámhoz. Egy pacsirtát és egy baglyot adok majd mellétek, az nappal ez éjjel fog kalauzolni.« Erre a' szirt felé fordúlva kiált: »Le bagoly!« Vállán termett ez tüstént; 's az öreg, szájába adván egy darab rongyot, mond: »Repülsz sietve a' Sashoz ezen nyúlhájjal sebére, 's tudtára adod, hogy Páratlan Királyfi kész bosszút állani érette.« Anyó most vándoraink mel-

lé telepedett, 's elmondá, miben van a' dolog Ákos Királlyal: »Atyám, a' kék hegynek hajdoni fejedelme, haláltól menté-meg egykor Ákos Király' atyját; mert a' mint annak lova vadásztáiban nekibokrosodnék, 's a' rajtaültöt egy sziklás völgy felé ragadná, mellynek torkolatján borzasztó halál várta: atyám hirtelen sűrű ködöt támaszt előtte, mellyben a' ló elakadott, mintha Liptói sajton gázolna keresztül. Elötünik erre atyám; 's Ákosé a' nemes tettet azzal kívánta hálálni, hogy évenként szabadulása napjának visszafordulójára három fejer bárányt ígért, 's atyám' birtokában a' vadászatot minden övéinek örökre eltiltotta. Szavát is tartotta míg élt. De elhalván mind ketten, miolta Sas bátyám uralkodik a' kék hegyen, nem csak a' három bárány elmaradott, hanem bátyám' jobbágyaiban tetemes károkat is teszen Ákos, 's végre udvari-vadásza, mint hallátok, annyira vetemedett, hogy reálölt bátyámra. Két ízben emlékezteté ez szarkáji által atyjának fogadására Ákost, de a' ki, baráti válasz helyt, meglöveté a' követeket, a' mit bátyám fenszárnyalván a' levegőben ön szemével látott. Már akkor véres bosszút esküdött testvérem, 's attól még kevésbé fog elállani most, midőn Ákos egész hadal készül ellene, de a' minek ugyan drágán fizeti-meg az árát.«

Éjféltre járt az idő; a' vén dada ásítózni kezdett; Miska pedig már hortyogott is lovai' faránál. A' gazdaszony gunyhójába vezeté vendégét, 's ottan kimutatván számára egy csinos szobácskát 's benne egy kócsagtoll ágyat, nyugalmas jó éjszakát kívánt. Királyfink' pillácskáján terjedezni kezdett ugyan a' jótévő álom, de még sem állhatá-meg, hogy szobájában mécs' világánál körül ne tekintene. Bámulás fogta - el látván az opálként tündöklő falakon, legdíszesb madár - tollakból szép ízléssel készült gazdag szőnyeget, mellyekhez képest atyjáéi durva házi vásznak valának. Ágya felett egy kosárka függött 's benne egy nőstény pintyőke ült négy kicsinyeivel, mindnyájan igen biztosan nézvén ő reája. Nagy kedve telt a' látottakban, míg végre elnyomta az álom 's kellemesen rêngeté karjai között, mígnem egy csatoráló hang felébresztette. Ez a' pacsírta' szava volt, melly vezetőjéül rendeltetett. Felpattan ágyából az első ébredésre kelni szokott Királyfi, 's anyó tüstént nála termett huszonnégy bíbicztójjással reggelire. Elköltvén ezeket, megköszönte minden vele közlött szívességét asszonyának; ez pedig elvévén a' pintyőke alól három fris tojáskát, vendégének adá, mondván, hogy ha egyet elnyel, azonnal hasonló madárrá fog változni, 's bírni annak tulajdonával három óráig; ha pedig előbbi formáját kívánja újra felvenni, vakargassa-

meg lábacsájával vagy orröcskájával a' megmaradott tojásoknak egyikét. Erre Miska, magához vévén előbb egy türök pálinkát 's reá egy darab nyers szalonát madár-látta kenyérrel, elővezetvé a' lovakat, urát nyergébe segítvé, 's azzal, követvén az öreg' áldása, ezer meg ezer madarkák' éneklése közben, mellyek akkor tarták reggeli dicséreteket, útnak indulának.

Alig haladának egy dűlő-földre, a' mint egy járattan hegyhez jutának, mellyen keresztül sehol sem látszék út a' kék hegy felé. Aggódtkban: merre fordítsák a' kantárszárát, egyszer csak megcsattogtatja szárnyait felettek a' pacsírta, csevegven: »Triliri, triliri! Reptemet nézzétek, 's utánam jöjjetek.« Úgy lett; hanem Miska kaczagásra fakadt a' tollas vezetőn, 's nem mehetett a' fejébe sokáig, hogy az igazi madár volna. De végre, mind az hogy jó eleve el volt kaptva nagy bölcsen az okoskodásról, mind hogy vele kilencz nap olta olly csudás dolgok történtek, mellyek együgyű, házi eszét alkalmasint kivévék régi sodrából, távoztatván minden további vitatást, legjobbnak tartotta hagyni a' dolgot mint van, 's döcögött ura után fel a' hegyen. Ez azonban mind meredekebb és kövesebb kezdett lenni, 's több telt bele fél napnál, míg csak első csúcsáig vergődhetének, de a' mellynek elég téres felülete, határos vala

már a' kék hegygel. Leszállának ottan pihenni, 's Miska a' Királyfit egy Tisza - meljéki kövér lúddal 's egy kulacs Hegy - közü borral lepé - meg, mellyeket a' gondos anyó adott neki útra. Falatozás 's iddogálás közben, vad ordítás csapá - meg ollykor fülöket a' kék hegy felől, 's a' Királyfinak eszébe juttatá azon farkasokat és medvéket, mellyekről atyjának vén tanácsosa és a' három fülű öreg is emlékezének. Jó köz föld lévén még közöttök csak amaz erdőig is, mellynek közepéből a' kék hegy kiemelkedett, kevés pihenés után ismét lovaikon valának, 's naplementtel az erdő alá megérkezének. Az ordítás mind közelebb hallatszék, 's most már olly borzasztóan, hogy Miska remegni kezdett mint a' nyár levél, 's a' lovak is egyre eregeték füleiket. A' Királyfi elővevé a' zacskót, 's kicsiny - hitű legényének, úgy a' lovaknak egyegy darab aranyat adott szájokba, hasonlóul cselekedvén maga is. Azonközben fejek felett búcsúzótt éneklett a' pacsírta, 's erre tüstént a' bagoly hallatá díszes visongását: »Uhu, puhu! Előre bátor léptekkel; fényes tekintetetekkel, ti elűztök minden bajt.« Beljebb haladván az erdőben, annyira erőt vett az ordítás, hogy szinte reszketteté a' fákat, 's ollykor a' bagoly' biztatásait is hallatlanná tevő; a' mint egyszer mindenfelől körül vétetve látják magokat farkasoktól és medvéktől, mellyek dühösen vicsorgaták

feléjek fogokat; de reájok rohantokban a' fénytől elvakíttatva, jobbra balra eltántorodának, 's vándorainkat sértetlen menni engedék. A' Királyfi, magas születésétől válhatatlan elmésséggel jegyzé-meg itten, hogy a' farkasokra és medvékre leghatalmasabban hatott Miskának első ijedtében nekimerevedett égő bajusza, melly azokat felnyársalással fenyegeté mind két felől.

Mendegélvén egész éjjel feljebb feljebb a' rémséges erdőben, hajnal' hasadtával megpillanták a' Sasnak sziklalakát a' kék hegynék legfelső csúcsán. Hanem már ekkor a' teméntelen kő-darabok igen elnehezítvén az útát lovon, gyalogjára szorúltak, 's így sok bukdosások után felvergődének a' szikla tetőre, hol a' Sas nyájas tekintettel sántikált elikbe.

„Hozott a' jó szerencse!“ mond, a' mint fejét, mellyen kárbunkulus korona tündöklött 's most a' serkenő nap' sugáraitól ezer meg ezer fényvesztő varázs-csillámokkal játszott, a' Királyfi előtt meghajtottta. Szerényen veté ez fel szemeit a' Sasra, mellynek, öles lévén ő felsége, alig ért mejjéig is. „Híva sem jöhetnél jobbkor,“ folytatá a' Sas „mert a' mint húgom' gyors-követe jelenté, a' hitszegő 's elbizakodott Ákossal kívánsz megküszdeni, ki atyád' országára törekszik hadával.“ »Úgy vagyon« viszonzá a' Királyfi »ha te is tanáccsal 's cselekvéssel kelsz segé-

demre, annyival inkább szükségem lévén ezekre, hogy ama Királynak leányát is hódólásra szándékozom bírni.« »Bennem bízatsz« felele a' Sas »gazdag uzsora leszen díjja fáradozásidnak ; örömetst jelennék - meg személyesen is a' csatában , de Ákos' parancsából vádásza úgy meggyalázott, hogy lábamon alig állhatok. Hanem neked ugyan kelletik sietned, ne hogy elkéssél a' Királykisasszonyra nézve ; mert halljad : Ákosban a' nagy dölyf egyedül azt méltóztatja vejévé, kiben ön vére folyik. Így tett már két leányaival Kláriver és Máriver, saját testvérjeikhez Istókhöz és Jankóhoz adván őket, kiknek durvaságok miatt bánatjokban csakhamar elhalának ; ilyen szándékkal van most Sárira, legfiatalabb 's legszebb leányára nézve is, undok fíjával Gyurkával akarván ötlet egybekötni, nem ügyelve semmit a' kecses Sári' esdekléseire.«

Tör gyanánt valának ezen szavak Királyfinknak. »Meggátlom e' gaz szándékot« mond ajakába harapva »meg! kerülne bár saját életembe! Sietek, nyakra főre.« Menni akart azonnal ; hanem a' Sas udvarisan de keményen kapván gallérába »halljad elébb« mond »tanácsomat. Sedégem nélkül erőd ellankadna, pedig maga a' kedv nem mindenkor elég célunk' végrehajtására. Lakomhoz közel találsz egy szikla - teknőt, tele tiszta forrás - vízzel, melyből naplement előtt tízezer sasaim szoknak inni erejeknek fentartásokra.

Abból innod kell neked is emberestől lovastól; hanem bizonyos jótévő czélokra tíz aranyat fogsz bele vetni, minekelőtte tovább mennél. Most vedd ezt itt^a kiszakasztván nyaka alól egy tollat »ez olyan tulajdonnal bír, mellynélfogva, fogad közé szorítva, magadat és a' kit vele megérintesz, láttatlanná teszen. Most már Isten' hírével! ajándékid megóvnak minden veszélytől.«

Mély fő - hajtásokkal vett búcsút Páratlan Királyfi. »Élj szerencsésen nagylelkű Sas-király! Ha győztes fővel térek-vissza hozzád, fogadom, udvarod soha sem fogja szükét látni a' bárányoknak.« Ezzel dolgát végezvén a' szikla-teknőnél, sarkantyú közé kapta lovát, 's repült hegyen völgyen legényestől amaz ország felé, mellyben sorsának el kelle vala háttározatni.

Hátok megett hagyván az iszonyú kék hegyet, nem kevésbé csudálák annak magasságát, mert úgy látszék eget ére teteje, 's a' világot utánok mintegy köfállal rekeszté. Kevés órák múlva elérék Ákos Király' országát, 's némelly rendes köntösű pásztor emberektől úgy hallák, hogy a' királyi várban lakodalomra és hadra tétetnek nagy készülétek.

Ezen hírre a' Királyfi úgy gondolkozott, hogy tanácsosabb lenne hátra - hagyni Miskát, kinek úgy sem nagy hasznát vehetné mátka-keresésében. 'S tova

az országúttól egy szikla üreget vévén észre, fáktól beárnyalva, Miskának megparancsolá: rejtezne - belé a' lovakkal együtt, 's várná nyugodtan az ő visszatér-tét; ezzel ott hagyván nála aranyait is, őt a' jó szerencsére bízta, 's ballagott gyalog a' királyi vár felé.

Eljutván ahhoz, minden kérdés hallás nélkül, egyenesen a' kapunak tartott. 'S lehet képzelni rémülését, midőn a' nálánál szinte tizenkétszer tetéesebb ör neki dörögteté »hova akarsz menni« - jét, 's irgalmatlan fegyverével egy nagy görcsös bottal leütött előtte, hogy a' kis vándor úgy szökött - fel akaratján kívül, mint egy lapta mellyet izmos legény vág föld-höz. Feltalálta azonban magát, 's felelet helyt elővevé sastollát, foga közé szorítá, 's hátat fordítva a' bá-mész örnek, láttatlan bément a' kapu - boltozat alatt, 's fel egyenesen a' palotába, hol a' Király előtt állának az ország' nagyjai tanújiúl az egybekelésnek. A' Király arany székén ült; lábainál térdelt rózsával 's myrtusszal koszorúzva csuda - szépségű leánya, de a' ki a' láttatlan vendégnél még alacsonyabb lehetett egy ív finom papíros vastagsággal. Könnyözön között tördelé ez gömbölyeg lány kacsócskáit, 's szívszagga-tólag esdeklett vad atyja előtt: készebb pártában maradni örökre, mint testvérjéhez menni nőül; míg undok vőlegénye szinte elnyelni látszott őt mohon vágyásában.

Királyfink nekilelkesedve lépett a' királyi-szék lépcsőji elébe, 's kivonván vigyázva szájából a' tolat, imígy intézé szavait a' Királyhoz: »Idvez légy! 's vegyed atyámnak Almaffy Királynak köszöntését, ki a' kék hegyen túl igazgatja roppant országát! Én, az ő egy született fija, békét hirdetek nevében 's szövetségtek' alapjául leányodat a' szép Sárít kérem magamnak feleségül.«

Elbámúlt az egész udvar a' makkszemnyi leánykérőn; hanem a' Királykisasszony alig pillantá-meg, tüstént menyeyi derület vonult-el bájos arczain, szerelmi kéj olvadozott egész valóján, 's úgy állott fenlobogó érzetében, mint a' halálra ítéltetett, midőn annak kegyelem hirdettetik. A' durva vőlegény olyan szemeket vetett a' kis kérőre; mintha szőröstől bőröstől el akarná nyelni; a' Király pedig gúny-hahotára fakadva kiáltott: »Nézzétek-el a' szép madarat, mint jő önként fészünkbe! Ha, ha, ha! 's a' kis barázdabillegető még királyi vérebben vágyik gázolni! Jöjjön a' várnagy, markolja-fel ezt a' kölyket. 'S apjának ezennel meg kell izenni, hogy ha minden késelem nélkül lábaink elébe nem rakja a' mije van, nyársba fogjuk vonatni idétlen születtségét, 's úgy küldjük haza neki vacsorára. Hogy hívnak te sohonnai bogár?« kérdé reárivalkodva a' Király. »Páratlannak« felele a' Királyfi. 'S erre olly nagy

leve a' kaczagás, hogy a' palota' ablakai is reze-
gének belé. »Te, nyomorúlt féreg te,« folytató a'
Király »nem félsz hogy egy fricskával túl doblak
a' kék hegyen. Avagy nem kegyelmemnek köszön-
heti e apád, hogy rég' meg nem ették a' keselyük
és hollók, 's még illy szemtelen követséggel me-
részli hozzám küldeni porontyát. El vele, csukjá-
tok a' ketreczbe!«

Így lett. 'S Gyurka, testestől lelkestől hasonló
kegyetlen apjához tombolt örömeiben. Hanem an-
nál fájdalmasabban hatott! a' vad tett gyengéd érzésű
menyasszonyunkra, elannyira hogy ájultan rogyott
komornáinak karjaikba, kik szobájába viték, 's a'
menyegző elhalasztatott.

Némán veszteglett ketreczében szerelmes hősünk,
várván a' zajnak csilapodását; a' mikor magán ha-
gyatva elővevé varázs - tojáskáit, 's egyet elnyel-
vén, azonnal pintyökévé változott; a' másikat kör-
mei közé vette, szájába pedig a' sastollat, 's így
felkészülve, látatlan kirepült vas ketrecze' róstélyai
között. Szemesen repkedte - körül az egész várat
ablakról ablakra, míg nem sok fáradozása után a'
palotának egyik szárnyához jutott, mellyet kert kör-
nyezett, 's szép nyárjai nyílt ablakot árnyazának.
Leereszkedett ottan egy ágra, 's szerelme' tárgyát
csakhamar fellelé. Szendén nyugodott a' szép szen-

vedő egy sellyeszékben, 's szenderegni látszott;
 mellyért komornái lábujhegyen éppen eltávoznak
 tőle. De nem álom vala a' mi őtet elnyomá, ha-
 nem gyengéd szerelme' kínjai szerencsétlen kérőjé-
 nek sorsán, 's aggodás ön magáén. Alig pillantá-
 meg a' kis elváltozott kecses hölgyét, a' mint ab-
 lakában termett, 's körmei közé szorítván sastollát,
 szép nyögdeléssel verni kezd. Bájos hangja ab-
 lakra csalá a' kesergőt, amaz pedig énekét így han-
 goztatá:

Esengőn kitarja
 Híved, hogy bú' árja
 Szíveink' ne járja,
 Feléd véd-karjait.
 Lelked' sugaltának
 Hígyj, 's szívem' lángjának!
 Páratlan Királyfi,
 Kit gyúlaszt kebeled,
 Óhajt elrepülni
 Hegy- völgyen túl veled.
 Ha itten elnyeled
 E' hímes tojáskát,
 Szép korod' virágát
 Nem hervasztják kínok.
 Mert országot bírok,
 Mellyben kedv tenyészik,
 Minden vész enyészik.

Héjtelve enyelgünk,
 Rózsás lessz szerelmünk.
 Lelked' sugaltának
 Higgy, 's szívem' lángjának.

Gyönyörbe meríté a' Királykisasszonyt a' kelle-
 mes ének; de határozatlan vala mint vegye a' jele-
 netet, álmoknak e avagy valónak. Sejtván ezt az ol-
 vadozó pinty, minden kétség' eloszlatására, megva-
 kargatá körmöcskéivel egyik tojáskáját, 's azonnal
 természeti testben állott hölgye előtt. »Szerelmem,
 édes minden kincsem!« mond kéjelgő érzetében »tér-
 deimen esdeklem, kövessd tanácsomat, ha mind ket-
 tőnket boldogítani kívánsz. Nyelj-el egyet ezen két
 tojáskából, 's tüstént mentek vagyunk.« A' megle-
 pő elváltozás olly mélyen hatott a' kedvesnek lány
 szívére, hogy minden ellenszó nélkül engedelmeske-
 dett. Elnyelt egy tojáskát, a' Királyfi a' még meg-
 lévő másikat; 's azon perczen egymás mellett va-
 la a' legszebb pár pintyőke az ablakban, 's valósá-
 gos pintyi gyengédséggel enyelgének. Hanem látván,
 mint nyiták-be lassan a' komornák az ajtót, nézni
 szunnyad e még parancsolójok, vagy talán baja is
 történhetett; a' hím pinty előveszi sastollát, 's körül
 kerítván vele a' nő' nyakacsáját, látatlan fel-
 reppenének, tartván egyenesen a' szikla - üreg felé,
 mellyben Miska rejtezett.

Ez ottan alvással űzte unalmát, 's a' szerelmes

pár' beszárnyaltával éppen erősen hortyogott. Megneheztelvén a' Királyfi gondatlan cselédjére, lecsapott annak orrára 's úgy vágott bele, hogy Miska felriadtában elordította magát, 's úgy káromkodott mint a' zöld bakkancsos. Hanem ugyan elnémult, midőn senkit sem látván, eme szavakat hallá:

Kelj-fel tunya, nyergelj lovat!

Itten hozom szép hölgyem'.

Hövedsd urad' 's asszonyodat

Gyors léptel hegyen völgyen:

Hogy még ma alkonyodtára

A' Sasnál légy vacsorára.

Miska, ki nem most hallott először madarat beszélni, teljesíté ezen énekes parancsot, 's örvendezve urának illy hamar szerencséjén, útnak indúlt. Azonban a' szerelmesek' pintyi alakjokra kiszabott három óra csakhamar eltelt, 's Miskának szeme szája elállott, látván őket a' vezetéek lovon ülni. A' Királykisasszony, hőse megett, annak nyakát átkarolva, kellemes lejtözéssel közelgének az agg Sasnak szikla-vára felé.

Lenyugodott a' nap mikorára felérkezének. A' Sas nyájas arcczal biczékelte eleikbe, 's szerencsét kívánván a' Királyfinak szép mátkájához, mondá egyszersmind hogy még munkájának egy része hátra vagyon. Azzal őt' titkon félreinté, kímélni akar-

ván gyengéd érzésű menyasszonyát minden fájdalomtól, 's fülébe ezt súgta: „most már Ákosnak egész országát el kell foglalnunk, hogy illendőleg megvehessed alapját hatalmadnak, melyre fejedelmi rényeid érdemesíténék. Megtettem, minden rendeléseket; készen tíz ezer jobbágyom, 's mihelyt az éj beárnyazza a' völgyeket, azonnal hozzákezdünk az ostromhoz.“

Erre barlangjának belsejébe vezeté vendégeit. Nehány sas - szolgák szélén szikkasztott tengeri-nyúlakat hozának - fel cserzett bárány - bőrön, és friss forrás - vizet kő billikomokban. Ettek ittak kedvekre, 's a' jóllakott vendégek nem mulaszták - el hálájokról bizonyossá tenni vendéglőjüket, 's kedvező indulatját irántok továbbra is kikérni; melyet ez meg is ígért, szövetségesül ajánlván magát örök időkre a' Királyfinak.

Azonközben egészen elsetétült az ég. A' Sas - király intett fő udvarnokjának, 's azonnal megjelent egy fényes bagoly a' Király feje felett, vont hangon visítván: „Sasok, seregeljetek! minden farkast és medvét, Ákos ellen üzzetek!“ Bejárta így az egész erdőt, 's csakhamar iszonyú rémséges jelenet tűnt a' fejedelmi pár' szeme elébe. Mert tíz ezer sasnak, melyek az nap ama forrásból ivának, melybe Páratlan Királyfi aranyainak egy részét veté, meghagya-

tott, vinne vég-veszélyt Ákos' országára. Égő üstö-
kös-csillagokként száguldának most ezek vijongva
hegyen völgyen, 's olly riadásba hozák a' számtalan
farkasokat és medvéket, hogy azok rémülve hagyák-
el rengetegjeket, 's a' sasoktól űzve, ezerekként
csaptak-bé Ákos' országába, hol is rémítő pusztitást
tevének, 's felfaldostak mindent, a' mit űzőjik pré-
dául mintegy kijelelének. Mert a' sasok rég' lakván
már a' kék hegyet, Ákosnak minden jobbágyát jól is-
merték, 's a' fellázasztott vadakat egyedül a' királyi
várba, 's Ákos kegyetlenkedéseinek sorsosai között
engedék féktelen dühösködni; a' békes jobbágyok'
házaik mellett pedig, szakadatlan sarkokban lévén,
sebesen elhajtották; 's végre, minekutána a' farkasok
és medvék a' kegyetlen Királynak 's bűnös társainak
ágyat vetettek gyomraikban, beűzék azokat a' tengerbe,
hol öszvesen elveszének. Ezen borzasztó csata egész
éjjel tartott; Ákos' országa felett tűz-tenger láttatott
elterülni, 's a' szárnyas óriások' fényét csak a' hajnal
oszlata - el lassan - lassan.

Páratlan Királyfi és a' Sas-király elővevék min-
den fejedelmi ékesszóllásokat, hogy a' Királykisasszony'
szemeit hozzá szoktathassák ez iszonyú jelenethez, 's
annak szükségességét vele elhitethessék. 'S végre, a'
Királyfihoz vonzó szerelme, szerencsétlen testvérei
sorsoknak, 's az ön személyén elkövetett kegyetlenség-

nek elgondolása, szíve' lázzadását csakugyan lecsendesíték. Általlátta, hogy a' Sas-király, olly magas országon uralkodván, messzebb láthat mint ő, 's így annak bölcs szabásain megnyugodott.

Most a' borzasztó jelenetet kellemes tünemény váltá-fel. Éppen emelkedék a' kelő nap a' hegyek megett, a' mint egy sas-sereg, fénylven még gyengén az aranytól, mellyben tegnap részesüle, a' fel hasadt reggelnek fris ege között láttatott lebegni Ákosnak győzelmi arany szekérével; 's a' Sas' laka mellett varázs lejtéssel lebocsátkozott, hogy Királyának titkos parancsa szerint, a' Királyfit választottjával honjába vinné. A' pompaszekérben lehetett látni a' csudásan meghódoltatott országnak koronáját, a' királyi palczával, 's a' teljes birtokra már csak az innepi bémenetel kívántatott. Hanem a' Királyfinak béketűrése testével igen egy irányban lévén, csak alig tartóztathatá magát, hogy a' koronát tüstént fejébe ne nyomja, 's haza ne repüljön. Mégis a' Sas-király tanácsából, míg annak egész hada visszaérkeznék, egy órácskát csak várakozott, szemeit addig az ország drágaságainak nézellésében gyönyörködtetvén.

A' sasok egybesereglenek; a' Király elrendelé osztályaikat, 's jelt adott ifjú vendégeinek, hágnának-fel a' szekérbe; azzal szerencsés utat kívánván, újra ajánlotta magát nagybecsű emlékezetekbe. Alig fogott

helyt a' szerelmes pár; a' Királyfi tüstént feltette a' koronát, 's a' királyi-pálczát jobbjába szorította; mátkája pedig szerény keccsel ült jobbján mellette. Lány rengetéssel emelkedett az arany szekér, vonattatva és kísértetve tíz ezer sasoktól, 's majd a' magasba kelve, villámként hasította a' levegőt 's oszlatta hatalmasan a' felhőket; míg Miska bámúlva 's tele tisztelettel, tüskén bokron bukdosva döcögött utána.

Ki írhatná - le azon örömet, melly a' Királyfinak megérkeztével az egész honni udvart eltöltötte! Sok idő került - bele, míg királyi szüléji, mély buslakodásaik után egyetlen fajok' elvesztén, magokat e' meglepő változásban egészen feltalálhaták. Öröm - könyben úszott az egész udvar, 's a' kölcsönös ölelkezéseknek és csókoknak végek hossza nem volt.

A' sasok haza takarodának. A' szerelmesek pedig áltesvén a' menyegzőn, kevés napok múlva az egész királyi família, számos sereggel 's nagy pompával útnak indult az elfoglalt országba. Minden készen hódolt ott az új Királynak, ki szerelmes nőjével zavartalan boldogságban élt, és él most is ha meg nem halt, 's megérte nem sokára azt az örömet, mellyel örökösét mejjéhez szoríthatá. Miska holtig nála maradt. Ő tartotta mesével az egész udvart, 's hihetően sok szebbeket mondott, mint itt ez uráról és magáról.

IGAZ SÁMUEL.

A' H A L D O K L Ó.

Lesujtva sorsom' csapdosásitól,
 Enyészni vágyód' lelkem' por bilincse,
 Hogy könnye' árját már többé ne hintse;
 'S ment légyen éjje burkos árnyitól!

Mi terh örökre válni vágyitúl!
 Ha életemnek csak a' létje kincse?
 'S nincs lény? ki szívem habzásba intse,
 Hogy ott — virulnak éden' halmi — túl!

Mint a' nyugodni készült csillagok;
 A' két világ közt függ már szellemem.
 Reményem agva zárja-be szemem'!

Melly szárny repit. — Arany leblekre hágok. —
 Az éj enyész. — Ragyogmány önt körül. —
 'S honyába' lelkem — vég nélkül örül.

KACSKOVICS KÁROLY.

IFJU ASZSZONYOK' ÉNEKE.

Jó Isten vezérelj kérlek,
Hogy boldogító Feleség,
Nevelő édes Anya, 's még
Bölcs házkormányzó is légyek.

*

*

*

A' kit rendeltél Férjemmé,
Hogy azt szívemből szeressem,
Bajain búját jó kedvé
Részvételemmel tehessem.

Hogy magzatokkal megáldván,
Őket, jó érzetnél fogva,
Példák' 's kötelesség' útján
Nevelhessem a' virtusra.

Földi javaiddal végre
 Bölcsen sáfárkodni tudjak,
 Fordítván mindent jó végre,
 Rendtartással kormányozzak.

M. J.

H A Z A F I G O N D O L A T O K

a' Balaton' partján.

Miért csudálad Nemzetem a' tova
 Mímelve fénylő Prusszia' Édenét?
 Mért díszait Verszáliának,
 Pannonodat, 's magadat felejtve?

Jer! 's a' Tihany szent szírtja alá borúlt
 Thétist övedző partok' ölen tanúld,
 Önn' virtusodként, rejtve fénylő
 Százszoros Édenedet becsúlni!

Itt él az élet. Még az erőltetett
 Természet itt a' mesteri kéz' tüzeit
 Nem sínli: sem fűlt tömlöczökben
 A' csenevész növény nem izzad,

Könnyezve a' jobb messze világ' tejét;
 Sem zordon erdőt, kőbe borúlt hegyet
 A' játszi mesterség nem épít;
 Sem betakart csöveken rakásra

Itt nem csapolgat dúzzadozó tavat:
 Hogy tudva csaljon, 's a' csalatásba várt
 Kedvet lelő érzés csudálva,
 Nézze, becsülje, imádja mívét.

Itt a' setét bikk' lábaihoz terült
 Szelíd lapájok tarka ölén ezer
 Hímes virág nyit, millió fű
 Tárja szagos kebelét, reményt, dísz,

'S erőt teremtő balzsamot, életet
 Lehellve, 's újjá szülve vidékeit,
 A' ritka fényes lelkek' áldott
 Módja szerint, maga életet nyer.

Itt a' tenyésző Semmi vel egykorú
 Kő lepte bérce a' rettenetes legyen
 Szózatra állott, még először,
 Akkor elő, mikor a' teremtő

Kezdettel együtt lett az idő maga,
 'S a' véle testvér fenyves alól koros
 Vállát kiöltvén, a' magával
 Egyidejű Balatonra néz-le.

Kíméllve csapdosd Hunnia' Thétise!
 'S egymást sebessen törve jövő habod'
 Csitítva, símulj tisztelettel
 A' koszorús Badacson' tövéhez!

Ez életet szűl, bort 's örömet terem,
 'S Nektárja' nedvét, a' venyigén 's bokr'
 Fürtön keresztűl, cseppbe szedve
 Adja hazád' 's fíjaid' kezébe.

Csorgass reá óh! harmatot és erőt,
 'S takard - be minden rossz levegő elől,
 Hogy a' tavasz' zsendült reményét
 A' közelébb közelébb jövő nyár

Érlelje - meg! Hogy kapjon erőre a'
 Fejlő növény, 's a' zöld levelek között
 A' gyenge lágyuló szemekben
 Kedv, öröm, életerő virúljon.

Ti is temérdek századot általélt
 Bátyáji a' dúlt régi időnek! óh
 Szent omladékok! hív tanúji
 A' Magyar ész, kar, erő tüzésnek!

Örökre itt fenn álljatok e' koros
 Mohtól setétlő bérzetek' órmain;
 Itt álljatok 's itt légyetek véd
 Örei e' Magyar Édenének.

Itt álljatok! míg a' Balaton habot,
 'S vidéke fürtöt 's sárga kalászt terem,
 'S mindegyik édes tisztelettel
 Hírdeti Festeticsét 's Szaláját!

Itt álljatok! míg lessz Magyar, a' ki fel
 Hevülve egykor szent düledékitek
 Alatt megáll és tiszta könnyel
 Áldozik ősei érdemének,

'S megfutva buzduúlt képzeletén, hogy ők
 Mennyit tehettek, 's tettek ez Édenért,
 Ha a' Török tábor 's Tatár tűz
 Kardot, erőt, rohanást parancsolt:

Itt esküszik - fel, 's szent fogadást teszen,
 Hogy Nemzetének fénnye, Királlya szent
 'S megsérthetetlen jussa mellett
 Ösei' hív unokája lészen!

B U D A.

Rege a' Magyar előidőből.

Ülj ide mellém barátom!

A' hegy' zöld pázsitjára,

Nézd, be kies a' kilátás

Innen Buda várára.

Itt szoktam én elmélkedni

A' régi századokról,

'S eleinket híressé tett

Vitézi nagy dolgokról.

Itt a' Honn' régi fényéről,

'S Buda' hajdani diszéről: —

De más volt akkor e' vár,

Erős, híres; — nem az már.

Ki tudja hogy melyik hősnek
 Tapodjuk most porait,
 Ki valaha itten dúlta
 Az ellenség' sorait.
 Itten harczolt, itten küzdött
 Bajnoki elszánással,
 'S a' Hazáért itt esett - el
 A' legdicsőbb halállal. —
 Hidd - el a' hányszor eszembe
 Illyen jut, — már a' szemembe
 Forró könnyek repdesnek, —
 'S óh még is be jól esnek!

Sok veszélyben forgott e' vár
 Építésétől fogva,
 Kivált hogy másfél századig
 A' Török tartá fogva.
 De hagyjuk ezt! — elmúltak már
 A' véres zivatarok,
 Mellyekben annyit szenvedtek
 Egykor a' jó Magyarok. —
 Majd mondok egy szép esetet,
 Melly, hogy e' vár építettett,
 Egy öreg könyv' szavaként
 Akkor tájban itt történt:

Míg Árpádnak örökösi
 Trónusunkon voltanak,
 Azok előbb Esztergomban,
 'S Visegrádon laktanak.
 Ott állt a' magos bércz - tetőn
 A' királyi palota,
 Mellyet az akkori mester
 Századokra alkota.
 Most is trucczol az időnek,
 A' mindent megemésztőnek —
 A' Salamon tornyával,
 'S egy két mohos falával.

Későbbben, hogy Lajos Király
 A' koronát felvette,
 Lakását, 's fényes udvarát
 Ó - Budára ált' - tette.
 Mert alatta legnagyobb volt
 Az Ország' birodalma,
 'S így a' Királynak is szűk lett
 A' régi vár' tartalma.
 De e' királyi lakhelynek
 Már ma nyomára sem lelnek,
 Minden köve széllyel hűlt,
 Rég' elveszett, elpusztúlt.

Zsigmond, kit mindég üldözött

Változó természete,

Lajos' palotájával már

Meg nem elégedhete.

Ámbár az tám legelső volt

Minden udvarok között,

De ő még is újat kívánt

'S e' hegyre ált' - költözött.

Addig e' hely pusztán állá,

Ide még senki se szálla,

Új - Pesti-hegy volt neve, —

'S most királyi lak leve.

Mikor 'hát ő ezen várnak

Első kövét letette,

Azt a' nevezetes napot

Fényesen ünneplette.

Voltak vitézi játékok,

Hadi próbák, forgások,

Ló - futtatás, dárda - vetés,

'S kardal való vívások.

Erre a' Haza' Nagyjai,

Hősei és Lovagjai

Mind fényesen készültek,

'S ide Budára gyültek.

Gazdag 's híres volt akkor is

A' Csákyak' nemzete,

Még az első törzsököktől

Származott eredete.

Akkoriban Csáky Pál volt

Örököse Szepesnek,

Egy fija volt, — egy reménye —

Sándor a' dúzs nemesnek.

Ezzel 'hát ő is Budára

Lejött a' roppant pompára

Czifra kísérvőivel,

Kétszáz fegyveres'ivel.

Sándor már meghaladta volt

Husztadik esztendejét,

De még eddig otthon tölté

Legtöbbnyire idejét.

Egy tudós Barát oktatá

Tudományra, nyelvekre,

A' Várnagy pedig tanítá

Hadi mesterségekre.

Mert akkor nem csak tollával,

De karjával és kardjával

Szolgált az Úr — ha kellett, —

Édes hazája mellett.

Mikor a' régen óhajtott
 Ünnepi nap eljőve,
 Hogy egyszer majd letétessék
 A' vár' első talp - köve;
 Királyi fénnel indúlt-meg
 Zsigmond Király, — mellette
 Zászlócai, — 's hosszú sorral
 Ezer kocsi követte.
 Minden felől kard csattogott,
 Arany 's ezüstől csillogott,
 Mind az Űr, mind fegyvere,
 Mind lova, mind szekere.

A' Szép - nem' hintóji mellett
 Paripáikon ülve,
 Ifjú Lovagok nyargaltak,
 Mind gazdagon készülve.
 Sándor Úrfinak is jutott
 Egy hintó mellé helye,
 Mellyben egy tisztas Dáma ült,
 'S egy fiatal szűz vele.
 Maróthi Gunda volt a' szép
 Minden szemet ígésző kép, —
 A' Vajdának leánya,
 Ezer szívek' bálványa.

Sándor mint egy szép Leventa,
 Deli sугár termete,
 Nagy születésre mutatott
 Ragyogó öltözete.
 Kólczag - tollas kalpag fején,
 Tarka párducz a' vállán,
 Arannyal borított szablya
 Csörgött a' bal oldalán.
 Fodros szőke hajfürtjei,
 Világos kék nagy szemei,
 'S feje, piros orcája,
 Sok szemet vontak rája.

Ő is büszke szilaj ménjét
 Enyelegve ugratta,
 Hortyogott, nyerített, kapált,
 Prüsszögött az alatta.
 'S mintha kevélykedett volna,
 Hogy illy szép hős ül rajta,
 Fül-hegyezve szökelt, tánczolt,
 Ugrált a' tatár - fajta.
 Arany bogláros kantárját,
 Karmazsin bársony csótárját,
 Török Basától nyerte
 Nagy - atyja, — hogy leverte.

Sándor nem igen ösmérte

Még eddig a' Szépeket,

Inkább vadak után járván

Hegyet, völgyet, bérczeket.

Most illy közel egy leányhoz!

Kivel szólni kellett, —

Ki olly szép volt, — olly kellemes

Beszédje, viselete. —

Szemérmesen nézett rája,

Elpirúlt egész orczája,

'S zavart érzéssel telve,

Akadozott a' nyelve.

Még is hogy a' hegy tetőre

A' sereg felérkeze,

Lesegíté kocsijából,

De reszketett a' keze.

Egész képen látható volt

Zavarodása' jele,

Nem látta ő, hogy a' Kírály

A' követ mint tette-le.

Mert lelke másutt lebegett,

Némán álla háta megett

A' szűznek, — elmerülve,

Hol fázva, hol hevülve.

Hogy a' hegyről vissza - tértek,
 Fényes ebéd adatott
 A' Királynál, — és azután
 Vitéz játék tartatott.
 Kanizsay volt itt első
 Ki Forgáccsal mérkezett,
 Futtattak ők, — de az ennek
 Nyomába se érkezett.
 Erre trombita harsogott,
 'S a' győztes Forgács is legott'
 A' szép Királynétól nyert
 Jutalmúl csillag czímert.

Sándornak még talpában is
 Megpezsduült itt a' vére,
 'S kedve duzzad kiállani
 A' viadal' helyére;
 Éppen egy Cseh nemes kit - kit
 Egy szál kardra híva - ki,
 'S míg vele szembe szállana
 A' sok közzül valaki,
 A' sorompót által - szöki,
 'S kesztyűjét elébe - löki,
 Mellyet az bátran felkap, —
 Sándor véle öszvecsap.

Minden bámúlva tekinté
 A' nem várt jelenetet,
 Szép idegen, — mondák — 's érte
 Sok leány szív reszketett.
 Gunda is könnyes szemekkel
 Várt a' küzdés' végére,
 Mert ama Cseh már sokakat
 Hánya kardja' élére.
 Az öreg Csáky, bár szintén
 Meglepé is eleintén
 Fija' merész próbája:
 Bízatosan nézett rája.

Ügyesen felfogja Sándor
 Ellenének csapásit,
 'S villám módra szórja -vissza,
 Jól irányzott vágásit.
 Még is soká kétséges volt
 Ez, vagy amaz győzhet e?
 Míg Sándor amannak kardját
 Markából kiütötte.
 Ezt hangos Eljen! követé,
 'S minden örömmel hirdeté,
 Hogy a' deli fiatal
 Vitézé a' diadal.

Ő is a' szép Királynénak
 Letérdelt most elébe,
 Magosan dobogott szíve
 Örömmel tölt mejjébe'!
 'S mikor az, vitéz nyakába
 Arany lánczot akasztott,
 E' tekintet hév érzésre
 Sok szűz keblet gyúlasztott.
 De Sándor már szercclemmel
 Eltelve, itt is fél szemmel
 Azt nézi, ha Gundája
 Figyelmez e reája?

Még ő utána sok derék
 Honni vitéz mutatta
 Erejét, de a' hős Sándort
 Felyűl ritka haladta. —
 Végre a' Király jelt ada
 Felkeltével, hogy már a'
 Küzdés elég, — erre bezzeg
 Sok szűz óhajtvá vára.
 Mozga már mindenik' lába,
 Mert a' fényes palotába'
 Ébresztően hangzik a'
 Csiklandó táncz muzsika.

Héj! még akkor a' Magyaroknak
 Külső módi nem árta,
 Akkor még nemzeti tánczát
 Szittyai göggel járta.
 Sándor is most elpirúlva
 Nyujta kezét Gundának,
 Tánczolt, — és minden csudálta
 Könnyű léptét lábának.
 Ki - ki ötet magasztalá,
 'S minden száj egybe megvallá,
 Hogy itt, sok szép van is bár,
 Egy sincs ilyen remek pár.

Szép volt Gunda, mint a' rózsa
 Mellynek piros levele
 Most fejlík - ki bimbójából,
 Harmat gyöngyökkel tele.
 Szelid, kegyes tekintete
 Festé ártatlanságát,
 Nem tudá mi a' kevélység, —
 Nem tudatta nagyságát.
 Karcsú teste, — szög fűrtjei,
 Báj'lók, — fekete szemei
 Tüzet, szikrát lövelnek,
 Égnek, gyújtnak, perzselnek.

Tűz láng forra most Sándornak
 Minden kicsiny erében,
 A' mint a' dicső Gundának
 Karját tartá kezében.
 Néha öszveütközének,
 Tüzes pillantásaik,
 És egymásra hevülének
 Forró kívánságaik.
 Gunda még előbb szerette
 A' szép ifjat, 's jól érzette,
 Hogy már egyek szíveik, —
 De halgattak nyelveik.

Egy darabig még titkolák
 Mit érzettek egymásért,
 De hogy Sándornak keblében
 Zúdúlt heve már nem fért,
 Megvallá végre Gundának
 Szíve' kinos gyötrelmét:
 Az elpirúl, — halgat, — sohajt, —
 'S elárulta érzelmét.
 Bóldog Sándor! hő lángjával
 Nem cserélne Királyával,
 Mert hogy övé kegyese,
 Egy szűz csók lett kezese.

Most már Sándor csak imádott

Kedveséért élt és halt: —

De Zsigmond is megkedvelte

A' deli hős fiataalt,

'S nem sokára a' szerencsést

Udvarába bévette,

'S kellemes tulajdoniért

Kedveltjévé is tette. —

De olyan a' sors' folyása,

'S a' szerencsének forgása,

Hogy ha malasztját adja,

Ingyen azt ritkán hagyja.

Héj Barátom! a' bóldognak

Örökké volt irígye,

Kit más szerencséje miatt

Emészt belső mirígye.

Főképpen az Udvaroknál

Vagynak illy nem - emberek,

Kiknek álnoksága által

Buknak sokszor ezerek.

Ezeknek áskálódása

Sándornak is vermet ása

Élte' legszebb idején,

Bóldogsága' elején.

Akkor tájban fellázzadtak
 Nehány békételenek
 Zsigmond ellen, 's öszveesküdt
 Pártütökké lettenek.
 De hogy jókor a' Királynak
 Ez tudtára adatott,
 Az közzülök egynehányat
 Budán lenyakaztatott.
 Sándornak is e' sors szánva
 Volt, és töre már kihányva,
 Gonosz agyú elleni
 Így akarák veszteni.

Elárulák a' Királynak
 Hamis bizonyságokkal
 Hogy ő is öszveesküdült
 A' többi pártosokkal. —
 Szegény Gunda volt az első
 Ki fülhegygel értette
 E' dolgot, hogy atyja titkon
 Garának beszéllette.
 Elájúlt, 's majd szörnyet hala,
 Hogy e' rút árulással a'
 Kedves Sándor' élete
 Illy veszélyre tétete.

Feleszmél, — de hajh! megrémúlt
 Szívét nem nyugtathatja,
 Sándornak ír: »tüstént jöjjön,«
 Késő éjjel hívatja.
 Repül az szerelme' szárnyán,
 Sirva borúl mejjére
 A' szép leány: — »meghalsz Édes! —
 Több szó nem jön nyelvére. —
 Nem tudja ez, mire értse,
 Kéri tovább ne kísértse:
 Visszás gond jár fejében,
 Végig borzad testében.

»Jaj fuss Kedves! — kiált Gunda —
 Ha szeretsz még engemet,
 Tudod hogy érted kész volnék
 Százszor adni életemet.
 El vagy vesztve, el vagy te is
 Mint pártütő árúlva
 Fuss míg szabad vagy, — késő lessz
 Talám egy óra múlva.« —
 Sándor borzad: »Nem, Kedvesem!
 Szóll, — ne hidd, én el nem esem,
 De ha itt nem maradok,
 Gyanúra okot adok.

„Ártatlan vagyok, Zsigmond is
 Szeret, 's tudja hívségem',
 Így, bár irtódzom, nem megyek,
 Ez a' kötelességem.“ —
 „Kivánod e hát megölni
 Magaddal kedvesedet,
 Kivánod e, hogy én lássam
 Kiontatni véredet?
 Hidd - el, — Gunda így siránkoz' —
 Rémuült szívemre halált hoz,
 Ha könnyem hijába kér,
 'S a' holnap is még itt ér.“

Sándor lágyúl, de nem hajlik
 A' sirásra, kérésre,
 Bátran mondja: »ő ártatlan,
 Nincs oka a' szökésre.“
 »Nem használ itt, — nyögi Gunda, —
 Napnál tisztább hívséged,
 A' hol alattomban munkál
 Fortélyos ellenséged.
 Íme esdeklem térdemen,
 Szaladj, — vagy hidd - el, szívemen
 E' tör legott' által - jár,
 Mihelyt fogházad bezár.“

Végre Sándor, — megindúlva,
 »Legyen — ugymond, kérésed,
 Te éltem' legfőbb reménye!
 Ím követem intésed'.«
 'S egy csókot nyom homlokára —
 »Tám nem soká láthatlak,
 Isten hozzád! — zokog — a' míg
 Magaménak mondhatlak.« —
 Így kirohan fájdalmával,
 'S még éjjel egy lovásszával
 Felül, 's Ausztriába
 Szökik kínos bújába'.

De jó, hogy elillanthatott
 Töréből hamarjában,
 Mert a' megbántott Királytól
 Felgerjedt haragjában,
 Jobb sorsra mint a' többiek
 Számot ő se tarthatott,
 Noha később minden büntől
 Tisztának találtatott.
 Keresték is mindenfelé
 De sehol senki se lelé,
 Jókor céljára ére,
 Hol rossz hozzá nem fére.

Ott ült most ő rejtekében
 Senkitől se tudatva,
 Szerelmétől, fájalmától
 Tépve, dúlva, szaggatva.
 Ott volt Gunda, a' nagy világ'
 Lärmás, vészes zajában,
 De szomorú, halvány, csendes,
 Szíve' gyötrő kinjában.
 Még is e' két szenvedőket
 Erősíté az, hogy őket
 A' sors bár mint kínozza,
 A' lajt két szív hordozza.

De a' kesergő Gundára
 Még több baj várakozott,
 Mert hogy többé titok nem volt
 Hogy Sándor eltávozott:
 Stibor, egy ravasz Udvarnok,
 Ki rég' vágya kezére,
 'S ki Sándornak ezért munkált
 Alattomban vesztére;
 Most az atyjától megkérte,
 'S az neki megis ígérte,
 Jaj de szegény Gundának
 Ezzel majd sírt ásának.

Hogy atyja ezt szép szavakkal
 Tudtára adá néki,
 Ré múlt, ijedt, halványodott,
 Eltompúltak érzéki.
 »Atyám! — így szól — tudod régen
 Sándoré szívem, kezem,
 Hogy elhagyjam, 's hitem' szegjem,
 Ugy soha sem vétkezem.« —
 »Mit? balgatag! — ezt ordítja
 Az Ősz, — 's lyányát eltaszítja,
 Tudd - meg, míg bírom erőm',
 Egy pártütő nem lessz vőm.

Így elhagyja a' ré múltet
 Keservének árjában,
 De alig távozott - el, már
 Ott volt Stibor, nyomában.
 Borzadt, kékült Gunda, mikor
 Mint a' halál' postája,
 Stibor sovány, sáppadt képpel
 Közelített hozzája.
 Irtódzott rá - tekinteni,
 Utált vele együtt lenni,
 Bosszantotta mindennel,
 Csak hogy tőle menjen - el.

Egy darabig még ostromlák
 Gundának gyötört szívét,
 De nem tudták felejtetni
 Vele ártatlan hívét.
 Siralomma l tölté értte
 Lassan folyó óráit,
 'S imádsággal vírasztotta
 Nyugtalan éjszakáit. —
 De az ég nem soká késett
 Büntetni, és a' mit vésett,
 Stibor, önnön vermébe
 Maga magát ejté-be.

Nem sokára kitudatott
 A' gonosz' álnoksága,
 'S így Sándornak is kitűne
 Tiszta ártatlansága.
 Óh mit érzett ekkor Gunda,
 Melly balzsam ez sebére!
 Öröm könnyeket hullatott
 Atyjának agg mejjére.
 Örült ez is, hogy tévedett
 Célja bé nem teljesedett; —
 'S csak Sándor most itt lenne,
 Mindjárt Papért küldene.

De senki se tudhatta - ki,
 Hová bujdoklott Sándor?
 Hasztalan keresé atyja,
 'S a' sógora, a' Nádor.
 Még a' Király is küldözött
 Kedvenczéért szerte - szét,
 'S hogy nem lelék, Gundának ez
 Törte marta az eszét.
 Búsult, sírt, 's már azt képzelte,
 Hogy utóljára ölelte
 Sándort, mikor elnyargalt
 Éjjel, 's tám már meg is halt.

Azonban megtudta Sándor,
 Hogy egyszer valahára,
 Kínos számkivetéséből
 Vissza - térhet Budára.
 Levelét melly e' hírt hozta,
 Könnyeivel öntözé,
 'S már már akara repülni
 Gundája' karja közé.
 Hajh! de a' levél' aljába'
 Az volt még, hogy Cseh Országba
 Menjen előbb Zsigmondhoz,
 Ki most ottan táboroz'.

Új csapás volt ez a' Sándor'
 Vérző sebes szívének,
 Hogy ismét távol vettetik
 Öletől Kedvesének.
 Főképpen most, szabadsága'
 Érzésétől éledve,
 Ütközetbe menni, 's éltét
 Kockáztatni nincs kedve.
 De hijába! mit volt tenni!
 A' Királyhoz kelle menni,
 Pedig otthon Gunda már
 Reá szívszakadva vár.

Zsigmond most a' Husszitáknak
 Szörnyű pusztításait
 Akarván megzabolázni,
 Oda vitte hadait.
 De a' félszemű vak Ziska
 Dühös bosszús népével,
 Könnyen bána a' Királynak
 Rendetlen seregével.
 'S noha elébb Zsigmond győzött
 Mikor vele megütközött,
 Később' amaz megverte,
 'S táborát is elnyerte.

Siet Sándor Királyához,
 'S éppen hogy megérkezett,
 Akkor kezdődék a' véres
 Prágai nagy ütközet.
 Itt is ott is verekedtek
 Már az apróbb osztályok,
 Tompa zúgással kopogtak
 Öszveütött láncsájok.
 Így Sándor nem is férhetett
 Zsigmondhoz, — 's az ütközetet
 Bátorságban távolról
 Nézte egy domb oldalról.

Forr már a' harcz, — a' vérontás
 Szörnyű mind a' két felől,
 Csattog a' kard, — nagy a' lárma, —
 Hullnak hátúl, és elől.
 Közönséges lett a' zavar
 Minden gyilkol, öl, és vág,
 Az erősebb leaprítja,
 A' ki csak útjába hág.
 A' tolongás' forgó zaja
 Most Sándort is elragadja,
 Ő is hát verekedik,
 'S bajnokúl vitézkedik.

Azonban a' vad Hussziták
 Olly dühösen küzdenek,
 Hogy a' Király' seregei
 Már mind futni kezdenek.
 Fut Zsigmond is, — Sándor látja, —
 Nyargal — és utól éri,
 Mikor éppen egy Husszita
 Kardját fejéhez méri.
 De Sándor úgy vág nyakához
 Hogy annak Zsigmond' lábához
 Gördült legott' a' feje,
 'S ott omlék - ki veleje.

Zsigmond Király, mint Sándornak
 Előbb is kedvellője,
 Most midőn az, életének
 Volt szerencsés mentője,
 Örömmel fogadja őtet,
 'S köszönettel halmozza,
 Nem bocsátja oldalától,
 'S maga Budára hozza.
 Elbeszéli ott mindennek,
 'S megvallja azt, hogy csak ennek
 Bátor vitézi tette
 Által maradt élete.

Sándor köszönte kegyelmét

Zsigmondnak, 's így felele:

„Felséges Úr! a' Magyaroknak

Megesmertető jele

A' vitézség és a' hűség,

Mert még gyermekségében

Tanúlja, hogy jó hazafi

Legyen egész éltében.

Így törvényes Királyáért,

Szabadságáért, 's Honjáért

Mindég kész vért ontani,

'S ha kell, éltét bontani.«

Tetszett ez a' tűz Zsigmondnak

'S még jobban megkedvelte

Sándort, és Nagyjai közzé

Fényes pólczra emelte.

'S legottan az Arany-Sárkány'

Nagyobb rendét függeszté

Nyakába, és így magától

Kegyesen elereszté. —

Boldog Sándor, hogy végtére

Jöhet már ölelésére

Szeretett Gundájának,

Vége van már kínjának.

Csók váltotta most a' csókot,
 Ölelés az ölelést,
 Szívek' duzzadt árja miatt.
 Szóhoz alig leltek rést.
 Nem sokára örökösen
 Egymáséi lettek ők,
 'S atyjaiktól megáldatva
 A' két bóldog szeretők,
 Szepesbe mentek, — kedveket
 Tölték — 's többé szerelmeket,
 Míg csak életék tarta,
 Semmi baj nem zavarta.

JAKAB ISTVÁN.

M E S É K.

A' RÓZSA - BOKOR ÉS A' LEÁNYKA.

A' víg leány-sereg énekelve szedegette a' rózsabokrokról a' rózsákat, és kötözgette a' koszorúkat, egy tavaszon. Egy a' leányok között így szólla a' rózsabokorhoz: »Igaz, rózsá, szép virág vagy, és a' kert' asszonya méltán lehetsz; csak kár, hogy rövid ideig tartassz.« A' rózsabokor viszont: »Helytelen panaszkod szép leányka, 'hát nem eleget tart-e virágzásom' ideje? 's ha egyik rózsám elnyílik, helyébe hármát négyet állítok-elő. Azonkívül, minden esztendőben készen állok a' magam időmben néktek gyönyörűséget okozni. Tudom én, hogy ti leányok örökös tavaszt és ifjúságot kívánnátok, de az nem lehet: inkább panaszoljátok 'hát ön rózsáitoknak elmulásán, melly igazán kevés ideig virít, 's ha egyszer elnyílt, azt több tavasz vissza sem is hozza. Mesterséges rózsáitok pedig időn túl, inkább nevetséget okoz az embereknek, mint gyönyörűséget.« Lesütötte szemeit a' leányka, elhal-

gatott, 's megtanulta, hogy az olyan hijánosságot nem kell felkeresni más helyen, mellyet az ember magában nagyobb mértékben szenved.

A' TANÍTÓ ÉS TANÍTVÁNYA.

Egy tanító kis tanítványával időtöltés kedvéért az erdőben járkálva, midőn az illatos kis ibolyának jó szagát megéreztek, azt felkeresgélve szedegetni is kezdtek. De a' játékos gyermek, megunván guggadozni, keresgélni, és szedegetni, zúgolódva mondá tanítójának: »Igaz, jószagú kis virág az ibolya, de csudálkozom, hogy nem únják utána annyit hajladozni: a' több tarka kerti, 's mezei virágok magosra nőnek, annál fogva messzünnen meglátszanak, 's könnyebb is őket szaggatni.« »Úgy van, mond a' tanító: ezeket a' felemelkedés' kérkedékenysége, amazt pedig illatja mondja - meg hol vagynak, 's bár melly bajos is szedegetése, de a' ki tudja illatját, és hasznát becsülni, gondosan felkeresi.«

A' tanult, és hasznos embert keresni kell; mert azt szemérmessége elrejtve tartja; de a' tudatlan, és munkátlan mindenütt találta.

M. DOBAI GYÖRGY.

Al-Gyógyon.

A Z Ö R Ö M.

Melly báj érzetek' sugára
 Szenderíti lebelem';
 Mi az a' mi kéjre gyúlván
 Szerényen andalg velem?

Égi illat! most csordult
 Szivem' rengetegébe
 Ez élet' gyöngy virágából,
 Melly rejtőzött kelyhébe'.

Ott virít ez, 's ott illatoz'
 A' sors' szövevényében,
 Jaj de ezer gáncs és göröngy
 Dűledez' ösvényében.

Ezer vágyak ébredveznek
 Sok ezerek mellyjében
 Felé röpülni, de immár
 Szunnyadnak szült helyekben.

Számtalanok iramodva
Ha jutnak erányokhoz,
Hévvél vágnak felé mint a'
Durván lengő kórókhöz.

'S akkor dúlják - fel ez élet'
Andalító örömet,
Akkor mérik a' jövődö'
Kinos homály - üregét.

'S végre imigy keseredve:
Itt minden csak tündér báj!
Oda jutnak, hol elnyeli
Ama vésszel habzó táj.

CZENTE ISTVÁN.

ESZTIHEZ.

Elszenderedve Bacchus
Miatt álmomba' téged'
Látalak édes Esztim!
Körül akartalak volt
Ölelni, ah, de arra
Felébredék azonnal. —
Rövid, de kedves álom,
Mért nem válál te hosszabb?
De — majd iszom megint, hogy
Elszenderedve ismét
Álmodjak Édesemről.

MOLNÁR ANDRÁS.

A Z E S T V É H E Z.

Itt hol gyenge
 Szellet leng e'
 Völgyre bibor - szín gyapot
 Forma felhős
 Est! fedd - el hős
 Súgórostól a' napot.
 Itt hol kék a'
 Kert' árnyéka,
 Vond - fel szép bársonyodat:
 Rózsás lepli
 Közt innepli
 Jöttöd' az alkonyodat,
 'S majd ha kellő
 Fényt gyöngyellő
 Mosolygásod e' gyepes
 Liget' setét
 Körületét
 Bébalsamozva repes,
 'S az ingó sás
 Közt a' rózsás
 Berket kerítő nyírek

Felől, lengve
 Gyengén zengve
 Játszanak a' Zefirek,
 'S a' zöld mező
 Behimező
 Virágin szájok szirét
 'S kert illatot
 'S elaltatott
 Térünkre hinti írért,
 'S majd ha e' leg-
 Gyengébb felleg'
 Habjain a' hold önti
 Fény - tengerét,
 'S a' büszke rét
 Idvezelve köszönti,
 'S ezüst foltot
 Hint a' boltot
 Csendes andalodásra
 Fonó komló'
 Öszve - bomló
 Bojtjai közt egymásra,
 'S szép szeme lágy
 Zöld levél ágy
 Között, hol szépen zengem,
 Ott egy juhar
 Alatt muhar

Párnán kacsint - meg engem,
 Akkor hints - el
 Lágy bilincsel
 Egy mindenható szemem
 Ült szerelem
 Által, velem
 Rabságra vert szívemen
 Ezen híven
 Verő szíven
 Akkor hints - el menybeli
 Érzést 's kedves
 Szájad' nedves
 Csókjaival hintsd teli.
 Oh! szent este
 Melly bájt feste
 Mosolygásod e' pázsit'
 Lassu szellő
 Közt zöldellő
 Habjait, minden varázsít!
 A' hárs erdő'
 Völgyén ferdő
 Hold' harmatos sugára
 Itt egy görbe
 Galy közt tör - be
 Lugosim' árnyékára.
 Ott a' réten

A' setéten
Kékellő völgy' folytába'
Gyöngyét fűzi
Fényel tűzi
A' virágok' nyakába.
Itt a' mező
Csergedező
Hives patakja mellett
A' fagyalfa
Közt egy csalfa
Ámort ringat a' szellet.
Ott a' tóban
A' zúgóban
Hol a' patak hempereg-
Le a' sásra
Két egymásra
Hajlott hattyú szendereg.
Itt a' sziget
Közt a' liget
Alján a' madarkák a'
Nád bokorban
Ülnek sorban
Lágy bölcsőjök a' káka.
Minden csendes,
Még a' rendes
Siket zaj is elhalgat,

Csak e' rengő
 Szirton lengő
 Szelid szellő fuvalgat.
 Csak e' csergő
 Viz' tekergő
 Patakja zúg sziszegve,
 Ha a' szikla
 Közt elsikla
 Nyögő habja libegve
 Csak egy rémlett
 Egy félemllett
 Lassú jajt sír a' berek,
 Mintha siket
 Érzésiket
 Nyögnék a' bus tengerek,
 Vagy a' kába
 Föld' gyomrába'
 A' régen elenyészett
 Hamvak felett
 Vég tisztelet-
 Tort tenne a' természet.
 Melly felséges
 Vagy, szentséges
 Est! ligetim' vidékén.
 Én egy erő
 Által merő

Érzéssé olvadék én,
 Szemlélém a'
 Tikkadt 's néma,
 Természet' ájúlását,
 'S a' lágyszellő'
 Rá-lehellő
 Balsamiba fűlását.
 Én-is szíves
 Kedvel híves
 Kebeledbe vonulok,
 'S szokott hantom
 Mellett lantom'
 Hangjával elnémulok.

Nagy-Váradon.

A' H Í R V Á G Y.

„Jer! ált - repítlek a' mulás' sötét ködén

„A' lét' örök temérdekébe jer!

„Kövess te pór - fi!« szólt a' hír: —

'S az Aete' háza tönkre dúlva nyög;

Vad láng csatáz' fejed felett,

Világ - csudálta Ilion! —

Vérébe úsz' az agg Priám — vért sír az ég;

Ének tolong a' menny' ürén

Fel, gyilk - vasak' robajja közt

A' szent Sionba, — pusztulás

Sír porra - mállott romjain, —

Vitézek' árnyai nyöszörgenek,

Az elfeledt porok felett.

Be boldog! a' kinek kicsínyre mért
Körébe', szíve nem feszül e' vágy miatt.

Az éjj' ölébe' csendesén pihen,

Nem kergetik - fel álmiból,

Békóba vert rabok' keservei —

Ledúlt mezők' — tiport faluk'

Gyász romladéki' képei. —

Keskeny kerületébe' boldogit :
 Mint a' szemérmes ibolya
 Titokba' önti kelyhe' tengerét. —
 Feledve rothad a' sötét üregbe' : —
 De a' kelet' hodóltatóját
 Átokkal említi után - kora.

Dúcsúz' a' Hős — szakad szerette Hölgye - el
 'S ájúlva rogy' - le : — még is őt
 Az új világra gyötri dühe , a'
 Hír' szárnyain lebegni fenn. —
 Már langy fuvalm dagasztja a' vitorlát —
 De majd hegyekre tolja orkán
 A' csend' , a' béke' tengerét —
 Vész zuzza - szét az árboczt
 Darabra omlik a' hajó : Vitézünk
 Hír - szomja' mártalékja lött.

Ne félj Ninám ! nem kízn e' vágy ,
 Ölödbe' éldelem feledt napim. —
 Ringass - be mennybe , hol örök tavasz ,
 Ha majd lefoly fővény üdöm.

HIRI FERENCZ.

ASZTERHEZ, AZ AZ: CSILLAGFIHOZ.

Görögből, a' bölcs Plátó után.

Pillanatod sok sok csillag köz't téved az égbe.
Csillagom! ah lennék bár csak egészen az ég
Így szerető mindég lefelé bájj'idra kacsintva
Nézhetném számt'lan szemmel a' kedvesemet.

A' K O S Z O R Ú.

Meleagrosz után, Görögből.

Haj-fürtödbe virág-koszorú ált-fonva hanyatlik,
Am de te a' koszorú szép koszorúja virít'sz.

Gróf DESSEWFFY JÓZSEF.

L I L L Á H O Z.

Szünj kérdezni, szelid Lilla, felelj magad
Hol fog szünni bitem? Tudhatom én, mikor
Hül forró ajakam hült ajakadtól el,
Édes csókjaidat váltani míg fogom?
Szólj szólj Lilla magad; tudhatom a' halál
Rám mérges nyilait hol lövi, hogy 's mikor?

HORVÁTH JÁNOS.

A' T I S Z Á H H O Z.

Ugornyan, Octób. 16d. 1823.

Köszöntelek szöke Tisza!

Már régen nem láttalak,
Most Hazámba jöttem - vissza

Pannon' Istene áldlak!
Örömek már gerjedelmim,

Tisza parton vagyok már,
Lángtűz kedvek érzeményim,
Elmém már Honnomban jár.

Merre habod hempelyeg,
Arra elmém enyeleg.

Merre habod lefolydogál

Öblödet szélesítvén;

Hol a' Maros abba bévál

Veled magát egygítvén;

Hol a' Szilér' zavarjai

Hullámidba vegyülnek;

Ballagitó' hinárjai -

Belőled viz't merítnek ;
Képzeletem ott van már
Hol ált rég' Etelkavár.

Rég' Etelkavár hol állott ,
Ott egy város terjedez ;
Gyöngy szabadságában áldott
Népe bátran örvendez.
Ezüst gyapjas bárányjának
Czímje messze tündöklík ,
Méltóságos toronyjának
Aranyzatán csillámlík.
Állj - meg ott képzeletem ,
Ott van nekem mindenem.

Létemnek tisztelt szüléi ;
Több testvérek , 's testvérnék ;
Városunknak szép szűzei ;
Barátok , és barátnék !
Köztök forgok — már örvendek
Vélek képzeletemben ,
Csókolódom és enyelgek
A' multság' körében.
Hah ! végre felhevülök ,
Rózim' ölébe dülök.

Rózimnak ölébe dőlve
 Reményilem a' mennyeket
 Itt a' földön már fellelve
 Élni benne e' telet.
 Rózimnak puha karjai
 Ölelve csalogatnak,
 Forró nyájas gyöngy csókjai
 Örömet osztogatnak.
 Képzeletem már vele
 Égi kedvel van tele.

Egy kérésem vagyon hozzád,
 Tisztos Tisza, halgassd-meg:
 Egy tűzcsókot bízok reád,
 Melly már ajakim közt ég.
 Vedd - fel eztet habjaidra,
 Csöppentsd - le szép ajakán;
 Ő gyakran néz hullámidra
 Rám emlékezve talán. —
 Ezzel hajóba ugrék,
 Kedvel általevezék.

Hadnagy Kiss KÁROLY.

TEXTUSOK AZ ÉLET', KÖNYVÉBŐL.

Nem hiszik, de igaz az, hogy a' léleknek éppen olyan betegségei vannak, mint a' testnek. Sok lélek van hideglelésben, sok forró nyavalyában; ez görcsben szenved, amaz szédelgésben. A' Homaeopathia szegget szeggel akar kiűtni. — Ritkábban himlőz, miolta a' józan nevelés beoltásait elkezdette.

Egész Nemzeteknek is szint úgy vannak szenvedelmiei, mint az egyes embernek. Gyakran rettentően nyilatkoztatják - ki magokat.

Boldogabb az, a' ki lépcsőnként emelkedik hivatali méltóságában. Porból egyszerre címre kapni, szembeütköző szerencse, — mindig irigyeket 's megvetést szül.

A' virtusznak minden időben az volt 's lesz a' panassza, hogy a' világ, nem az akarat', hanem csak a' tettek' következései után ítél.

Akár szerencsések, akár szerencsétlenek vagyunk, soha ne keressük az elzárkódó magányt; mert ez mindig önkényre vezet.

Ha egy órát, vagy napot henyén mulattunk - el, szemrehányásokkal vádoljuk magunkat; de több holnapok' 's esztendők', sőt az egész életnek elvesztegetésére semmit sem szóllunk.

Mely igazságtalan az ember! Szerencsáját mindig csak magának, szerencsétlenségét pedig egyedül a sorsnak tulajdonítja.

PUSZTAY SÁNDOR.

NYÁRI HOLDVILÁGOS ÉJSZAKA.

Csendes éjszakán járkálok.

'S hány varázslatot találok.

Gyenge szelek,

Falevelek

Holdbeszélgetést susognak,

Távol patakok zuhognak.

Árnyak árnyat ölelgetnek,

Mint a' kik hiven szeretnek,

Hegyek völgyek,

Fenyők tölgyek,

Merre hold' sugári hatnak,

Csuda képeket mutatnak.

Mik laknak itt, halmok, térek?

Gnómok, Szilsek, vagy Tündérek?

Mint bujkálnak,

Hogyan válnak

Széppé, semmivé kényekre,

Mint építhetnék ezekre!

De fenn az ég' üregében
 Csillagok' dicső fényében,
 Változatlan
 Határatlan
 Hűség ragyog nem vak kényen,
 Hanem örök szép ösvényen.

Alatt képek jönnek, mennek,
 Fenn nyomos hely van mindennek,
 Égi fények,
 Szép remények
 Vagytok ti kétes szívemnek,
 'S utmutatók életemnek.

Superint. Kis János.

V A D Á S Z - D A L.

Szép a' vadásznak élete,
 Sötét erdő hazája;
 A' kürt' 's madárnak zengzete
 Kedvet hangzik reája;
 Midőn vadat keres szeme,
 Jó fegyver az ő eleme.

Reápirúl az esti fény
 Lágy mohból áll az ágya,
 Hajnallal virrad a' remény
 Fel, 's vídám keble' vágya;
 'S az erdő éjbe elmereng,
 Zsákmány után távol fetreng.

Nyugton tekinti mint derűl
 A' szép tavasz' koránya,
 Bájjá álmok közt elszenderűl
 Nem sebzi tél' orkánja;
 Vídám és tiszta élete,
 Friss mint a' forrás érzete.

'S ha hű kutyája felriad,
 A' gyors vadat felűzi,
 'S megölvén a' midőn szalad
 A' csert fejére tűzi;
 Felkölti a' mély hangokat,
 Zeng szív-derítő dalokat.

'S midőn közelg az ősz halál,
 Benéz még erdejébe,
 Sirjára ő könnyen talál,
 Nyugton mosolyg elébe;
 'S a' zöld erdő' agg cserjei,
 Lesznek halmán emlékei.

KOVACSÓCZY.

E M E L K E D É S.

Törekedjél, bár ha nehéz,
Bátran lelkem mind elé,
'S öröm-előérzéssel nézz
Szép hazádhoz felfelé.

Midőn buzgó kebeled
Az egekhez emeled,
Ott az erőt felleled.

Ki Mózesnek általadta
A' tíz törvényt kezébe,
Az a' szép jót beíratta
Minden ember' szívébe.

'S ott mindég olvashatja,
Ha sok vad indulatja
Onnét ki nem szaggatja.

Menny' magzatja! mit hánykódl —
 Árnyék után mért sóhajtsz?

Földi poron mit kapkodol —

Mulandókat mért óhajtsz?

Képzelteteket keresel,

'S ah! a' szebbtől elesel,

Az örököt vesztel-el.

A' Jó 's Igaz, ez a' kettő

Vezéreljen mindenbe',

Oh! mert könnyen elveszthető

Az út, melly visz Édenbe.

De ezen két vezérrel

Semmi veszély nem ér-el,

'S könnyen halad útag fel.

'S hogy ha e' föld' gyarlósága

Lágy sziveden erőt vett,

A' menny' hármag gyöngyvirága

Hit, reménység, 's szeretet

Öntsen erőt szivedbe,

Hogy ujjannal éltesd be

A' jót 's igazt olthasd-be.

Felemelte az ég felé
Az Alkotó fejedet,
Fogadj 'hát szót, 's mind felfelé
Fordítsd gondos szemedet.

Jobbra balra ne tekints,
A' szép, jó, 's nagy, földön nincs —
Fen, fen keresd, ott a' kincs.

Gróf TELEKI FERENCZ.

Erdélyben. Paszmoson.

LEONÍDÁS Z,
A' THERMOPYLAEK' HÖSE *)

Vándor! szent, hova lépsz, a' hely. Menj, mond-
el hazánknak,
Hogy törvényeiért kész vala veszni fija.

*) Szimonidesznek e' véghetetlenül szép Epigrammját Cicero is fordítá: Hospes, dic Spartae nos te hic vidisse jacentes, Dum sanctis patriae legibus obsequimur. — Az a' föld alól feljövő, lelket rázó, bús szózat sem Cicerónál, sem annyival inkább nálam, nincs vissza adva, 's nálam egyedül Leonídász szóll, nem az ő szent háromszázai. A' koszorú a' Görögöt illeti. — Herder így adá: Wanderer, sag's zu Sparta, dass, seinen Gesetzen gehorchend, Wir erschlagen hier liegen. — Jól, igen jól; jobban 's hívebben mint Cicero, 's nem olly virágosan mint én: de az ő Epigrammája nem tölti-be a' két sort. — Meghívom Költőinket, adják szerencséebben. A' vers érdemli a' vetélkedést.

KAZINCZY FERENCZ.

C Z E N C Z I H E Z.

Bár Mátra hegy lehetnék,
 Hogy, Czenczim, engemet száz
 Esztendeig tekintnél:

Vagy szöke nagy Dunává
 Válnák, hogy így te bennem
 Száz évekig fürödnél:

Vagy Etnaként tüzelnék,
 És századok lefolytán
 Tőlem melegszenél te:

Se Mátra hegy, se szöke
 Duna, hej! se lángos Etna
 Soha nem fogok lehetni.

Használjuk életünkben
 A' nyíl gyanánt repülő
 Időt! ne vesztegessünk
 Egy perczet is belőle.

Használjuk, és betöltünk
 Száz éveket, be ezret,
 Így élve; és maradjunk,
 A' mik vagyunk, Halandók.

A' SZERELEM' KIFAKADÁSA.

Die Liebe ist der Liebe Preis. Sie ist
 Der unschätzbare Diamant, den ich
 Verschenken, oder, ewig ungenossen
 Verscharren muss — — — —

Schiller. Don Carlos.

Egykor Ninesi rám tekintete,
 'S hogy arczai kigyúlnak —
 Olly bájló lön a' tekintete,
 Mint a' Május' hajnalának.

Nem szólla hozzám, nem — a' kemény!
 De szóllának kék szemei;
 Táplála hát még is a' remény,
 Nöttek szívem' örömei.

Kérdém: hajol-é hozzám szíve,
 Hozzám, mint hódolójához?
 'S kívánja-é, hogy én, mint híve —
 Úgy szálljak sírom' partjához?

Rám néze; 's újra kilobogni
 Látám tüzét arczainak.
 Sejtém rózsá-körét dobogni
 Meje' két kis halmainak.

De némán vesztegelve vágya
 Titkos érzésit rejteni.
 Boldog Egek! így, óh így hágy a'
 Lyánka — titkot megfejteni!

Én elértém a' sok hallgatást,
 El — a' rózsás arcz' pírjait,
 El — havas mején a' dobogást:
 'S fellelém kínom' írajait.

Kinyilt karokkal szökém oda
 A' szerény Lyán' hív ölébe.
 Ő is így várt; 's elandaloda
 Hév csókjaink' özönébe!

N. A. KISS SÁMUEL.

A' HUNNUSOK' KIRÁLYA.

A' Hunnusoknak egyik Királyát gyakorta háborgatták a' prédát szomjuzó Tatárok. Most ajándékba az ő legjobb lovát kérik tőle. A' Hadnagyok hadat kiáltanak. »Mit? felel a' Király, vallyon egy lóért hadakoznánk e? Adjátok nekik.« Nem sokára ismét jönnek a' Tatárok, kérik legszebb ágyosát. A' Hadnagyok viszont hadat kiáltanak. Mit? felel ő, egy szolgálóért, ki csak engemet illet; — egy kis gyönyörűségért harczolnánk e? Adjátok nekik. Ismét jönnek, az Országnak egy részét kívánják. Csekélység, 's nem olly sokból álló, a' mit kívánnak; felelnek a' Hadnagyok. »Nem, felel a' Király, mig az enyimből kértek, örömet oda adtam lovamat 's szolgálómat, csak hogy népem' vérének kedvezhessek; de az Országot, a' közönség' tulajdonát tartozom mint Király oltalmazni és másnak nem engedni. Fel! fel a' harczra!« — Harczoltak, — győztek, — megmentették az Országot; a' győződelem visszahozta a' lovat's az asszonyt.

HORVÁTH JÁNOS.

K É R É S.

Ámor! ha te csak szívembe'

Lakol, a' ki néz szemembe

Nem tudja hogy bírlak én.

Jöjj - ki inkább hajfűrtjeim

Közé, a' hol kék szemeim

Felett ha Istenke ül,

Majd azok' szivárványain

Vagy képem' piros rózsáin

Csüggne felvont íved is. —

Lyány! e' kérés melly éretlen!

Mert ugy e ott ívem minden

Pillantodra pattanna?

Martonosi GÁLFFI JÓZSEF.

A' VIRÁGOK.

Schiller után.

Díszlő virágok, melyeket
 Az ifjult nap nevele,
 Szült lény -, 's gyönyörre titeket
 A' természet, 's kedvelle.
 Köntöstök fénnel hímesült
 Flórától, 's bálján ékesült
 Színek' kecsompájával.
 Tavasz' szülötti könnyetek
 Hulljon lelket nem nyertetek,
 'S borít az éj gyásszával.

Nektek pacsirták, fülmilék
 Szerelmi idvet zengnek,
 'S körültetek arany pillék
 Csapodárkodva lengnek.
 Nem boltozá e Kúpria
 Kehelykoronátok' fija'
 Párnájául kéjlőleg?

Tavaszi szülötti sírjátok
 Szerelmnek maradtatok
 Érzésitől meddőleg.

De ha Lórámm elől elűz
 Az anyja, a' midőn dul,
 'S számára kezem egybefűz
 Szerelmem' zálogául —
 Élet - nyelv - szív - és lélekkel
 Ez illetéstől teltek - el
 Édes kínom' követi!
 'S a' lehatalmasabb isten
 Csendes levelitek közt fenn
 Felségét rejtegeti.

Primóczi SZENT-MIKLÓSSY ALOYZ.

J Ú L I Á H Ó Z

gyászában.

Te szép szemiddel lágy ömlő szavaddal
 Időm' repített búmat oszlatott
 Szívem' Rokonja! mért hull könny le arczod
 Halványodásin!
 Rengő ajakkal szóllítlak - meg én
 'S bágyadva népsz rám!
 Az a' varázsban folydogált tekintet
 Melly csillagokhoz istenkedve vitt
 Most mély setétes búa süllyedett.

Hajolj mejemre, sirj itt bánatodban
 Hogy össze fűzve karjaim közé
 Megossza véled e' kebel csapásod'.
 Reszketve rázza ezt iszonyodás
 Gyász fátyolon ált nézi a' jövőndőt
 Ha látja hogy válladra szélytt eresztett
 Hajfűrtidet szorult sohajtozások
 Szórlják, 's zokogva kócsolod kezéd'.

Mi bánt? mi fojtja szózatod' beléd?
 Mindég az égre nézsz csak és könnyörögsz,
 Oh értem, érzem fult esdéseid'.

Megholt leányod! szíved angyala!
 A' jámbor élet szóltan sír alatt!
 Megholt leányod!
 Ah ő utánna hamvadoz szemed.

Borzasztva ráz a' kriptá éjjele
 'S a' benne alvó hosszú álma rémít,
 Szolgája a' halálnak a' midőn
 Kilincseit leverte ajtajáról
 Üres siket hang kongva bódorog
 A' boltozások rökönyült *) ürében
 És a' setétség rezgésén keresztül
 Resten vonuló szürkület világán
 Lepelbe burkolt árnyékok kerengnek,
 'S rekedve terjedt síró hang közé
 Kaczajt huhintnak a' világi fény
 Szökő 's lehulló pattanásain.

Ők küldik - el körökből a' halált
 Gyászsabb fiját a' gyászás éjtszakának

*) Erdélyi szó. A' dohos és penészes közt való szagot jelenti.

'S hol ez megáll, a' sír szelét lehelve,
Kétségverijték bánat tódolog
Versengve dulva könnyinkben feredni.

Erő, virágzás, hull a' merre jár,
Kopogtat és cseng a' lélekharang
'S némán vakon és sárgásan gomolygván
Az elsilányult koldus küszöbéről
Egyszerre lépik a' sok ör előtt
A' millióknak fényében ragyogló
Várakba 's dölnek a' Parancsolók
Recsegve törnek jó 's rossz polczaik.

E' jégkezekkel bontó Szívtelen
Teríte holt színt szép Telkásra is!
'S én is halandó! nem segíthetek,
Ah! vissza Telkát hoznom nem lehet.

Borulj karomra, hullassd könnyed itt!
A' fájdalomnak lelket és kebelt
Hasítva zúzó áradt kínjait
Könnyebb kiöntni egy testvéri mejjen.

Hajolj enyímre, sirj itt bánatodban
Bár én halandó, nem segíthetek!
Nem, Istened se adja vissza többé,

Mert rendelésén járnak a' halottak ;
 De én halandó véled könnyezek
 Ő Cherubot küld búd' enyhíteni.

'S Te még se enyhülsz lelkem Júliám!
 Elázva rántod -fel fejed karomról
 És mintha Telkát, mondod hallanád
 Révedve szóllasz hozzá, majd megint
 Futsz mintha mostan vinné újra ki
 A' fátyolossan kísérő sereg.

Lelkem Rokonja! honnan hozzak írt Rád?

Nyerés az élet látod 's veszteség
 Örök cserében jár a' bú 's öröm
 Edz egyik a' más lágyít hajladón,
 Itt e' középben áll a' böles szive,
 Elötte vadság nem siratni Kedvest,
 De mind kesergve dúlni életünket
 Mond -meg csak, Édes, önnmagad mi az?

Enyhülj -meg enyhülj, lelkem Júliám.

DÖBRENTAI GÁBOR.

V E Z É R - C S I L L A G O M.

Vond - bé setét fátyollal

Vond-bé eged'

'S gyujtsd - fel világiddal

Belől e' szívet

Óh éj! — 's felém sugárzik,

Mert még szeret

A' lány, melly vár 's óhajt,

Egy szép reménylet.

Nézd' arra van hajlékja

'S Ő ott eped

Utánnad 's csillaga

Lészen vezéred

Felé, felé! — de majd ha

Az béborul

Hová, 's merre indulsz

'S ha nem lessz azontul

Vezéred? — Szívem lángja
 Te gyulladozz
 Ott akkor, 's légy vezér
 A' várakozóhoz.

A' R Ó Z S A.

Herder után.

Eggy kis idő multán elenyés'sz szép rózsza te! Óh
 majd
 A' kereső akkor csak tövisekre talál.

A' F Ü R D É S.

Herder után.

Itt fürdött Ámorral 's a' Chariszokkal Küprisz,
 'S háláért közülök egyet ez érnek adott.

Ö — r.

K É R É S.

A' Magyarok' szent honjának,
 Kedves édes jó hazámnak
 Adjon az ég két barátot:
 Békességet, szabadságot.

A' békesség boldogítsa
 Napról napra emelje;
 A' szabadság bátorítsa,
 Erdemekkel nevelje.

Áldást adjon mellé az ég
 Vezessen két kötelesség:
 Az egyik a' jó Királyhoz,
 És a' másik a' Hazához.

Tartsd - meg Isten szent Honnomat,
 Lánczba senki se vesse;
 Tartsd - meg Isten Királyomat,
 'S a' hű Magyart szeresse.

NYITRA ZERDAHEYI LÖRINCZ.

A M Ű V É S Z N É.

Fenlantol a' szelíden Érező,
 Magos örökre szendén ingerelve.
 Varázskényt, kellemet, gyönyört lehelve,
 Harmóniában olvad a' mező.

Baráttá válik az Ellenkező.
 Föld, ég bájömlendő dallal betelve,
 'S a' Művésznével együtt énekelve,
 Örömcsepet ejt minden Könnyező.

Valókká lesznek édes álmaim,
 Paradicsommá zöldsült hantjaim,
 'S mennyei fény leng arczomra tiszta langgyal.

Melly Szent tud, és tanít illy' isteni
 Melószt ilyen pathósszal zengeni?
 Legott eggy nyájos Echó szól: »a z A n g y a l!*

*) Hérem olvasó Szépeinket, az 1823diki Hébében lévő A n g y a l
 című Sonettemre emlékezni.

ÉRZELGÉS AZ ÉV' UTÓLJÁN.

L^yánka, kedves! langyúlt csókjaid,
 Érzed e: hogy vérző gyilkaid?
 Lángszívet emelsz valómnak
 Sohajtásihoz;
 Szendén jutsz, vak bízalomnak
 Csalatásihoz.

Te mosolygád - szét a' bánatot,
 A' lébe te ihlél lángzatot,
 Megváltád hű könnyeiddel,
 Esdő gondomat;
 Altatád lágy szerelmeddel,
 Ébred'tt kínomat.

Mért múlandó e' gyászérzemény,
 Ha ezentúl nem vágy a' remény?
 Egy percz nyissa halmainkat,
 Együtt szünni kéj; —
 Ha rejtheti vágyainkat,
 A' szűnhetlen éj.

Debreczeni BÁRÁNY ÁGOSTON.

A' F É R F I.

Az ifju kornak lobbadozó heve,
 Habzó szerelme, kín - tele kényei,
 Kevély irányu álmadási
 Dicsre lihegve törő kebelben,

Meghűlve szűntek. Bú 's komoly aggodály
 Megedzve mellét, nem hiu álmakat
 Vadász, enyelgni elfelejtget:
 'S szíve megint az egész világé.

A' köz szerencse kedvese nékie,
 Nemes tökélség tette ragadja - el,
 Nem szok habozni, hol mivelti
 Kelletik emberiség' javáért.

E' fenn nemesség' díja gyanánt veszi
 Sorsától hölgyét és deli gyermekét.
 Nyugvást kihal, nem kérve várva
 Halhatatlan haza' fény jutalmát.

V Í G A S Z T A L Á S.

Fussd a' bajt, valamint akarod, megmarkol erősen,
 És ha magad' gyáván elveted, összetapos.
 Küzdj vele férjfiasan, 's alacsony panaszokra ne sül-
 lyedj,
 Elszégyenli magát, 's megbukik a' Nagy előtt.

KAZINCZY FERENCZ.

H E N R I K A.

A' kit kedvel az ég, ad Téged nékie nőül,
 Hogy még e' földön bírja Elysiumot.
 Istenek idvét az többé nem vágyja, Tebenned
 Bővebben leli-fel nyujtana a' mit Olymp.

Gróf MAJLÁTH JÁNOS.

A' T Ö R.

Nézd csak Lilim! miként fog
 Sok repdeső madarkát
 Meg ott egy ágra tett lép:
 Nézd csak miként fog ott is
 Egy pók meg a' virágok
 Közébe elterített
 Hálóba' sok kicsiny méht.

Lát'd oh Lilim! reám nézt
 Tekinteted madár-lép,
 A' melly lefog, lelánczol
 Mindenható erővel:
 Lát'd oh Lilim reám nézt
 Egy rám vetett mosolygás
 A' póknak elterített
 Hálója, mellybe lelkem
 Béhúllva megfogódik:
 'S fogságom — oh be édes!

PAP ISTVÁN.
 N. Enyeden.

RÁKOSNAK NYMPHÁJÁHOZ.

Egy dalt, egy dalt,
 O Nympha, kedvesednek
 Folyásod' partjain!
 Egy dalt, melly egyszerűen,
 Egy dalt, melly égi hévvel
 A' szívhez szóljon és tehozzád.
 Kettő szerelme kebelemnek
 Egy Hon és egy leány:
 Azt vérző szívvel, ezt epedve,
 Azt lángolóan, ezt mosolygva
 Tekintvén ölelem.
 De büszke lesz szivem, 's dobog,
 'S ön érzés száll - ki homlokomra,
 Ha képeik lengenek felém.
 Keggyel - telyes de búsan
 Tűnik - fel képed, o Hon,

Mint Róma Caesar' álmain
 O szent, o szent!
 De fájdalomnak érzete,
 Melly rólad sugárzik reám!
 De te mosolygva jössz
 O l'ány, mint Majus' reggelén
 Az ujjá - szült nap ragyog.
 És kebleden
 Mint olvad - el a' bú,
 És kebleden kívül
 Mint nincs öröm!
 O Hon, ha egy pillantatig
 Szét - oszlik felleged,
 'S vigan mosolygsz:
 Olympig szállnak érzetim,
 'S láng és erő keblemben.
 'S ha, lyánka, néked
 Szelíd bánat leng arczodon,
 Könnyekben dölök karjaidra,
 'S vigasztalást lelsz ajkomon.
 O l'ány, hamvvedreden
 Búsan kel egykor a' dal,
 'S majd szárnya fenn lebegvén,
 Harmatjából egének
 Csöppent vigasztalást.

De néked élni kell, o Hon,
 'S örökre mint tavasz virulni, —
 Ah, mert omladékidon
 Reszketve fognék szét-omolni
 Hazám, Hazám!

KÖLCSEY.

(Az 1825diki Rejtett-szó: Feleség.)

FOGLALAT.

lap.

Emlékeztetés a' képekre nézve.

Piroska (Hadnagy Kiss Károly)	3
Vissza- emlékezés naplementekor (Horváth János)	12
Ivó- dal (Primóczi Szent- Miklóssy Aloyz)	14
Palota és kisház. Lidihez (Vitkovics Mihály)	16
A' lefegyverkeztetett Ámor (Mijátovich János Aurél)	17
El Rómából Nápolyba (Papp József)	22
Hazinczy Ferenczhez (Teslér László)	62
Emlékezet (Pap István)	66
Julis a' régi sirhalmon (N. A. Kiss Sámuel)	69
Mari (Kovacsóczy)	72
A' viszont- szeretet (Lossonczy Farkas Károly)	74

Mesék:

Az Ákác és a' Ribizli- bokr	} (Ponori Thewrewk József)	77
A' Római haltlelkek és Cháron		78
Dórisz és a' Rózsa- bokr		79
Az ajándék		80
Lolliusz (Pusztay Sándor)		82
Pindaros olympiai VI. éneke (Hazinczy Ferencz)		84
Szabadság (Bodola Károly)		93
Gyötrődés (Nyitra Zerdahelyi Lőrincz)		95
Névnapomhoz (Superint. Kis János)		96
Vas Pál (Hrabovszky Dávid)		100
Élet' bölcsessége (Gróf Dessewffy József)		124
A' haló' koszorúja (Debreczeni Bárány Ágoston)		125
Álomkép (Sédel)		126
Borszék (Balog Pál)		129
A' hősi- költemény (Szöke Lajos)		133

Huszár dal (Döbrentei Gábor)	134
A' bölcső (Martonosi Gálffi József)	136
Egy barátné' sírján (Szücs Sámuel)	138
Malvína' keserve (Dukai Takács Judit)	139
Áldás (Makáry)	141
A' Fántáziához (Gróf Teleki Ferencz)	142
Sarolta (Takács Éva)	145
A' Költő' vágyása (Vásárhelyi János)	168
Panasz (Hölcsey)	171

Anákreoni Dalok:

Anákreonhoz	173
A' kilenczedik szépség	175
A' kulacs	176
A' rózsza	177
A' menny a' földön	178
Érzésem' jutalma (Ifjú Gróf Ráday Gedeon)	180
Brűlben (Vitéz Dániel)	181
A' meghűlt kebel (Csitt-Sz. Iváni Koronka Antal)	183
A' mátká - vesztett hős (H. K.)	184
Hét jó tanács (Fáy András)	187
Hozzá (Gróf Majláth János)	204
Agaton' hirdetőlevele a' magyar leányokhoz (Edvi Illés Pál)	206
Törekedés (Józsa Dániel)	216
Epigrammák (Nátly József)	220
Vinvela' halálára (Ar. Rákosi Székely Sándor)	221
Széphalóm (Bajza)	222
Az élet' históriája (Szabó Ferencz)	223
Páratlan Királyfi (Igaz Sámuel)	237
A' haldokló (Hacskovics Károly)	257
Ifjú asszonyok' éneke (M. J.)	258

	lap.
Hazafi gondolatok (Sz. S.)	260
Buda (Jakab István)	264
Mesék (M. Dobai György)	291
Az öröm (Czente István)	293
Esztíhez (Molnár András)	295
Az estvéhez (Sándorfy József)	296
A' hírvágy (Hiri Ferencz)	302
Aszterhez. A' koszorú (Gróf Dessewffy József)	304
Lillához (Horváth János)	305
A' Tiszához (Hadnagy Kiss Háróly)	306
Textusok az élet' könyvéből (Pusztay Sándor)	309
Nyári holdvilágos éjtszaka (Superint. Kis János)	311
Vadász - dal (Hovacsóczy)	313
Emelkedés (Gróf Teleki Ferencz)	315
Leonidász (Hazinczy Ferencz)	318
Czenczihez (Vitkovics Mihály)	319
A' szerelem' kifakadása (N. A. Kiss. Sámuel)	320
A' Hunnusok' Királya (Horváth János)	322
Kérés (Martonosi Gálffi József)	323
A' virágok (Primóczy Szent - Miklóssy Aloyz)	324
Júliához gyászában (Döbrentei Gábor)	326
Vezér - csillagom. A' rózsá. A' fürdés (Ö — r.)	330
Kérés (Nyitra Zerdahelyi Lőrincz)	332
A' Művészné (Ponori Thewrewk József)	333
Érzélgés az év' utólján (Debreczeni Bárány Agoston)	334
A' férfi (Sédel)	335
Vigasztalás (Hazinczy Ferencz) Henrika (Gróf Majláth János)	336
A' tör (Pap István)	337
Rákosnak Nymphájához (Kölcsey)	338

Rézirat-Másolatok: Bethlen Gábor, Erdélyi Fejedelelem. — Cserey Mihály, Apafi alatt Thesauralis Titoknok, 1706-tól Csík, Gyergyó, és Hászton Székek' Hormányzója. — Páriz Pápai, a' szótár-író. — Bod Péter, a' Magyar Athenás' írója. — Halmár György, a' Prodrumusz' írója. — Dr. Földi János, Természeti história író. — Aranka György, az Erdélyi Tudós Társaság' Titoknokja.

Ének Fortepianóra: Vadász-dal. Írta Kovaacsóczy; muzsikára tette Bernáthfalvi Földváry Miklós.

Fabrit
[Signature]

Csergőházi

Franc Pavir Pápai.

Bod Péter.

Kalmár György
D. Földi.

Aranka György
[Signature]

Trentsensky' Kömetző Intézetében.

Írta Kovacsóczy.

V a d á s z - D a l.

Négy hangra készítette
Bernáthfalvi Földvály Miklós.

Allegro marcato.

1 és 2d
Tenor.

1 és 2d
Bassus.

Fortepiáno.

Szép a' va-dász-nak é-le-te,

Ső-tét er-dő ha-zá-ja;

'Szép a' va-dász-nak é-le-te,

Ső-tét er-dő ha-zá-ja;

A' kürt's ma-dár-nak zeng - ze-te

Ked - vet hang - zik

A' kürt's ma-dár-nak zeng - ze-te

Ked - vet hang - zik

re - á - ja. Mi - dőn va - dat ke - res sze-me, Jó

re - á - ja. Mi - dőn va - dat ke - res sze-me, Jó

fegy-ver az ő e - le-me Jó fegyver az ő e - le-me.

fegy-ver az ő e - le-me Jó fegyver jó fegyver az ő e - le-me.

Nyomtatta Strausz Antal.